

Sport: het sociale verband van de Nederlandse samenleving?



*Een onderzoek naar de bijdrage die sportdeelname levert
aan het sociale netwerk van middelbare scholieren*

Joey Pals

Sport: het sociale verband van de Nederlandse samenleving?



*Een onderzoek naar de bijdrage die sportdeelname levert
aan het sociale netwerk van middelbare scholieren*

Joey Pals (205455)

Tilburg, 13 november 2009

Faculteit Sociale Wetenschappen, Leisure Studies

Universiteit van Tilburg

Afstudeerbegeleiders:

Agnes Elling

Ester Wisse

Voorwoord

Voor u ligt het rapport genaamd 'Sport, het sociale verband van de Nederlandse samenleving?'. Dit is geschreven in het kader van mijn afstuderen in de Master Leisure Studies aan de Universiteit van Tilburg.

In mijn vrijetijd ben ik erg betrokken bij het organiseren van sportevenementen voor jeugdsporters. Tijdens deze projecten merkte ik nadrukkelijk de effecten die gedurende de deelname aan sport plaatsvinden. In dit kader leek het me bijzonder interessant om een afstudeeronderzoek te doen dat betrekking heeft op de sociale gevolgen die sport heeft voor jonge sporters. Het WJH Mulier Instituut bood precies een afstudeeropdracht aan die overeen kwam met mijn interesses. De keuze om voor dit onderzoeksbureau de opdracht uit te voeren, was dan ook snel gemaakt.

Ik wil graag Agnes Elling en Ester Wisse van het WJH Mulier Instituut vriendelijk bedanken voor de goede begeleiding die zij gedurende dit onderzoek hebben gegeven. Hun kritische blik en inzichten op het onderwerp, zijn erg belangrijk geweest om tot dit rapport te komen. Daarnaast wil ik mijn vriendin Marjolein Lindeman bedanken dat zij altijd voor mij heeft klaargestaan!

Joey Pals,

Tilburg, 13 november 2009

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2. Relevantie en doelstelling	8
1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen	9
1.4 Opbouw	9
2. Theoretisch kader	11
2.1 Sociale netwerk	11
2.2 Sport en sociale netwerk	13
2.3 Sport, sociale netwerk en middelbare scholieren	15
2.3.1 <i>Sportdeelname van middelbare scholieren</i>	15
2.3.2 <i>Sportdeelname van middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden</i>	16
2.4 Sporten bij een vereniging	23
2.5 Teamsporten en individuele sporten	25
2.6 Een positief zelfbeeld en de gevolgen hiervan	27
2.7 De rol van motivatie bij sportdeelname	29
2.8 Conceptueel model	32
3. Methode van onderzoek	38
3.1 Kwantitatief onderzoek	38
3.2 Opzet en procedure	38
3.3 Respondenten	39
3.4 Meetinstrument en operationalisatie	41
3.5 Validiteit en betrouwbaarheid meetinstrument	43
3.6 Methode van analyse	46

4. Analyse en resultaten	48
4.1 Analyse hypothesen	48
4.1.1 <i>Sportdeelname en sociale netwerk (H1)</i>	48
4.1.2 <i>Leeftijd, sportdeelname en sociale netwerk (H2)</i>	51
4.1.3 <i>Geslacht, sportdeelname en sociale netwerk (H3)</i>	53
4.1.4 <i>Etniciteit, sportdeelname en sociale netwerk (H4)</i>	56
4.1.5 <i>Opleidingsniveau, sportdeelname en sociale netwerk (H5)</i>	62
4.1.6 <i>Sportvereniging en sociale netwerk (H6)</i>	66
4.1.7 <i>Teamsporten, individuele sporten en sociale netwerk (H7 en H8)</i>	68
4.1.8 <i>Zelfbeeld, sportdeelname en sociale netwerk (H9)</i>	71
4.1.9 <i>Motivatie, sportdeelname en sociale netwerk (H10)</i>	76
4.2 Meervoudige regressieanalyse	79
5. Conclusies en aanbevelingen	82
5.1 Beantwoording deelvragen	82
5.1.1 <i>De samenhang tussen sportdeelname en sociale netwerk</i>	83
5.1.2 <i>De samenhang tussen verschillende sociaaldemografische achtergronden, sportdeelname en sociale netwerk</i>	86
5.1.3 <i>De samenhang tussen zelfbeeld en sociale netwerk</i>	90
5.1.4 <i>De samenhang tussen motivatie en sociale netwerk</i>	93
5.2 Beantwoording onderzoeksvraag	94
5.3 Onderzoeksmodel	96
5.4 Aanbevelingen	98
5.4.1 <i>Vervolgonderzoek</i>	98
5.4.2 <i>Nederlands sportbeleid</i>	99
6. Discussie	102
6.1 Discussie en reflectie	102
Literatuur	104
Bijlagen	108

Samenvatting

Jongeren die op de middelbare school zitten, nemen vaak deel aan sport. Gedurende de leeftijdsfasen waarin middelbare scholieren zich bevinden, vinden er grote veranderingen met betrekking tot hun sociale netwerk plaats. Vooral gedurende de deelname aan sport kan een sociaal netwerk worden opgebouwd. Op deze laagdrempelige investeringsplaats komen mensen met elkaar in contact, wat kan leiden tot vriendschappen en relaties. Dit kan zich uiten in een groter en een meer etnisch divers sociaal netwerk. Ook kunnen al bestaande sociale contacten via sportdeelname hechter worden gemaakt. Vanwege de sociale effecten is sportdeelname van middelbare scholieren een belangrijk thema binnen het Nederlandse beleid. In eerdere onderzoeken is echter geconstateerd dat niet met zekerheid kan worden gesteld dat de genoemde sociale effecten daadwerkelijk door sportdeelname plaatsvinden. Daarnaast is niet duidelijk of de sterkte van de sociale effecten voor verschillende groepen middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden, zelfbeelden en motivaties om aan sport deel te nemen gelijk zijn. Om te onderzoeken wat de bijdrage van sportdeelname aan het sociale netwerk is, is de volgende onderzoeksvraag opgesteld;

In hoeverre draagt sportdeelname bij aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk van middelbare scholieren (met verschillende sociaaldemografische achtergrondkenmerken) en in welke mate spelen zelfbeeld en motivatie hierbij een rol?

Aan de hand van de onderzoeksvraag (en deelvragen) is een literatuurstudie gedaan en zijn in het theoretisch kader 10 hypothesen geformuleerd. Om de onderzoeksvraag en deelvragen te kunnen beantwoorden is een kwantitatief onderzoek uitgevoerd. Middelbare scholieren woonachtig in zes plaatsen in Nederland zijn ondervraagd aan de hand van een schriftelijke vragenlijst. De respondenten zijn gevraagd naar hun sociaaldemografische achtergrond en of ze aan sport deelnemen. Daarnaast zijn stellingen opgesteld die de concepten zelfbeeld, motivatie en sociaal netwerk meten. De stellingen zijn vervolgens gecontroleerd op hun betrouwbaarheid en validiteit. Door middel van een factoranalyse is het concept zelfbeeld opgedeeld in twee dimensies namelijk 'zelfwaardering' en 'waardering sportief kunnen'. Vervolgens zijn de opgestelde hypothesen aan de hand van verschillende analyses (Chi Square Test, Independent Samples Test en drie meervoudige regressieanalyses) getoetst.

De analyses hebben, in tegenstelling tot wat werd verondersteld, aangetoond dat de sportdeelname van middelbare scholieren geen effect heeft op de mate van grootte en hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Er is echter wel geconstateerd dat sportende middelbare scholieren een hechter sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die niet

sporten. Daarnaast is in dit onderzoek naar voren gekomen dat er behoorlijke verschillen zijn tussen de sportdeelname van verschillende groepen middelbare scholieren. Vooral niet-Westerse allochtone meisjes (34%) en lager opgeleide oudere middelbare scholieren (53%) doen veel minder aan sport dan de gemiddelde middelbare scholier. Groepen die veel aan sport deelnemen zijn vooral Westerse jongens (86%) en hoger opgeleide jongere middelbare scholieren (89%).

Vervolgens is gebleken dat de deelname aan sport zorgt voor verschillen met betrekking tot het sociale netwerk van groepen middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden, zelfbeelden en motieven om aan sport deel te nemen vanwege nieuwe sociale contacten. Vooral bij oudere middelbare scholieren draagt sport bij aan een groter sociaal netwerk. Daarnaast draagt de deelname aan sport voor meisjes, niet-Westerse allochtonen, lager opgeleide middelbare scholieren, middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen en middelbare scholieren die aan sport deelnemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten positief bij aan een hechter sociaal netwerk. Ook is geconstateerd dat sportdeelname positief bijdraagt aan een meer etnisch divers sociaal netwerk van niet-Westerse allochtonen en middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering. Er is echter ook geconstateerd dat, in tegenstelling tot wat werd verondersteld, sportdeelname negatief bijdraagt aan de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van meisjes (met een hoge zelfwaardering).

Op basis van dit onderzoek zijn een aantal aanbevelingen geschreven die van toepassing zijn op een vervolgonderzoek en het Nederlandse sportbeleid. Wanneer een vervolgonderzoek wordt gedaan is het verstandig om te kiezen voor een combinatie van een kwantitatief- en een kwalitatief onderzoek. Op die manier kunnen de onderzochte concepten het beste worden gemeten en geanalyseerd. Een andere aanbeveling is om in een vervolgonderzoek naast de bijdrage van sportdeelname ook andere investeringsplaatsen (bijv. school en werk) waar een sociaal netwerk kan worden opgebouwd te onderzoeken en met elkaar te vergelijken.

Aan de hand van de resultaten die in dit onderzoek naar voren zijn gekomen, dient Nederlands sportbeleid zich te focussen op ouderen, meisjes, niet-Westerse allochtonen en lager opgeleiden die op de middelbare scholieren zitten. Zij nemen in mindere mate deel aan sport, maar als zij aan sport deelnemen hebben deze groepen wel een groter, hechter of meer etnisch divers sociaal netwerk dan de gemiddelde middelbare scholier. Dit kan gebeuren aan de hand van gerichte stimulerings- en promotieprojecten op scholen waar de groepen middelbare scholieren op zitten, op publieke speelplaatsen (Cruiff-courts of basketbalveldjes) of tijdens sportactiviteiten waar ze aan deelnemen. Hierdoor kan de sportdeelname van middelbare scholieren toenemen en ervaren meer middelbare scholieren alsnog de positieve effecten van sport.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

“Sport kan gezien worden als het belangrijkste sociale verband van onze huidige samenleving”, aldus Staatssecretaris J. Bussemaker van VWS (2008, in Kamphuis & Van den Dool, 2008).

Volgens Bussemaker speelt sport een belangrijke rol bij het opdoen van sociale contacten in de samenleving. Een groepering die sociale contacten belangrijk vindt en waarbij het belang van een sociaal netwerk groot is, zijn middelbare scholieren (Veenman, 1999). Er vinden in de leeftijdsfase waarin middelbare scholieren zich bevinden, veel veranderingen plaats. Jongeren worden zich bewust van hun eigen lichaam en identiteit. Daarnaast leren ze persoonskenmerken herkennen en mogelijk aan te passen aan de gewenste identiteit (Geenen, 1999). Ook binden jongeren zich in deze tijd meer en meer met leeftijdsgenoten en ‘gelijkgezinden’. Dit betekent dat ze vrienden worden met mensen die dezelfde leefstijl hanteren en dezelfde interesses hebben (Elling, 2002; Buisman, 1995). In deze fase wordt een sociaal netwerk opgebouwd waar jongeren in de toekomst op terug kunnen vallen. Deze sociale contacten kunnen op verschillende manieren en verschillende plaatsen ontstaan. Zo worden sociale contacten door jongeren opgebouwd tijdens het deelnemen aan sport gedurende de middelbare school periode. Uit eerder onderzoek¹ (Tijdbestedingonderzoek, 2008) blijkt dat jongeren tijdens hun middelbare school periode gemiddeld 3.5 uur per week aan sport doen.

Middelbare scholieren sporten omdat zij daar veel plezier aan beleven en omdat het leuk is om te doen (Hoekman et al., 2007). Sport heeft naast persoonlijke gevolgen ook maatschappelijk sociale gevolgen. De deelname aan sport kan bijvoorbeeld voor mensen een betere sociale integratie in de samenleving opleveren. Daarnaast kan men door middel van sportdeelname nieuwe vrienden uit dezelfde dan wel andere cultuur leren kennen. Ook is het mogelijk dat men gedurende de deelname een hechter netwerk opbouwt (Putnam, 2000; VWS, 1996 in Elling, 2002; Elling, 2004). Het ligt voor de hand om te stellen dat sport kan bijdragen aan het opbouwen en uitbreiden van een hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk. Maar uit wetenschappelijk onderzoek komt naar voren dat er maar weinig empirisch onderzoek naar de bijdrage van sport op sociale netwerken is gedaan (Van Bottenburg & Schuyt, 1996; Elling, 2004). Er zijn weinig concrete uitkomsten beschikbaar over sportdeelname in relatie tot het sociale netwerk van middelbare scholieren, die een positieve bijdrage van sport op het sociale netwerk van jongeren bevestigen.

¹ Dit onderzoek is gedaan onder 13 tot 19 jarigen

In het verleden is vooral onderzoek gedaan naar de samenstelling van sociale netwerken. De mogelijke sociale gevolgen die sportdeelname kan veroorzaken zijn van essentieel belang voor de ontwikkeling van middelbare scholieren. Ze leren bijvoorbeeld samen te werken, elkaar te vertrouwen en respect te tonen voor mensen uit zowel dezelfde als een andere cultuur (Kearney, 1992; Duyvendak & Veldboer, 2001; Elling, 2002). Een sociaal netwerk wordt al doende opgebouwd. Het is dan ook interessant om te onderzoeken of de aannamen over de positieve sociale aspecten van sport, die voor de hand lijken te liggen, kunnen worden bevestigd. In dit onderzoek wordt dieper ingegaan op de mogelijke positieve bijdrage die sportdeelname levert aan de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Daarnaast wordt in dit onderzoek gekeken naar de mogelijke overeenkomsten en verschillen tussen groepen jongeren met verschillende achtergrondkenmerken en de mate waarin sportdeelname in relatie staat tot hun sociaal netwerk.

Vervolgens zal ook een onderscheid worden gemaakt tussen de sportdeelname van middelbare scholieren met verschillende zelfbeelden en verschillende motivaties om aan sport deel te nemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten. Jongeren op de middelbare school bevinden zich in de pubertijd en adolescentie. Tijdens deze periode is het zelfbeeld van de jongeren aan veranderingen onderhevig. Deze veranderingen kunnen bijdragen aan een positiever of negatief zelfbeeld (Geenen, 1999). Dit zelfbeeld kan ervoor zorgen dat jongeren wel of niet gaan sporten en kan vervolgens van een rol spelen op de ontwikkeling van het sociale netwerk. Dit onderzoek zal ingaan op de mogelijke relatie van zelfbeeld op sportdeelname en sociaal netwerk. Daarnaast speelt ook de motivatie van middelbare scholieren om deel te nemen aan sport een rol. De beweegredenen van jongeren om te sporten kunnen heel divers zijn waardoor ze verschillende kansen hebben om een sociaal netwerk op te bouwen (Rockafellow & Saules, 2006). In dit onderzoek zal worden onderzocht in hoeverre de motivatie van middelbare scholieren om tijdens de sportdeelname nieuwe sociale contacten op te doen bijdraagt aan de ontwikkeling van het sociale netwerk.

De sociale contacten die ontstaan door middel van sportdeelname zijn niet voor iedereen in de Nederlandse samenleving hetzelfde. Verschillende groepen jongeren in de samenleving hebben verschillende mogelijkheden en kansen om het sociale netwerk uit te breiden (Elling & De Knop, 2000). Vanwege deze ongelijke kansen is de Nederlandse overheid van mening dat alle groeperingen dezelfde kansen moeten krijgen om te sporten en de hiermee samenhangende sociale aspecten te ervaren (VWS, 2006). Er is gebleken dat vooral niet-Westerse middelbare scholieren (en ook andere etnische minderheidsgroepen) minder aan sport deelnemen (Elling, 2004). Hierdoor kan hun kans op een groter en meer etnisch divers sociaal netwerk afnemen.

Om ook hen gelijke kansen te bieden heeft de Nederlandse overheid de beleidsprogramma's "Meedoen allochtone jeugd door sport" en "BOS-impuls" in het leven geroepen (VWS, 2006). Deze programma's zijn opgericht om ervoor te zorgen dat etnische minderheidsgroepen meer aan sport deelnemen en daardoor beter sociaal integreren in de samenleving. Ook kan sport ingezet worden om jeugdbeleid en jeugdzorgtrajecten te stimuleren. Centrale thema's in de beleidsprogramma's zijn ontmoeting, binding, opvoeding en integratie (VWS, 2006). Dit onderzoek gaat nader in op de sportdeelname van westerse en niet-westerse middelbare scholieren en hun sociale netwerk.

Zoals eerder werd gesteld is het niet met zekerheid te stellen dat sportdeelname bijdraagt aan een uitgebreider sociaal netwerk (Van Bottenburg & Schuyt, 1996; Elling, 2004). Is het wel zo dat sportdeelname leidt tot een omvangrijker sociaal netwerk? Is de deelname aan sport een goed middel om het sociale netwerk te vergroten, meer etnisch divers en mogelijk ook hechter te maken? Kan sport zoals Staatsecretaris Bussemaker zo stellig omschrijft wel gezien worden als het belangrijkste sociale verband binnen onze huidige samenleving?

1.2 Relevantie en doelstelling

Dit onderzoek is wetenschappelijk relevant omdat het zich onderscheidt van eerder gedane studies. Allereerst omdat de doelgroep van dit onderzoek, middelbare scholieren, een specifieke groep is waar nog relatief weinig empirisch onderzoek naar is gedaan met betrekking tot hun sociaal netwerk door middel van sportdeelname (Van Bottenburg & Schuyt, 1996; Elling, 2004). Daarnaast is in vorig onderzoek voornamelijk ingegaan op de samenstelling van sociale netwerken. In dit onderzoek wordt echter gekeken naar de concepten die een bijdrage leveren aan het sociale netwerk, zoals de deelname aan sport. Ook zal dit onderzoek ingaan op de mate waarin zelfbeeld en motivatie een rol spelen om aan sport deel te nemen en de ontwikkeling van het sociale netwerk. Dit onderzoek draagt bij aan de wetenschappelijke kennis over sportdeelname, zelfbeeld, motivatie en sociale netwerken bij middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden.

Ook de maatschappelijke relevantie is in dit onderzoek aanwezig. In dit onderzoek wordt gekeken naar de bijdrage die sportdeelname levert aan het sociale netwerk van middelbare scholieren. Als uit dit onderzoek geconcludeerd kan worden dat sportdeelname niet (voor alle groeperingen) automatisch leidt tot een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk, dan betekent dat wellicht dat de gedachten over de positieve werking van sport op het sociale netwerk niet (geheel) juist zijn. Op basis van dit onderzoek kan dan niet worden gesteld dat sport hét sociale verband is dat middelbare scholieren bij elkaar brengt kunnen. De aanbevelingen die naar

aanleiding van dit onderzoek gedaan worden, kunnen er aan bijdragen dat de kansen om deel te nemen aan sport voor iedereen gelijk worden. Als in dit onderzoek wordt aangetoond dat sportdeelname bijdraagt aan het sociale netwerk, dan kunnen alle jongeren met verschillende achtergronden de sociale gevolgen (grootte, hechtheid en etnisch divers sociaal netwerk) van sport ervaren. De bevindingen uit dit onderzoek kunnen worden gebruikt voor het Nederlands sportbeleid.

Op basis van het voorgaande kan de volgende doelstelling worden geformuleerd:

Inzicht verkrijgen in de bijdrage die sportdeelname levert aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk van middelbare scholieren (met verschillende sociaaldemografische kenmerken) en in welke mate zelfbeeld en motivatie hierbij een rol spelen, teneinde aanbevelingen te kunnen doen met betrekking tot het Nederlandse sportbeleid.

1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen

De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat is:

In hoeverre draagt sportdeelname bij aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk van middelbare scholieren (met verschillende sociaaldemografische achtergrondkenmerken) en in welke mate spelen zelfbeeld en motivatie hierbij een rol?

Ter beantwoording van de onderzoeksvraag kunnen de volgende deelvragen worden geformuleerd:

- 1. In hoeverre is er samenhang tussen sportdeelname en het sociale netwerk (grootte, hechtheid, etnische diversiteit) van middelbare scholieren?*
- 2. In welke mate hangen verschillende sociaaldemografische achtergronden samen met de sportdeelname van middelbare scholieren en hun sociale netwerk?*
- 3. In welke mate hangt het zelfbeeld van middelbare scholieren samen met hun sociale netwerk?*
- 4. In welke mate hangt de motivatie van middelbare scholieren om aan sport deel te nemen samen met hun sociale netwerk?*

1.4. Opbouw

Dit onderzoek zal aan de hand van het "empirische cyclusmodel" (De Groot, 1961; in Landsheer et al., 2003) worden uitgevoerd. In dit hoofdstuk is allereerst de aanleiding, doelstelling en onderzoeksvraag weergegeven. Daarna wordt dieper ingegaan op de theoretische aspecten. Op basis van de theorie worden verschillende hypothesen geformuleerd en wordt een conceptueel model opgesteld. De methode van onderzoek en het meetinstrument komen vervolgens aan de

orde. Vervolgens worden de resultaten die uit de analyses naar voren komen besproken. Dit leidt uiteindelijk tot conclusies op basis waarvan er aanbevelingen worden geformuleerd. Tot slot vindt er een reflectie plaats.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt eerst dieper ingegaan op sociale netwerken. Vervolgens zal sport nader worden toegelicht en wat sport kan betekenen voor de ontwikkeling van sociale netwerken van middelbare scholieren. In paragraaf 3.3 komt aan de orde in welke mate middelbare scholieren aan sport deelnemen en hoe dit in verhouding staat tot hun sociaaldemografische achtergrond. Hierna worden concepten als teamsporten, individuele sporten en sportvereniging uitgelicht. Daarna wordt gekeken naar de relatie tussen zelfbeeld en sociale netwerken en tussen zelfbeeld en sportdeelname van middelbare scholieren. Ook wordt dieper ingegaan op de rol die motivatie voor sportdeelname speelt in het sociale netwerk dat ontstaat. Uiteindelijk wordt het conceptueel model weergegeven, met daarbij de deelvragen en de geformuleerde hypothesen.

2.1 Sociale netwerk

Vanaf de geboorte krijgen mensen een bepaalde sociale identiteit (normen en waarden) voorgeschreven. Vanaf dit moment beschikt men ook over verschillende achtergrondkenmerken zoals sekse en etniciteit (Elling, 2001). In de loop der jaren kunnen echter sociale identiteiten bewust door mensen worden gevormd of hervormd. Mensen hebben een bepaalde motivatie om te kiezen voor een bepaald beroep, vriendengroep, leefstijl en sport (Elling, 2001). De basis van sociale identiteiten is dat mensen vaak het gevoel hebben dat ze tot een bepaalde groep horen. Daar komt de emotionele waarde(n) als gevolg van een groepslidmaatschap bij (Tajfel & Turner, 1986 in Elling, 2002).

Omdat er veel verschillende sociale identiteiten zijn, kan worden gesteld dat er ook veel verschillende sociale netwerken zijn. Een sociaal netwerk kan als volgt worden gedefinieerd:

" Sociale netwerken zijn verbindingen tussen mensen en of organisaties en komen tot uiting in de vorm van het aangaan van sociale contacten, vriendschappen, verbondenheid en relaties tussen deze mensen of organisaties die veelal dezelfde interesses en/of gedeelde waarden bezitten."

(Veenman, 1999; Elling, 2004; p. 21).

Sociale netwerken kunnen verschillen met betrekking tot de leeftijdsgroep, de sekse, de etnische achtergrond, het opleidingsniveau of sociale klasse waarin men zich bevindt. Binnen sociale netwerken zijn er verschillende identiteiten en vinden er gewoonten plaats. Daarnaast worden er afhankelijk van het sociale netwerk verschillende waarden en normen belangrijk gevonden. Naar deze waarden en normen wordt ook gehandeld (Elling, 2004). Netwerken kunnen per individu sterk verschillen (in grootte, in hechtheid en in etnische diversiteit). Sociale netwerken zijn verzamelingen van mensen die zich op de een of andere manier tot elkaar aangetrokken voelen. Er is sprake van een wederzijdse afhankelijkheid, waarbij men zich veelal op "dezelfde lijn"

bevindt. De onderlinge verbondenheid tussen mensen komt tot uiting in de vorm van sociale contacten (Elling, 2004). Deze afhankelijkheid draagt bij aan het ontstaan van sociale contacten waaraan men mogelijke voordelen kan behalen of doelen kan realiseren die op individueel niveau niet of moeilijker gehaald kunnen worden, ook wel sociaal kapitaal genoemd (Coleman, 1990; Bourdieu, 1992 in Morrens, 2008). Het sociale netwerk stelt mensen in staat informatie te delen, sociale steun te geven en te ontvangen van "gelijkgezinden". Ook werken mensen samen om gestelde doelen te bereiken (Portes, 1998 in Morrens, 2008; p. 139).

Om voordeel te halen uit sociale netwerken is het van belang dat er sprake is van een sterke sociale cohesie. Dat betekent dat er binnen het netwerk een groot onderling vertrouwen is en er heerst een saamhorigheidsgevoel. Ook zijn mensen betrokken binnen het netwerk, hebben ze vaak dezelfde leefstijl en gewoonten en er vindt sociale controle plaats. Verbindingen binnen sociale netwerken worden sterker naarmate men actief binnen dit sociaal netwerk participeert (De Hart, Knol & Maas-Waal in Roes, 2002). Binnen het sociale netwerken van mensen bevinden zich verschillende mensen met sociaal kapitaal. Als men behoort tot een sociaal netwerk, is het mogelijk om gebruik te maken van elkaars (sociaal) kapitaal. Netwerken zorgen ervoor om tot het benodigde te komen en nieuwe bronnen worden door deze sociale netwerken toegankelijk (Castiglione, Van Deth & Wolleb, 2008; p. 58-59). Er kan op deze manier worden voorzien in behoeften en gestelde doelen kunnen hierdoor worden nagestreefd (Vrooman, 2001). Daarnaast kunnen meningen, gedachtegangen en/of leefstijlen door sociale netwerken aangepast worden (Jackson, 2008; p. 55). Wel dienen er investeringen te worden gedaan om doelen te kunnen nastreven, waardoor mensen er voordeel uit kunnen halen. Deze investeringen kunnen naast een groter sociaal netwerk, ook leiden tot sterkere bindingen (sociale cohesie) in het sociaal netwerk (Putnam, 2000; VWS, 1996 in Elling, 2002; Elling, 2004). Daarnaast kunnen sociale contacten tussen mensen met verschillende achtergronden leiden tot een meer etnisch divers sociaal netwerk (Elling, 2004). De diversiteit aan achtergronden (nieuwe culturen, leefstijlen, identiteiten en gedragen) kan er voor zorgen dat mensen sociaal kunnen integreren in de Nederlandse samenleving (VWS, 1996 in Elling, 2002; Elling, 2004).

2.2 Sport en sociale netwerk

In de vorige paragraaf is ingegaan op het sociale netwerk en daarin is naar voren gekomen dat mensen moeten investeren in het opbouwen van een sociaal netwerk. Een sociaal netwerk kan op verschillende manieren worden opgebouwd, bijvoorbeeld op school, in parken en op straat (Hoekman et al., 2007). Sport kan volgens Putnam (2000) en Elling (2001) ook een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het sociale netwerk. Doordat men investeert om in contact te komen met anderen tijdens de sport, bouwt men een sociaal netwerk op, waardoor ook het sociaal kapitaal kan groeien. Dit onderzoek gaat in op de vraag of sportdeelname bijdraagt aan een groter, meer etnisch divers en hechter sociaal netwerk van middelbare scholieren.

Om de rol van sportdeelname op sociale netwerken van middelbare scholieren te onderzoeken, wordt eerst nader ingegaan op sport. Vanwege het veelzijdige en complexe karakter is er geen heldere definitie voor sport te geven. Buisman (1995) stelt dat dit mede wordt veroorzaakt doordat sport op verschillende tijdstippen en plaatsen wordt gedaan waardoor sport op verschillende manieren wordt geïnterpreteerd. In dit onderzoek wordt echter onderstaande definitie gehanteerd: *"Sport is een menselijke activiteit die veelal plaatsvindt in een specifiek organisatorisch verband maar ook ongebonden kan worden verricht, doorgaans met gebruikmaking van een –al dan niet in eigen woonplaats gesitueerde- ruimtelijke voorziening en/of omgeving, op een manier die is gerelateerd aan voorschriften en gebruiken die in internationaal verband ten behoeve van prestaties met een competitie- of wedstrijdement in de betreffende activiteit of verwante activiteiten tot ontwikkeling zijn gekomen"* (WJH Mulier Instituut, 2009). Sport wordt in Nederland gezien als een zinvolle vrijetijdsbesteding die toegankelijk is (of kan zijn) voor alle mensen ongeacht de sociaaldemografische achtergronden die mensen bezitten (Elling, 2002). Sportdeelname kan er aan bijdragen dat mensen sociale contacten opdoen of onderhouden (Bottenburg & Schuyt, 1996; Elling & De Knop, 2001).

Doordat onder andere de economische en maatschappelijke waarde van sport is (her)ontdekt², heeft sport steeds meer aandacht gekregen van zowel de overheid, de samenleving als van commerciële instellingen (Van Bottenburg & Schuyt, 1996; Elling, 2002). Dit valt onder andere terug te zien in het feit dat men vroeger vaak alleen bij de sportvereniging sportte. Nu bestaan er tal van mogelijkheden om sport te beoefenen zoals op school, particuliere instellingen en openbare speciaal aangelegde plaatsen (bossen, velden, wateren) (Elling, 2004). Dit alles heeft er voor gezorgd dat er aan de ene kant 'versporting van de samenleving' heeft plaatsgevonden. Dit wil zeggen dat er een maatschappelijke opwaardering en een groei in de sportdeelname heeft

² Daarnaast zijn ook integrerende kaders zoals de kerk en verschillende vakbonden weggevallen waardoor sport is (her)ontdekt.

plaatsgevonden. Sport is meer op de voorgrond komen te staan, waardoor ook de betekenis van sport is toegenomen. Tegenwoordig gaat het bij sporten niet alleen meer om de prestatie of om de gezelligheid. Het heeft een meer omvattende betekenis gekregen: sport is goed voor de gezondheid, de sociale contacten, de normen en waarden en het kan dienen als ontspanning en ontsnapping aan de hedendaagse sleur (Elling, 2002). Aan de andere kant kan gesteld worden dat er 'ontsporing van de samenleving' heeft plaatsgevonden. Dit wil zeggen dat de economische waarde is toegenomen doordat er tal van verschillende alternatieve tegenbewegingen als reactie op de sport zijn gekomen (Elling, 2002). Sport is onderdeel van de maatschappij geworden, met verschillende belangrijke factoren die van toepassing (kunnen) zijn op de samenleving als geheel en het individu.

Sportbeleid is er op gericht om iedereen te kunnen laten sporten waardoor mensen eerder de genoemde sociale aspecten kunnen ervaren (Elling, 2002; VWS, 2006). Daarnaast richt beleid zich op het gemengd sporten van mensen met verschillende achtergrondkenmerken. Dit is onder andere een reactie op het feit dat mensen vaak in eigen kring sporten, waardoor ze een kleinere kans hebben op het vergroten van de etnische diversiteit van hun sociale netwerk (Elling & De Knop, 1998 in Elling, 2002, Elling, 2004). De overheid is van mening dat wanneer mensen meer gemengd gaat sporten, ze daardoor nieuwe mensen met verschillende achtergrondkenmerken leren kennen. Dit heeft als gevolg dat mensen een betere kans hebben om in de samenleving (sociaal) te integreren (Elling & De Knop, 1998). Op deze manier komen bijvoorbeeld minderheidsgroepen (zoals niet-Westerse mensen en lage sociale klassen) beter in contact met de rest van de bevolking (Elling, 2004). In deze liberale samenleving hoort iedereen dezelfde kansen en mogelijkheden te krijgen om hun talent, ambities en doelen na te streven ook op het gebied van sport (Elling, 2004). Maar is er wel sprake van een eerlijke en gelijke kans hierop? Uit onderzoek (Kamphuis & Van den Dool, 2008) komt naar voren dat nog steeds niet iedereen evenveel deelneemt aan sport. Allochtone meisjes (52%) doen bijvoorbeeld nog steeds minder aan sport dan autochtone meisjes (74%) (Kamphuis & Van de Dool, 2008).

De groeiende aandacht en betekenis van sport en de gevolgen ervan hebben ervoor gezorgd dat verschillende onderzoeken op dit gebied zijn gedaan. Men is er achter gekomen dat sport een belangrijke sociale functie heeft die kan bijdragen aan de vorming van sociale identiteiten, sociale netwerken en sociale contacten. Sport zou bijdragen aan het samenkomen van mensen met zowel verschillende als overeenkomstige achtergronden waar mensen anders in het dagelijks leven minder snel mee in contact zouden komen (Bottenburg & Schuyt, 1996; Elling & De Knop, 2000, Elling, 2001; Van der Meulen, 2007). Dit onderzoek gaat nader in op de bijdrage van sport op het sociale netwerk.

2.3 Sport, sociale netwerk en middelbare scholieren

Duidelijk wordt dat sport mensen met elkaar in contact brengt, het heeft een socialiserende functie (Elling, 2004). Door de sport vinden er ontmoetingen plaats tussen mensen die betrokken zijn bij de sportactiviteit (Van der Poel, 1999). Deze sociale functie kan ervoor zorgen dat mensen met dezelfde interesses een bepaalde vertrouwensband ontwikkelen. Daarnaast kunnen er maatschappelijke normen en waarden worden opgedaan die in de toekomst en buiten de sport goed van pas kunnen komen. Ook leert men door middel van sport samen te werken, elkaar te vertrouwen, verantwoordelijkheden hebben, elkaar te respecteren, discipline, presteren en het komen tot overeenstemming (Kearney, 1992; Duyvendak & Veldboer, 2001).

In dit onderzoek wordt onderzocht of sport een bijdrage levert aan het sociale netwerk van middelbare scholieren. Crabbe (2004) stelt dat sportdeelname van grote invloed kan zijn op de persoonlijke- en sociale ontwikkeling van middelbare scholieren. Gedurende de periode dat jongeren op de middelbare school zitten, zijn er veel verschillen met betrekking tot het sociaal netwerk. Op de middelbare school zitten jongeren met veel verschillende sociaaldemografische achtergronden, het is een gevarieerde groep. Zo hebben jongens en meisjes die op de middelbare school zitten een leeftijd van 12 tot en met ongeveer 18 jaar, verschillende opleidingsniveaus (VMBO, HAVO en VWO, praktijkonderwijs en kan er sprake zijn van een combinatieklas) en verschillende nationaliteiten. Er is voor gekozen om alleen de groep middelbare scholieren te onderzoeken, zodat duidelijke vergelijkingen tussen groepen gemaakt kunnen worden³.

2.3.1 Sportdeelname van middelbare scholieren

Uit het onderzoek van Kamphuis & Van den Dool (2008) is gebleken dat 81% van de 12 tot 19 jarigen in 2007 minimaal 12 keer per jaar aan sport deelnamen volgens de RSO-norm. Bij deze norm wordt iemand als een sporter gezien als hij of zij minimaal 12 keer per jaar een sportactiviteit doet. Uit figuur 1 komt naar voren dat 92% van deze groep minimaal 1x per jaar sport. Ook blijkt dat een kleine stijging met betrekking tot sportdeelname heeft plaatsgevonden (Kamphuis & Van den Dool, 2008). Daarnaast is sportdeelname een van de meeste gedane activiteiten in de vrijetijd van jongeren. In 2008 deden jongeren gemiddeld 3,5 uur per week aan sport (Tijdbestedingonderzoek, 2008). Dit is een behoorlijke stijging ten opzichte van het jaar 2000 toen er gemiddeld gezien 2,9 uur per week werd gesport (Kamphuis & Van den Dool, 2008).

³ Wanneer wordt gekeken naar jongeren, dan moeten ook jongeren in het onderzoek mee worden genomen die niet (meer) op school zitten en zij kunnen ook op andere manieren dan middelbare scholieren een sociaal netwerk uitbreiden. De resultaten kunnen dan geen correct beeld van de werkelijkheid geven.

Tabel 2.1 Sportdeelname jongeren, in procenten⁴ (Kamphuis & Van den Dool, 2008: blz. 77)

	Excl. Fiets-/wandelsport						Incl. fiets-/wandelsport			
	> 1x per jaar						> 1x per jaar		> 12x per jaar (RSO-norm)	
	1979	1987	1995	1999	2003	2007	2003	2007	2003	2007
12-19 jaar	81	82	85	86	90	92	90	92	80	81

In dit onderzoek wordt verondersteld dat de deelname aan sport kan bijdragen aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk bij middelbare scholieren. Middelbare scholieren die aan sport deelnemen kunnen doordat zij sociale contacten opdoen tijdens de sport, een sociaal netwerk opbouwen. Daardoor verkrijgen middelbare scholieren een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk. Op basis daarvan kan de volgende hypothese worden gesteld;

Hypothese 1

Naar verwachting hebben middelbare scholieren die deelnemen aan sport een a) groter, b) hechter en c) meer etnisch divers sociaal netwerk, dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen.

2.3.2 Sportdeelname van middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden

Uit onderzoeken van Elling en De Knop (2000) en Kamphuis & Van den Dool (2008) komt naar voren dat er wezenlijke verschillen en overeenkomsten zijn op te merken in de sportdeelname van middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden. Ook komt naar voren dat verschillende achtergrondkenmerken een rol spelen bij sociale bindingen die ontstaan door middel van sportdeelname (Elling, 2004). In dit onderzoek wordt verondersteld dat de sportdeelname van middelbare scholieren verschillend is voor jongeren met verschillende sociaaldemografische achtergronden. Daarnaast wordt verondersteld dat de sociale netwerken van middelbare scholieren met verschillende achtergronden, verschillend kunnen zijn naarmate men aan verschillende sporten deelneemt. De volgende sociaaldemografische achtergronden van middelbare scholieren worden onderzocht: leeftijd, geslacht, etniciteit en opleidingsniveau.

⁴ Deze percentages hebben betrekking op jongeren. De percentages van de sportdeelname van middelbare scholieren kunnen verschillen. Er is hier voor gekozen omdat er geen recente gegevens over de doelgroep bekend zijn.

Leeftijd

In de periode dat jongeren naar de middelbare school gaan, bevinden ze zich in twee levensfasen, namelijk de pubertijd (12 t/m 15 jaar) en de adolescentie (16 t/m 18 jaar). Jongeren worden in deze perioden volwassen doordat hun lichamen aan veranderingen onderhevig zijn. Daarnaast maken jongeren zich los van hun ouders. Ze leren daarnaast zelfstandige keuzes te maken (Geenen, 1999). Deze keuzes worden gemaakt op basis van hun eigen kunnen en waardeoriëntaties (Elling, 2002). Ook bouwen jongeren een eigen identiteit op. Jongeren identificeren zich met bepaalde (sub)culturen en onderscheiden zich daarmee van anderen (Elling, 2002). Bij deze identiteit worden verschillende waarden en normen belangrijk gevonden, waarop hun gedrag en sociale leven is gebaseerd. Jongeren leggen daardoor vaker en sneller contact met andere jongeren die "op dezelfde lijn" zitten en vaak overeenkomende achtergronden bezitten (Elling, 2002; Geenen, 1999; Buisman, 1995).

Gedurende de puberteit (12 t/m 15 jarigen) voelen jongeren zich in meerdere mate aangetrokken tot leeftijdsgenoten. Daar komt bij dat pubers op een ontdekkingstocht zijn naar hun identiteit (Geenen, 1999). Tijdens deze periode experimenteren ze met betrekking tot hun gedrag, identiteit en de te ondernemen activiteiten (bijvoorbeeld sportdeelname). Door de ontdekkingstocht komen pubers in aanraking met andere pubers. Hierdoor komen pubers in aanraking met verschillende (sub)culturen en identiteiten. Sportdeelname speelt een belangrijke rol bij het ontlenen van de identiteit van pubers binnen deze (sub)culturen (Geenen, 1999). Omdat pubers hechte bindingen tussen leeftijdsgenoten belangrijk vinden, kan dit gedurende hun sportdeelname ook het geval zijn. Daarnaast kunnen ze gedurende hun sportdeelname open staan voor nieuwe sociale contacten om hun eigen identiteit te leren kennen. Pubers doen dan ook vaker dan adolescenten aan sport en zijn daarnaast vaker lid van een sportvereniging (74% ten opzichte van 62%) (Breedveld, 2003; Elling, 2002).

Adolescenten (16 t/m 18 jarigen) zijn vaak ook nog, in mindere mate, op zoek naar hun identiteit. Wel worden sociale contacten duurzamer, wat betekent dat alleen echte relaties belangrijk worden gevonden en deze goed onderhouden worden. Intimiteit ontstaat binnen het geringe sociale netwerk (Geenen, 1999). Adolescenten zijn in staat om, door abstract te denken en kritisch naar de omgeving te kijken, een gericht sociaal netwerk op te bouwen. Adolescenten ondergaan geen ontdekkingstocht meer (Geenen, 1999). Adolescenten zien sport in mindere mate als een manier waaraan ze hun sociale identiteit aan kunnen ontlenen. Sport wordt ook minder beoefend omdat middelbare scholieren gedurende de adolescentie vaker hun interesses verschuiven naar andere activiteiten (Breedveld, 2006; Geenen, 1999). Adolescenten willen zich daarnaast vaker onderscheiden binnen hun sociale netwerk, dit in tegenstelling tot pubers

(Geenen, 1999). Deze onderscheiding kan er voor zorgen dat adolescenten tijdens hun deelname aan sportactiviteiten een kleinere kans hebben om hun sociale netwerk te vergroten. Op basis hiervan kan de volgende hypothese worden opgesteld;

Hypothese 2

Jongere (12 tot en met 15 jaar) middelbare scholieren doen meer aan sport dan oudere middelbare scholieren (16 tot en met 18 jaar). Jongere middelbare scholieren zullen naar verwachting een groter sociaal netwerk hebben dan oudere middelbare scholieren.

Geslacht

Jongens en meisjes nemen deel aan verschillende soorten sporten. Dit wordt mede veroorzaakt door bepaalde stereotypen die bestaan bij verschillende sporten. Zo wordt voetbal als een echte mannelijke sport gezien en turnen als een sport die door meisjes worden gedaan (Elling, 2002). Jongeren kiezen er vaker voor om ten aanzien van dit beeld te kiezen voor een bepaalde sport. Ook het aanbod verschilt, 'mannensporten' worden veel meer aangeboden dan 'vrouwensporten'. De 'mannensporten' worden tevens meer beoefend blijkt uit onderzoek (Kamphuis & Van den Dool, 2008). De interesses die jongens en meisjes hebben betreffende sport verschillen sterk. Daarnaast hechten jongens (kracht, status) andere waarden aan sport dan meisjes (elegantie, verzorging) (Elling, 2001; Elling, 2004).

Uit eerdere onderzoeken komt naar voren dat jongens iets meer deelnemen aan sport dan meisjes (Breedveld, 2003; Breedveld & Kamphuis, 2006). Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat jongens vanwege hun lichamelijke gesteldheid (sterk, kracht) vrijwel uit alle sporten kiezen, terwijl meisjes hierin een beperkte keuze hebben⁵ (Elling, 2002). Dit lichamelijke verschil kan er ook aan bijdragen dat jongens aan meerdere sporten kunnen deelnemen, waardoor ze met meer nieuwe mensen in contact kunnen komen of relaties opbouwen. Meisjes hebben echter vanwege hun veranderende lichaam beperkte keuzes. Ze zijn over het algemeen meer gelimiteerd in hun bewegingsruimte dan jongens. Deze veranderingen aan het lichaam kunnen er voor zorgen dat meisjes zich vaker schamen en onzeker voelen gedurende hun sportdeelname. Ze leggen minder snel contact met anderen en zijn vaker geneigd om op vroege leeftijd te stoppen met hun sport (Geenen, 1999). Daarnaast krijgen meisjes vaak andere interesses, waardoor ze minder vaak aan sport deelnemen ('t Hart, 1999).

⁵ Dit is wel verschillend per jongen en meisje.

Op basis hiervan kan worden gesteld dat jongens meer aan sport deelnemen dan meisjes. Jongens kunnen daardoor een groter sociaal netwerk opbouwen, omdat zij tijdens de sport meer kansen hebben om vrienden te maken. Dit leidt tot de volgende hypothese;

Hypothese 3

Jongens die op de middelbare school zitten doen meer aan sport dan meisjes die op de middelbare school zitten. Jongens hebben naar verwachting een groter sociaal netwerk dan meisjes.

Etniciteit

Jongeren met verschillende etnische achtergronden hebben verschillende voorkeuren voor hun deelname aan een sport. Jongeren hebben vaak een bepaalde affiniteit met waar men vandaan komt of geboren is (Elling, 2004). Hun etniciteit speelt een rol bij de sport die jongeren beoefenen. Etniciteit kan worden gedefinieerd als: *“Etniciteit of ras verwijst naar de betekenissen die worden verleend aan verschillen tussen groepen mensen op basis van biologische verschillen, historische, geografische, religieuze en andere sociaal-culturele achtergronden”* (Elling, 2004; p. 12). In dit onderzoek zal een onderscheid worden gemaakt in middelbare scholieren met verschillende etnische achtergronden, namelijk tussen Westerse (allochtone) middelbare scholieren⁶ en niet-westerse allochtone middelbare scholieren. In de Nederlandse samenleving is er sprake van een hiërarchisch ordeningsprincipe. Dit houdt in dat niet-westerse allochtonen vaak een negatiever oordeel krijgen dan westerse autochtonen. Ze worden daarnaast minder gewaardeerd en krijgen over het algemeen minder kansen (Elling, 2004).

Uit onderzoek⁷ bleek dat in 2006 niet-Westerse allochtone middelbare scholieren (70%) ongeveer evenveel aan sport deelnamen dan Westerse middelbare scholieren (75%) (Kamphuis & Van den Dool, 2008).

Tabel 2.2 Deelname aan sport naar etniciteit, in procenten (Kamphuis & Van den Dool, 2008: blz.80)

	Westerse autochtonen	Niet-Westerse allochtonen				
		totaal	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen
15-19 jaar	75	70	63	72	68	70

⁶ In het vervolg wordt een onderscheid gemaakt tussen westerse middelbare scholieren en niet-Westerse allochtone middelbare scholieren.

⁷ In dit onderzoek werden alleen (jongeren) 15 tot 19 jarigen ondervraagd. Dit kan een vertekend beeld vormen omdat 12 tot en met 14 jarigen hier niet bij betrokken zijn.

Niet-Westerse allochtone jongeren (48%) zijn minder vaak lid van sportverenigingen dan westerse middelbare scholieren (61%) (Breedveld en Van den Broek, 2006)⁸. Sportverenigingen zijn plaatsen waar aan georganiseerde sporten kan worden deelgenomen en dit heeft een positieve werking op het vergroten van sociale netwerken (Kearney, 1992; Elling, 2001; Elling, 2002). Daarnaast doen 43% van de niet-Westerse allochtonen minimaal 1 keer per week aan sport. Bij Westerse jongeren is dit 56% (Kamphuis & Van den Dool, 2008).

De drempel om aan sport deel te nemen kan voor niet-Westerse allochtonen een stuk hoger liggen dan voor westerse middelbare scholieren. Dit komt vaak doordat niet-Westerse allochtonen die naar Nederland komen, zich aan deze cultuur aan moeten passen. Willen ze deelnemen aan een sport dan dienen zij zich ook vaak aan de huidige cultuur met bijbehorende gewoonten aan te passen (Elling, 2004). Dit kan betekenen dat niet-Westerse allochtonen middelbare scholieren meer mogelijkheden hebben op het verkrijgen van een meer etnisch divers sociaal netwerk. Echter, zoals eerder werd gesteld zoeken mensen met overeenkomende achtergronden elkaar vaker op om bijvoorbeeld samen aan sportactiviteiten deel te nemen. Dit blijkt ook nadrukkelijk het geval voor niet-Westerse allochtonen. Dit kan mede veroorzaakt worden doordat niet-Westerse allochtonen in veel gevallen al mensen (ouders, familie, vrienden) in het land waar men naar toe gaat kennen. Ze sporten meer met middelbare scholieren die overeenkomende achtergronden hebben. De wij-cultuur die hierdoor ontstaat onder niet-Westerse allochtonen zorgt er voor dat ze voornamelijk contact zoeken en leggen met mensen met mensen van dezelfde afkomst (Berkel e.a., 1995, Elling, 2004).

Door het negatiever oordeel dat niet-Westerse allochtone jongeren krijgen, worden ze ook vaker uitgesloten van groepen of subculturen (Elling, 2004). Gedurende activiteiten hebben zij daardoor een kleinere kans om meer sociale contacten op te doen, wat kan leiden tot een minder groot en minder etnisch divers sociaal netwerk. Niet-Westerse allochtonen zullen daardoor naar verwachting een kleiner en minder etnisch divers sociaal netwerk hebben. Op basis van de literatuur kan de volgende hypothese worden opgesteld;

Hypothese 4

Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren doen minder aan sport dan Westerse middelbare scholieren. Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren zullen naar verwachting een a) kleiner en b) minder etnisch divers sociaal netwerk dan Westerse middelbare scholieren hebben.

⁸ In dit onderzoek werden alleen (jongeren) 15 tot 19 jarigen ondervraagd. Dit kan een vertekend beeld vormen omdat 12 tot en met 14 jarigen hier niet bij betrokken zijn.

Wanneer echter wordt gekeken naar de sportdeelname van autochtone jongens en allochtone jongens dan komt naar voren dat dit niet veel verschilt. Beide groepen doen veel aan sport (Kamphuis & Van del Dool, 2008). Autochtone jongens hebben echter een groter (en grotere kans op een) sociaal netwerk omdat zij voornamelijk sporten bij een sportvereniging, terwijl niet-Westerse allochtone jongens voornamelijk aan ongeorganiseerde sporten deelnemen (Cruiff-Courts, basketbalveldjes op straat). Westerse jongens komen gedurende hun sportdeelname in een gestructureerd netwerk terecht (Digel, 1985 in Van Bottenburg & Schuyt, 1996). Hierdoor hebben autochtone jongens naar verwachting meer kans om andere mensen te ontmoeten en hebben zij naar verwachting ook een meer etnisch divers sociaal netwerk dan niet-Westerse allochtone middelbare scholieren.

Er bestaat wel een groter verschil in de sportdeelname van Westerse meisjes en niet-Westerse allochtone meisjes (Kamphuis & Van den Dool, 2008). Mensen die tot de etnische minderheidsgroepen behoren, en dat zijn niet-Westerse allochtone meisjes, sporten dan ook minder. Daarnaast krijgen veel meer niet-Westerse allochtone meisjes op latere leeftijd te maken met overgewicht. Dit overgewicht en het onzeker voelen over het eigen lichaam, zorgt er voor dat zij minder aan sport deelnemen (DSP, 2000; Elling, 2002; Dijkshoorn, 2002). Daarnaast hebben niet-Westerse allochtone meisjes vaak minder tijd om te besteden aan sport. Dit tijdsgebrek komt voornamelijk doordat niet-Westerse allochtone meisjes nog vaak in het huishouden moeten meehelpen (een historisch emancipatie kwestie) (Elling, 2002). Een laatste reden voor de mindere deelname aan sport is dat zij niet hun gewenste sport kunnen beoefenen. Dit komt omdat deze niet populair zijn in Nederland en minder worden aangeboden.

Ook bestaan er verschillen tussen het percentage lager en hoger opgeleide Westerse en niet-Westerse allochtone middelbare scholieren. Vooral westerse middelbare scholieren zijn hoger opgeleid, terwijl niet-Westerse allochtone middelbare scholieren een lagere opleiding volgen (Hartgers, 2008). Hoger opgeleide middelbare scholieren sporten vaker en ervaren in meerdere mate de sociale doelen van sport. Er wordt verwacht dat Westerse middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen, een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben.

Opleidingsniveau

Naast verschillende etnische achtergronden kan ook het opleidingsniveau bepalend zijn voor de sportdeelname en het sociale netwerk van middelbare scholieren. Zoals al werd gesteld kunnen middelbare scholieren uit een aantal opleidingsniveaus kiezen. Deze niveaus zorgen ervoor dat jongeren op een goede manier en op hun niveau opgeleid en voorbereid worden op hun toekomstige werk of studie. Verschillende opleidingen dragen daarnaast ook bij aan verschillende

contactmomenten, identiteiten, gedragen, interesses en culturen. Dit alles leidt tot verschillende sociale netwerken (VWS, 1996 in Elling, 2002; Elling, 2004).

Middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen (HAVO, VWO) sporten over het algemeen meer dan middelbare scholieren die een lagere opleiding (VMBO, praktijkonderwijs) doen. Populaire sporten (procentueel gezien) onder lager opgeleide jongeren zijn onder andere voetbal en vechtsporten, terwijl middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen (procentueel gezien) vaker aan hockey en watersporten doen (Kamphuis & Van den Dool, 2008). Doordat hoger opgeleiden (80%) vaker lid zijn van een vrijetijdsvereniging dan lager opgeleiden (70%), hebben hoger opgeleide jongeren een actievere vrijetijd (Kamphuis & Van den Dool, 2008). Door deze actievere vrijetijd hebben ze meer kans om via een vooraf georganiseerd netwerk (bijvoorbeeld een sportvereniging) nieuwe mensen te leren kennen. Ook staan hoger opgeleide jongeren eerder open voor nieuwe ervaringen en hechte verbindingen. Dit in tegenstelling tot lager opgeleiden, die over het algemeen vaker op publieke ontmoetingsplaatsen te vinden zijn, zoals openbare sportveldjes (Cruiff-Courts, basketbalveldjes). Dit resulteert in een grotere deelname in ongeorganiseerde sporten (Van Weert & Zeijl, 2008). Bij de ongeorganiseerde sporten, waar de lager opgeleiden aan deelnemen, wordt niet aangesloten bij een vooraf gestructureerd netwerk, waardoor zij een kleinere kans hebben om sociale contacten op te doen (Digel, 1985 in Van Bottenburg & Schuyt, 1996).

Het volgen van een lagere opleiding (VMBO) duurt minimaal 4 jaar, terwijl een hogere opleiding (HAVO, VWO) minimaal 5 jaar duurt. In dit onderzoek wordt een onderscheid gemaakt in leeftijd. De groep middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen, bestaat procentueel gezien vaker uit oudere middelbare scholieren. Dit is kan als logisch gezien worden omdat hun opleiding langer duurt, waardoor zij op latere leeftijd (17-18 jaar) nog op de middelbare school zitten. Daarnaast wordt de Nederlandse bevolking steeds slimmer. Er volgen meer en meer middelbare scholieren een hogere opleiding en gaan langer door met een opleiding (Janssen, 1999). Dit zorgt er onder andere voor dat er steeds meer oudere hoger opgeleide jongeren bij komen. Er wordt van uit gegaan dat oudere middelbare scholieren die hogere opleiding volgen, een groter sociaal netwerk hebben.

Op basis van de literatuur kan de volgende hypothese worden opgesteld;

Hypothese 5

Middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen doen meer aan sport dan middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen. Verwacht wordt dat middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen, een groter sociaal netwerk hebben dan lager opgeleide middelbare scholieren.

2.4 Sporten bij een vereniging

De interesse van middelbare scholieren in sport is groot. Ze willen graag deelnemen aan sportactiviteiten. Om jongeren de kans te geven deel te nemen aan een sport naar eigen keuze en zodoende in hun behoefte te voorzien, worden verschillende sporten door sportbonden en sportverenigingen aangeboden. Daarnaast spelen commerciële organisaties in op hedendaagse trends en ontwikkelingen waardoor er een divers sportaanbod is ontstaan. Jongeren hebben de keuze uit tal van verschillende georganiseerde sporten (sportverenigingen). Tegenover georganiseerde sporten staan ongeorganiseerde sporten. Dit zijn activiteiten waar jongeren op een vrije, zelf gekozen manier aan kunnen deelnemen en vinden plaats op openbare, publieke plaatsen. Voorbeelden hiervan zijn voetballen op straat, zwemmen in zee en fietsen op het platteland.

De meeste nieuwe sociale contacten en vriendschappen worden opgedaan tijdens georganiseerde sporten. Bij de georganiseerde sporten sluit men zich bij een al vooraf gestructureerd netwerk aan, waardoor nieuwe relaties en contacten sneller mogelijk worden (Digel, 1985 in Van Bottenburg & Schuyt, 1996). Men heeft de zekerheid dat andere mensen gedurende georganiseerde sporten ook er aan deelnemen. Ook worden nieuwe sociale contacten en vriendschappen gedurende ongeorganiseerde sporten opgedaan. De kans om via een ongeorganiseerde sport nieuwe sociale contacten en vriendschappen op te doen is voor middelbare scholieren echter een stuk kleiner. Bij ongeorganiseerde sporten komen jongeren vaker in een ongestructureerd netwerk terecht. Het ontbreken van een structuur kan er voor zorgen dat de sportdeelname van mensen vaak op verschillende momenten en plaatsen gebeurt. De kans op contactmomenten met andere mensen neemt daardoor af. Doordat jongeren juist snel in contact willen komen met anderen, kiezen jongeren er vaker voor om lid te worden van georganiseerde sporten. Sportverenigingen zijn voorbeelden van georganiseerde sporten. Veel jongeren zijn lid van een sportvereniging (Kamphuis & Van den Dool, 2008). Vanwege de laagdrempeligheid kiezen veel jongeren er voor om lid te worden van een sportvereniging

(Kearney, 1992; Elling, 2002). Maar liefst 61% van de Nederlandse jongeren was in 2007 lid van een sportvereniging.

Tabel 2.3 Aantal Nederlandse jongeren⁹ dat lid is van een sportvereniging, in procenten (Kamphuis & Van den Dool, 2008: blz.90)

	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007
12-19 jaar	64	64	65	66	63	63	61

Bij sportverenigingen komen jongeren in contact met anderen die vaak dezelfde interesses hebben. In bijna iedere plaats in Nederland bevindt zich tegenwoordig een sportvereniging. Mensen sporten vaker bij deze vereniging(en) omdat zij hier affiniteit mee hebben (Elling, 2004). Ook bestaat er bij sportverenigingen de mogelijkheid voor jongeren om niet alleen in aanraking te komen met anderen die overeenkomende achtergronden bezitten. Allerlei mensen met verschillende sociaaldemografische achtergronden zijn lid van een sportvereniging¹⁰. Deze vereniging vergroot de mogelijkheden voor een groter en meer etnisch divers sociaal netwerk (Buisman, 1995). Opgedane vriendschappen binnen de vereniging kunnen zowel binnen als buiten de sportvereniging standhouden (Buisman, 1995). Ook zijn in veel gevallen al leden van een bestaand sociaal netwerk lid van dezelfde sportvereniging. Hierdoor kunnen deze bestaande vriendschappen hechter worden gemaakt (Elling & De Knop, 2000; Elling, 2001).

Toch kan er niet altijd automatisch worden aangenomen dat wanneer men lid van een sportvereniging is, men automatisch een grotere kans op een sociaal netwerk heeft. Binnen de sportvereniging heerst er vaak een complex systeem waar zowel sprake is van insluiting als uitsluiting (Elling, 2002). Netwerken ontstaan hier tussen jongeren met overeenkomende achtergronden. Jongeren die op 'dezelfde lijn zitten', zullen worden toegelaten tot dit sociale netwerk. Dit betekent ook dat ze zich willen onderscheiden ten opzichte van 'andersdenkenden' of jongeren met een andere achtergrond (Elling, 2004). Anderen worden uitgesloten van het netwerk.

Wel kan gesteld worden dat wanneer jongeren actief lid zijn van een (sport)vereniging, ze beter de waarde van sociale verplichtingen leren kennen. Jongeren leren daarnaast bij een sportvereniging beter samenwerken, het komen tot overeenstemming en omgaan met verantwoordingsgevoel (Duyvendak & Veldboer, 2001). De sportvereniging is naar verwachting een bruikbare en laagdrempelige manier om een groter, hechter en meer divers sociaal netwerk

⁹ Deze percentages hebben betrekking op jongeren. De percentages van de sportdeelname van middelbare scholieren kunnen verschillen. Er is hier voor gekozen omdat er geen recente gegevens over de doelgroep bekend zijn.

¹⁰ Dit is wel afhankelijk van de sport die er wordt aangeboden.

op te bouwen (Elling, 2001; Elling, 2002; VWS, 2006). Op basis hiervan kan de volgende hypothese worden opgesteld;

Hypothese 6

Middelbare scholieren die lid zijn van een sportvereniging zullen naar verwachting een a) groter, b) hechter en c) meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan al dan niet sportende middelbare scholieren die geen lid zijn van een sportvereniging.

2.5 Teamsporten en individuele sporten

Sport kan op verschillende manieren worden beoefend; in teamverband maar ook in individueel verband. Sporters die alleen een sport bedrijven worden in dit opzicht gezien als individuele sporters. Wanneer men met meer dan één sporters te gelijk of in één team of groep deelneemt aan een sport, kan er worden gesproken van sporten in teamverband. In het verdere verloop van dit onderzoek worden duo-sporten gezien als individuele sporten. Duoporten als vecht- en verdedigingssporten worden voornamelijk door individuen beoefend. In 2007 deed 55% van de sportende Nederlandse jongeren tussen de 6 en 19 jaar in 2007 aan teamsporten¹¹. In datzelfde jaar deed 79% van de sportende jongeren tussen de 6 en 19 jaar aan individuele sporten en 39% aan duosporten (Kamphuis & Van den Dool, 2008). Omdat sport op twee verschillende manier beoefend kan worden, kan dit ook gevolgen hebben voor het sociale netwerk van middelbare scholieren.

Bij teamsporten wordt er, door middel van een samenwerkingsverband tussen groepsleden, een vooraf gesteld doel nagestreefd (Elling, 2004). Dit doel kan bereikt worden door samen te werken, elkaar te vertrouwen en door verantwoordelijkheid te nemen (Kearney, 1992; Duyvendak & Veldboer, 2001). Het gedrag binnen de groep is er op gericht dat men met behulp van deze normen en waarden de doelstelling bereikt die men vooraf heeft gesteld. Deze samenwerkingsverbanden kunnen de mogelijkheid, om nieuwe sociale relaties zoals vriendschappen en sociale contacten aan te gaan, vergroten (Elling & De Knop, 1998). Daarnaast leiden de opgedane normen en waarden die binnen een team gelden tot sterkere bindingen en betere onderlinge verhoudingen (Van Bottenburg & Schuyt, 1996; Elling, 2002). Tijdens de deelname aan teamsporten ontstaat er, in meerdere mate ten opzichte van individuele sporten, als het ware een wij-gevoel. Het wij-gevoel wordt gevormd doordat leden binnen het team vaak eenzelfde achtergrond hebben en geconfronteerd worden met tegenstanders die niet tot het

¹¹ In dit onderzoek werden 6 tot 19 jarigen ondervraagd. Dit kan een vertekend beeld vormen omdat in dit onderzoek alleen 12 tot en met 18 jarigen hier bij betrokken zijn.

team horen. Wanneer jongeren in teamverband sporten, ondervinden ze door de hechte samenwerking een hechte verbondenheid met hun teamleden. Als gevolg van dit alles bestaat er het beeld dat middelbare scholieren die aan teamsporten deelnemen, een goede kans hebben om een sociaal netwerk hechter te maken (Elling & De Knop, 1998). Dit leidt tot de volgende hypothese;

Hypothese 7

De deelname aan alleen teamsporten zal voor middelbare scholieren naar verwachting meer leiden tot een hechter sociaal netwerk dan dat bij individuele sporten het geval is.

Omdat men gedurende individuele sporten voornamelijk alleen aan een sport deelneemt (of tegen een tegenstander), ligt het voor de hand om te stellen dat men dan in mindere mate een hechter sociaal netwerk kan opbouwen. Maar ook individuele sporters trainen vaak samen of worden gezamenlijk begeleid (Buisman, 1995). Daardoor komen zij ook vaak in aanraking met anderen wat kan leiden tot meer sociale contacten en/of vriendschappen. Het verschil met teamsporters is dat zij niet (of in mindere mate) gebonden zijn binnen bepaalde richtlijnen die opgesteld zijn. Individuen hebben meer vrijheden gedurende hun sportdeelname en kunnen sporten met mensen die zowel dezelfde als verschillende achtergronden bezitten. Zij zijn niet verplicht om zich te binden aan een groep om tot een gezamenlijk doel te komen. Individuele sporters voeren de sport alleen uit, maar daar omheen zijn meerdere sporters of begeleiders actief. Indirect kan er sprake zijn van een gemengde sportdeelname. Gemengde sportdeelname kan leiden tot een meer etnisch divers sociaal netwerk (Elling & De Knop, 2000). Deze gemengde deelname draagt er aan bij dat men nieuwe culturen en leefstijlen leert kennen, waardoor jongeren tot nieuwe inzichten kunnen komen (Verkuyten 2000; Elling, 2001). Daarnaast kan gemengde sportdeelname bijdragen aan het beter sociaal integreren binnen de samenleving voor etnische minderheidsgroepen zoals niet-Westerse allochtonen en gehandicapten jongeren (Verkuyten, 2000). Op basis hiervan kan de volgende hypothese worden opgesteld;

Hypothese 8

De deelname aan alleen individuele sporten zal voor middelbare scholieren naar verwachting meer leiden tot een meer etnisch divers sociaal netwerk dan dat bij teamsporten het geval is.

2.6 Een positief zelfbeeld en de gevolgen hiervan

De manier waarop middelbare scholieren zichzelf zien kan een rol spelen bij hun sportdeelname en indirect bij de ontwikkeling van hun sociale netwerk. Middelbare scholieren bevinden zich in de pubertijd of adolescentie. Deze periode kenmerkt zich door de lichamelijke veranderingen waarmee de middelbare scholieren te maken hebben. In de pubertijd leren jongeren hun eigen lichaam kennen. Ze leren om te gaan met wat ze wel en niet kunnen. Door deze lichamelijke veranderingen hebben pubers vaker een lager zelfvertrouwen (Geenen, 1999). Het zelfbeeld dat mensen van zichzelf hebben, kan een belangrijke rol spelen bij het uitbreiden en/of hechter maken van het sociale netwerk van de persoon. Om te bepalen wat deze rol is, wordt er eerst gekeken naar wat het zelfbeeld is en vervolgens wordt de rol ervan met betrekking tot sportdeelname en sociaal netwerk bekeken.

Het zelfbeeld kan volgens Baremans (1999: blz. 27) als volgt worden gedefinieerd: "*Het beeld dat iemand van zichzelf heeft en hoe deze persoon zichzelf waardeert*". Dit zelfbeeld kan worden beïnvloed door verschillende ervaringen die eerder zijn opgedaan (bijvoorbeeld gedurende een sportdeelname). Het beeld dat mensen van zichzelf hebben, bepaalt dan ook voor een groot deel het functioneren tijdens activiteiten. Als iemand een positieve ervaring heeft opgedaan, zal die persoon sneller een positiever zelfbeeld van zichzelf hebben dan wanneer hij/zij vooral negatieve of minder positieve ervaringen heeft opgedaan (Baremans, 1999). Het zelfvertrouwen kan hierdoor sterk veranderen. Mensen worden sneller gerespecteerd en verkrijgen een bepaalde status door de geleverde prestatie. Ook speelt het zelfbeeld een belangrijke rol in het gedrag en karakter van de persoon. De identiteit die mensen (willen) bezitten, kan bijdragen aan de keuze voor een bepaald sociaal netwerk evenals de keuze voor een bepaalde sport. Gerichte activiteiten en een bepaald gedrag corresponderen bij deze gewenste identiteit of zelfbeeld (Baremans, 1999). Uiteindelijk zal het beeld dat jongeren van zichzelf hebben, bijdragen aan de individuele identiteit die men wil uitdragen (Gielen, 2003).

In dit onderzoek worden twee vormen van zelfbeelden onderscheiden. Aan de kant kunnen mensen een positief beeld van zichzelf hebben en andere kant kunnen mensen een negatief zelfbeeld hebben (Baremans, 1999). Mensen die een positief beeld van zichzelf hebben, zullen sneller andere mensen vertrouwen en respecteren. Daarnaast hebben zij over het algemeen veel plezier in de (sport)activiteiten die zij ondernemen. Voornamelijk tijdens groepsactiviteiten leert men elkaar te vertrouwen omdat ze tijdens de deelname van elkaar afhankelijk zijn en samen naar een vooraf bepaald doel toewerken (Bourdaudhuij & Bouckaert, 2000). Ook hebben deze mensen volgens Baremans (1999) een positieve zelfwaardering. Daarnaast stelt Baremans (1999) dat wanneer jongeren een hoge mate van zelfwaardering hebben, ze het gevoel hebben dat ze

meer controle kunnen uitoefenen op anderen en de (sport)activiteit waar ze aan deelnemen en op zichzelf.

Positieve zelfbeelden bevorderen de mogelijkheid tot het aangaan van sociale contacten. Mensen met dit zelfbeeld zullen sneller contact leggen met andere mensen met zowel verschillende als overeenkomende achtergrondkenmerken. Door een positief zelfbeeld hebben mensen een groot vertrouwen in eigen en ook in andermans kunnen. Sociale bindingen in het sociale netwerk zullen door positieve zelfbeelden hechter worden (De Hart, Knol & Maas-Waal in Roes, 2002). Mensen met een positief zelfbeeld hebben tevens meer sociale vaardigheden dan mensen met een negatief zelfbeeld. Ook hebben ze meer plezier gedurende het beoefenen van sport. Met deze sociale vaardigheden kan men tijdens hun sportdeelname beter omgaan met andere deelnemers, waardoor het onderlinge plezier zal toenemen (Baremans, 1999). Er heerst hierdoor een sterke identificatie met de groep en er is een sterk saamhorigheidsgevoel. Ook kunnen jongeren met een positief zelfbeeld beter omgaan met mogelijke teleurstellingen gedurende activiteiten. Dit in tegenstelling tot jongeren met een minder positief zelfbeeld (Van Bottenburg & Schuyt, 2006).

Mensen met een negatief zelfbeeld zullen zich eerder afhankelijk van hun omgeving opstellen. Omdat zij een lager beeld van zichzelf hebben, hebben ze een beperkt zelfvertrouwen. Activiteiten zoals sport worden minder snel en vaak ook slechter ondernomen. Het hebben of opdoen van een sociaal netwerk, kan voor mensen met een negatief zelfbeeld een motivatie zijn om aan sport deel te nemen. Om dit te bevorderen is een sociaal netwerk van belang. Maar vanwege dit negatief zelfbeeld vinden mensen het lastig om sociale contacten op te doen. Door dit onvermogen twijfelen ze veel over zichzelf en andermans kunnen, waardoor het moeilijker wordt om sociale contacten aan te gaan en te onderhouden (Bottenburg & Schuyt, 1996; Baremans, 1999). Hierdoor kunnen sociale bindingen gedurende (sport)activiteiten minder sterk zijn (Bourdeaudhuij & Bouckaert, 2000). Sportprestaties kunnen afnemen en het plezier zal dalen. Anderen krijgen minder respect voor deze mensen en de status daalt richting het nulpunt. Dit kan betekenen dat deze mensen minder snel worden toegelaten tot sociale netwerken en gedurende sportactiviteiten minder vaak worden aangesproken. Zelf kunnen mensen met dit negatieve zelfbeeld ook bewust sociale contacten tijdens (sport)activiteiten vermijden (Baremans, 1999).

Jongeren met een minder positief zelfbeeld kunnen er voor kiezen om gerichte activiteiten te ondernemen waardoor het beeld dat ze zichzelf hebben kan stijgen. Vooral jongeren uit lagere sociale klassen en allochtone jongeren lijken te kiezen voor statusverhogende (sport)activiteiten, waardoor het zelfbeeld zal stijgen (Saharso, 1992; in Elling, 2002). Activiteiten als sport worden

dan als middel gebruikt om een hoger gelegen doel te bereiken. Echter, zij zullen een kleiner, minder hecht en minder etnisch divers sociaal netwerk houden dan middelbare scholieren met een positief zelfbeeld. Op basis van de theorie is de volgende hypothese opgesteld;

Hypothese 9

Middelbare scholieren met een positief zelfbeeld doen meer aan sport dan middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld. Er wordt dan ook verwacht dat middelbare scholieren met een positief zelfbeeld een a) groter, b) hechter en c) meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld.

2.7 De rol van motivatie bij sportdeelname

Het zelfbeeld van jongeren kan bijdragen aan de ontwikkeling van een sociaal netwerk. Maar niet alleen het zelfbeeld is een factor die hier een belangrijke rol in speelt. De motivatie die jongeren hebben om aan sport deel te nemen kan ook een belangrijke rol spelen bij het opdoen van sociale contacten door middel van sport.

Iedereen die een activiteit onderneemt wordt gedreven door een bepaalde motivatie. Dit wil zeggen dat wanneer men een handeling onderneemt, men door iets tastbaars of ontastbaars wordt gedreven om dit te doen. Deze motivatie wordt ook wel gezien als een prikkel of een innerlijke kracht die mensen aanzet om iets te doen of iets na te streven (Nicolay, 1999). Deze prikkel kan het gedrag van mensen beïnvloeden, waardoor mensen in staat zijn bepaalde handelingen te doen. Het gedrag van de persoon kan daardoor veranderen (De Boer, 2002). Men probeert door middel van een bepaald gedrag een ideaal na te streven en vooraf gestelde doelen te behalen. Doelen zullen eerder bereikt worden, wanneer de drijfkracht of motivatie om de gestelde doelen na te streven groot is (Nicolay, 1999). Het gedrag van mensen zorgt er dan ook voor dat ze kiezen voor een sportactiviteit die bij dit gedrag past of bij het gedrag of identiteit dat ze willen nastreven. Mensen die bijvoorbeeld veel agressief gedrag vertonen of bewust op zoek zijn naar sensatie, zullen eerder fysieke contactsporten als boksen en worstelen beoefenen, dan mensen die weinig agressief gedrag vertonen (Kirkcaldy & Furnham, 1991).

Wanneer mensen aan sport deelnemen worden er bepaalde doelen nagestreefd. Er kan worden gesteld dat het sociale netwerk dat ontstaat of verandert gedurende de sportdeelname, kan worden beïnvloed door de verschillende motivaties die de deelnemende sporters hebben. Ryan en Deci (2000) en Rockafellow en Saules (2006) onderscheiden twee vormen van motivatie. Aan de ene kant stellen zij dat mensen intrinsiek gemotiveerd kunnen zijn en aan de andere kant kan men extrinsiek gemotiveerd zijn. Wanneer men intrinsiek gemotiveerd is, sport men om het

sporten. Dit wil zeggen dat de persoon aan een activiteit deelneemt puur vanwege de interesse die deze persoon in de activiteit heeft. Mensen zijn geïnteresseerd in de inhoud van de activiteit, waarbij de spelvreugde van de activiteit bovenaan staat. Daarnaast stellen Rockafellow en Saules (2006) dat het ervaren van gezelligheid, spanning en het hebben van plezier belangrijke intrinsieke factoren zijn om deel te nemen aan een activiteit. Doel van de deelnemer is het ervaren van directe gevolgen die ontstaan dankzij de activiteit. Intrinsieke motivatie is de meest natuurlijke motivatie en kan onder andere worden gezien als een belangrijk middel in de sociale ontwikkeling van de deelnemer (Rockafellow en Saules, 2006).

Mensen kunnen ook extrinsiek gemotiveerd zijn voor een (sport)activiteit. Dit wil zeggen dat ze deelnemen aan de activiteit omdat het 'iets' oplevert. Het komt erop neer dat de motivatie van de deelnemer bepaald wordt aan de hand van de resultaten die de activiteit hem oplevert. Men kan wel interesse tonen in de activiteit, maar dit is niet de reden waarom men aan de activiteit deelneemt. De resultaten die met de activiteit samenhangen, kunnen zich uiten in een groter zelfvertrouwen, vertrouwen in anderen, het ervaren van samenwerken, het opdoen van nieuwe en meer diverse sociale contacten. Ook kan het een betere gezondheid of geld opleveren en het zelfbeeld, gedrag en karakter veranderen (Ryan & Deci, 2000; Rockafellow & Saules, 2006). Daarnaast kan men ook aan de activiteit deelnemen omdat bestaande vriendschappen al aan de activiteit deelnemen, waardoor sociale contacten versterkt kunnen worden. Mensen die extrinsiek gemotiveerd zijn, zien bijvoorbeeld hun sportdeelname als een middel dat dient om een bepaald doel na te streven wat indirect via hun deelname kan worden behaald (Nicolay, 1999).

Jongeren die voornamelijk aan prestatiesporten doen, zijn vaker extrinsiek dan intrinsiek gemotiveerd. Zij streven vaker een bepaald resultaat (prestatie) na. Jongeren die deelnemen aan recreatieve sporten hebben voornamelijk een intrinsieke motivatie omdat zij vooral spelvreugde willen ervaren en het resultaat van onderschikt belang is en in mindere mate een extrinsieke motivatie (Buisman, 1995).

Het blijft echter lastig om beide motieven gedurende de sportdeelname van elkaar te kunnen onderscheiden. Sport heeft vaak een soort van dubbelkarakter. Mensen willen sporten om het sporten, maar tegelijkertijd willen ze ook plezier hebben en in contact komen met andere mensen. Ze willen ook de nevenproducten van een activiteit ervaren (Van Bottenburg & Schuyt, 1996). Extrinsieke- en intrinsieke motivatie zijn sterk met elkaar verweven. De één is vaak een logisch gevolg op de ander, waardoor beide motieven lastig waar te nemen zijn en moeilijk onderscheiden kunnen worden (Tamboer & Steenbergen, 2000).

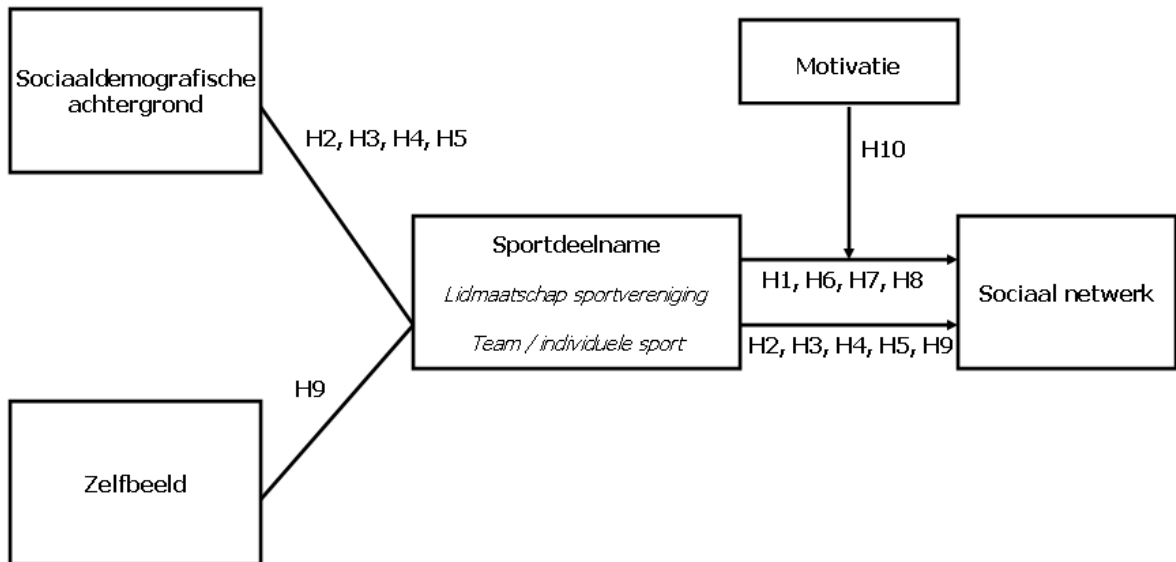
De vraag is of jongeren aan sport deelnemen om zodoende nieuwe en/of verbeterde sociale contacten op te doen. Elling (2004, p. 19) is van mening dat jongeren eigenlijk helemaal niet op zoek zijn naar sociale binding in/of door sport. Ze zijn vooral op zoek naar persoonlijke vrijheid en een gelijke behandeling. Sporters nemen deel aan een sport omdat de activiteit interessant is. De sociale contacten die het eventueel oplevert kunnen mooi meegenomen zijn, maar zijn vaak niet de hoofdreden om aan sport deel te nemen. Wanneer jongeren toch aan de sportactiviteit deelnemen vanwege het mogelijke effect dat het heeft op het sociale netwerk, dan zullen zij waarschijnlijk wel een grotere kans hebben om dit te bereiken, dan deelnemers die een andere motivatie hebben. Deze jongeren kunnen dan een sociaal-integratie motief hebben, waarbij men de behoefte heeft om met mensen met andere achtergronden in contact te komen (Nicolay, 1999). Het resultaat (dit is een groter sociaal netwerk) van de deelname aan sport is belangrijker dan de sport zelf. Wel kan gesteld worden dat wanneer de waarde van het resultaat van de sportactiviteit toeneemt, dan vaak ook de intrinsieke motivatie (de spelvreugde) toe zal nemen.

De motivatie om aan sport deel te nemen kan een belangrijke rol spelen in de vorming van het sociale netwerk van de deelnemer. Daarnaast kan ook worden gesteld dat mensen met een sterke motivatie sneller hun doel zullen bereiken dan ongemotiveerde mensen. Sterk gemotiveerde jongeren vertonen een hoge betrokkenheid met de sport en met zijn sociale netwerk (Elling & De Knop, 1998). Deze hoge betrokkenheid vertaalt zich in een groter wordend sociaal netwerk van de deelnemer. Dit leidt tot de volgende hypothese;

Hypothese 10

Middelbare scholieren die aan sport deelnemen en dit doen omdat ze nieuwe contacten willen opdoen, hebben naar verwachting een groter sociaal netwerk, dan middelbare scholieren die aan sport deelnemen maar het opdoen van nieuwe sociale contacten niet als motivator noemen om aan sport deel te nemen.

2.8 Conceptueel model



Figuur 1 Conceptueel model

Dit conceptueel model zal worden toegelicht door de verschillende concepten sociaaldemografische gegevens, sportdeelname, zelfbeeld, motivatie en sociaal netwerk te beschrijven. De onderliggende dimensies worden toegelicht en de deelvragen met bijbehorende hypothesen worden besproken.

Sociaaldemografische achtergrond



Figuur 2 Verdieping sociaaldemografische achtergrond

In figuur 2 komt naar voren dat het concept sociaaldemografische achtergrond uit de volgende dimensies bestaat: leeftijd, geslacht, etniciteit en opleidingsniveau. Deze dimensies gaan in op de achtergrondgegevens van de respondentengroep middelbare scholieren. Deze vier dimensies vertonen verschillende relaties met de (eventuele) sportdeelname van middelbare scholieren en het sociale netwerk wat hier uit voortvloeit. Omdat het mogelijk is dat er tussen deze dimensies

en de mogelijke sportdeelname van middelbare scholieren indirecte relaties zijn, worden deze dimensies gecontroleerd. De deelvraag die in gaat op het concept is;

In welke mate hangen verschillende sociaaldemografische achtergronden samen met sportdeelname van middelbare scholieren en het sociale netwerk?

In dit onderzoek wordt verondersteld dat de vier dimensies van sociaaldemografische achtergrond samenhangen met de sportdeelname van jongeren. Ook wordt verondersteld dat de sportdeelname samenhangt met de grootte, samenstelling en hechtheid van het sociale netwerk. Op basis hiervan zullen naar verwachting de sociale demografische achtergrond kenmerken direct en indirect samenhangen met het sociale netwerk. Uit deze veronderstelling komen de volgende hypothesen voort;

Hypothese 2

Jongere (12 t/m 15 jaar) middelbare scholieren doen meer aan sport dan oudere middelbare scholieren (16 t/m 18 jaar). Jongere middelbare scholieren zullen naar verwachting een groter sociaal netwerk dan oudere middelbare scholieren.

Hypothese 3

Jongens die op de middelbare school zitten doen meer aan sport dan meisjes die op de middelbare school zitten. Jongens hebben naar verwachting een groter sociaal netwerk dan meisjes.

Hypothese 4

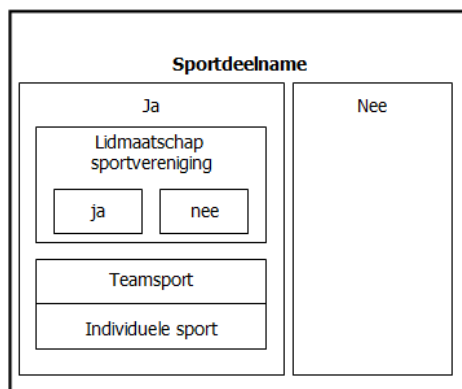
Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren doen minder aan sport dan Westerse middelbare scholieren. Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren zullen naar verwachting een a) kleiner en b) minder etnisch divers sociaal netwerk dan Westerse middelbare scholieren hebben.

Hypothese 5

Middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen doen meer aan sport dan middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen. Verwacht wordt dat middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen, een groter sociaal netwerk hebben dan lager opgeleide middelbare scholieren.

Daarnaast zijn er ook een aantal interactie-effecten met betrekking tot de sociaaldemografische achtergronden in het theoretisch kader naar voren gekomen. Zo is gebleken dat er een samenhang is tussen de achtergrondkenmerken geslacht en etniciteit van middelbare scholieren die al dan niet deelnemen aan sport. Ook is dit het geval met het opleidingsniveau en de etniciteit van middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen. Als laatste zal het interactie-effect tussen leeftijd en opleidingsniveau van middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen worden geanalyseerd.

Sportdeelname



Figuur 3 Verdieping sportdeelname

Het concept 'sportdeelname' bestaat uit de dimensies 'wel sportdeelname' en 'geen sportdeelname'. Doordat ook het deelbegrip 'niet sportdeelname' wordt geanalyseerd, kan worden onderzocht of sportende middelbare scholieren een groter, meer etnisch divers en hechter sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen. In het conceptueel model kan dit onder andere gezien worden als een directe samenhang tussen de concepten 'sociaaldemografische achtergrondkenmerken' en 'sociale netwerk'. Deze pijl gaat wel via het concept 'sportdeelname', maar zal hier via de dimensie 'nee' gaan (directe samenhang). Er is voor deze opzet gekozen zodat er geen verwarring ontstaat binnen het conceptueel model en de geformuleerde hypothesen. Dit is omdat er geen hypothesen zijn opgesteld over deze directe samenhang.

Daarnaast wordt er een verdieping gemaakt met betrekking tot twee verschillende typen van sport, te weten: teamsporten en individuele sporten. Ook wordt gekeken of het al dan niet lid zijn van een sportvereniging een bijdrage levert aan het sociale netwerk van middelbare scholieren. Deze verdiepingen kunnen verschillende resultaten opleveren met betrekking tot de sociale netwerken van sportende middelbare scholieren.

De deelvraag die ingaat op dit concept is;

In hoeverre is er samenhang tussen sportdeelname en het sociale netwerk (grootte, hechtheid, etnische diversiteit) van middelbare scholieren?

Hierbij horen de volgende hypothesen;

Hypothese 1

Naar verwachting hebben middelbare scholieren die deelnemen aan sport een a) groter, b) hechter en c) meer etnisch divers sociaal netwerk, dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen.

Hypothese 6

Middelbare scholieren die lid zijn van een sportvereniging zullen naar verwachting een a) groter, b) hechter en c) meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan al dan niet sportende middelbare scholieren die geen lid zijn van een sportvereniging.

Hypothese 7

De deelname aan alleen teamsporten zal voor middelbare scholieren naar verwachting meer leiden tot een hechter sociaal netwerk dan dat bij individuele sporten het geval is.

Hypothese 8

De deelname aan alleen individuele sporten zal voor middelbare scholieren naar verwachting meer leiden tot een meer etnisch divers sociaal netwerk dan dat bij teamsporten het geval is.

Zelfbeeld

Het concept zelfbeeld vertoont naar verwachting zowel directe als indirecte samenhang met het sociale netwerk van middelbare scholieren hebben. Het zelfbeeld vertoont een directe relatie met het sociale netwerk en indirect via de deelname aan sport. De deelvraag die ingaat op dit concept is;

Wat is de samenhang tussen het zelfbeeld en het sociale netwerk van middelbare scholieren?

Hierbij hoort de volgende hypothese;

Hypothese 9

Middelbare scholieren met een positief zelfbeeld doen meer aan sport dan middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld. Er wordt dan ook verwacht dat middelbare scholieren met een positief zelfbeeld een a) groter, b) hechter en c) meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld.

Motivatie



Figuur 4 Verdieping motivatie

Met de variabele 'motivatie' wordt alleen gekeken naar de motivatie van middelbare scholieren om tijdens het sporten nieuwe sociale contacten op te doen. Er wordt onderzocht of de extrinsieke motivator 'het opdoen van sociale contacten' een rol speelt bij de relatie tussen sportende middelbare scholieren en hun sociale netwerk wat er mogelijk uit voortvloeit. De deelvraag die ingaat op dit concept is; *Wat is de samenhang tussen motivatie en het sociale netwerk van middelbare scholieren?*

Hierbij hoort de volgende hypothese;

Hypothese 10

Middelbare scholieren die aan sport deelnemen en dit doen omdat ze nieuwe contacten willen opdoen, hebben naar verwachting een groter sociaal netwerk, dan middelbare scholieren die aan sport deelnemen maar het opdoen van nieuwe sociale contacten niet als motivator noemen om aan sport deel te nemen.

Sociaal netwerk



Figuur 5 Verdieping sociaal netwerk

In figuur 5 komt naar voren dat het concept 'sociaal netwerk' bestaat uit de dimensies 'grootte', 'etnische diversiteit' en 'hechtheid'. De verwachting is dat sportdeelname, verschillende sociaaldemografische achtergronden, het zelfbeeld en de motivatie (om aan sport te doen) van

middelbare scholieren direct of indirect samenhangen met de dimensies waaruit het sociale netwerk bestaat. De dimensies grootte, hechtheid en etnische diversiteit zijn opgenomen, zowel in combinatie als alleen, in alle hypothesen.

3. Methode van onderzoek

In dit hoofdstuk zal eerst dieper in worden gegaan op het type onderzoek. Hierna komen achtereenvolgens de opzet en procedure, de respondenten en het meetinstrument en operationalisatie aan bod. Vervolgens wordt de data gecontroleerd op validiteit en betrouwbaarheid. Tot slot wordt de methode van analyse besproken.

3.1 Kwantitatief onderzoek

In dit onderzoek staan de concepten sportdeelname, sociaal netwerk, motivatie, zelfbeeld en sociaaldemografische achtergrond centraal. Om deze begrippen te kunnen meten en analyseren zal er gebruik worden gemaakt van kwantitatief onderzoek door middel van een schriftelijke enquête. Dit is een middel dat bestaat uit numerieke en statistische gegevens om de sociale begrippen te kunnen meten (Boeije, 2005). Aan de hand van de schriftelijke enquête wordt getracht om inzicht te verkrijgen in de bijdrage die sportdeelname levert aan het sociale netwerk van middelbare scholieren en in welke mate het zelfbeeld en motivatie hier een rol in spelen. Om een representatief inzicht te verkrijgen is gekozen voor kwantitatief onderzoek. Dit is gedaan omdat deze methode een zeer grote en etnisch diverse populatie kan bereiken (Baarda et al., 2000). Boeije (2005) stelt dat door de analyses die gedaan worden bij kwantitatief onderzoek, de expliciet geformuleerde hypothesen getoetst worden op hun correctheid en waar mogelijk bijgesteld kunnen worden.

3.2 Opzet en procedure

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een al opgestelde vragenlijst te weten: "Sport en Maatschappij" uit 2009. Deze vragenlijst is een onderdeel van het onderzoek 'Vechtsport als bron van integratie', dat loopt tussen 2007 en 2010. Dit onderzoek wordt gedaan door het onderzoeksbureau WJH Mulier Instituut. De vragenlijst werd vervolgens gedaan om vergelijkingen dan wel overeenkomsten tussen vechtsporters en niet-vechtsporters te ontdekken. Er zijn voor dit onderzoek middelbare scholieren benaderd die al dan niet aan sport deelnemen. Studenten zijn gevraagd om de vragenlijsten in de volgende plaatsen in Nederland af te nemen: Tilburg, Den Haag, Nijkerk, Veenendaal en Weesp. Vervolgens is een steekproef gehouden om te bepalen welke scholen in aanmerking kwamen voor het onderzoek. De vragenlijsten zijn uiteindelijk handmatig in verschillende klassen afgenomen. Middelbare scholieren die in een van de plaatsen op een middelbare school zaten, kwamen zodoende in aanmerking als potentiële respondent.

3.3 Respondenten

Er hebben in totaal 359 middelbare scholieren aan dit onderzoek deelgenomen door de vragenlijst 'Sport en Maatschappij' in te vullen. De middelbare scholieren die de vragenlijst hebben ingevuld zaten op dat moment in schooljaar 2008-2009. Allereerst zijn er in de vragenlijst een zevental vragen over de sociaaldemografische achtergrond van de respondent gesteld. Met deze vragen wordt gekeken wat de verschillen dan wel overeenkomsten tussen verschillende etnische groepen uit de Nederlandse samenleving zijn. Er hebben bijna evenveel jongens (51.5%) als meisjes (48.5%) aan het onderzoek deelgenomen. De leeftijden variëren tussen de 12 en 18 jaar, waarvan 61% een leeftijd had tussen de 12 t/m 15 en 39% een leeftijd tussen de 16 t/m 18 jaar. Het betroffen middelbare scholieren die een opleiding doen op vier niveaus te weten VMBO, HAVO, VWO en combinatieklassen tussen de niveaus (14.8%) (1.6% van de middelbare scholieren volgt een andere opleiding). Middelbare scholieren die in een combiklas VMBO/HAVO/VWO zitten of 'anders' hebben ingevuld, zijn niet ingedeeld bij lager- of hoger opgeleide middelbare scholieren omdat niet duidelijk is wat hun exacte niveau is. Dit wil zeggen dat 50.6% van de middelbare scholieren een lagere opleiding volgt en 49.4% een hogere opleiding volgt. Van de respondenten heeft 82% van de middelbare scholieren een Westerse afkomst en 18% zijn van niet-Westerse afkomst.

Tabel 3.1 Sociaaldemografische achtergrond (N= 359)

	Frequentie (n)	Percentage (%)
<i>Leeftijd</i>		
12 tot met 15 jaar	218	61.4%
16 tot en met 18 jaar	137	38.6%
<i>Geslacht</i>		
Jongen	184	51.5%
Meisje	173	48.5%
<i>Etniciteit</i>		
Westerse afkomst	289	82%
Niet-Westerse afkomst	65	18%
<i>Opleidingsniveau</i>		
Lager opleidingsniveau	178	50.6%
Hoger opleidingsniveau	174	49.4%

In dit onderzoek staat de sportdeelname van middelbare scholieren centraal. Een ruime meerderheid van de middelbare scholieren (74.9%) geeft aan dat ze wel aan sport deelnemen (n= 268). Dit betekent dat 25.1% van de middelbare scholieren niet aan een sport doet (n= 90). Het percentage dat wel aan sport deelneemt, is echter lager dan in 2007 (81.0%), waarbij echter

de sportdeelname van jongeren van 12 tot en met 19 jarigen is onderzocht¹². Van de middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen, is in dit onderzoek 62.6% lid van een sportvereniging en 37.4% geen lid van een sportvereniging. In 2007 was het percentage leden van een sportvereniging ongeveer gelijk lager namelijk 61.0%. Daarnaast neemt in dit onderzoek 47.8% van de middelbare scholieren alleen deel aan een teamsport, terwijl 31.7% van de sportende middelbare scholieren alleen een individuele sport beoefent. Echter, in de vragenlijst kon worden aangegeven of middelbare scholieren aan twee sporten deelnemen. De middelbare scholieren die hebben aangegeven zowel aan een teamsport als aan een individuele sport te deel te nemen, zijn bij het toetsen van hypothesen 7 en 8 buiten beschouwing gelaten. Dit omdat zij niet binnen een van beide typen van sportdeelname (teamsport of individuele sport) kunnen worden ingedeeld. Bij de overige hypothesen worden zij echter wel betrokken.

Tabel 4.1 Sportdeelname respondenten

	Frequentie (n)	Onderzoek (2009)	Samenleving (2007) ¹³
		%	%
<i>Sportdeelname (N= 358)</i>			
Ja	268	74.9%	81.0%
Nee	90	25.1%	19.0%
<i>Het lidmaatschap van een sportvereniging van middelbare scholieren (n= 358)</i>			
ja	224	62.6%	61.0%
nee	134	37.4%	39.0%
<i>Beoefende sporten totaal (n= 268)</i>			
Beoefent alleen een teamsport	128	47.8%	-
Beoefent alleen een Individuele sport	85	31.7%	-
Beoefent zowel een teamsport als een individuele sport	55	20.5%	-

In de vragenlijst is naast de sportdeelname ook gevraagd naar de sportfrequentie van middelbare scholieren. Er is hier echter geen rekening gehouden met de RSO-norm waarbij men minimaal 12x per jaar aan sport dient te doen. Er kan niet worden achterhaald of de middelbare scholieren die 'minder dan 1x per week sporten', volgens de RSO-norm sporten. Gemiddeld gezien beoefenen middelbare scholieren ruim 2x per week hun favoriete sport. Dit betekent dat de RSO-norm daarbij gehaald wordt en dat gemiddeld gezien de sportende respondenten volgens de RSO-norm sporten.

¹² De meest recente en vergelijkbare gegevens komen uit 2007: Rapportage Sport (2008). Er is hier echter naar de sportdeelname van jongeren van 12 tot 19 jarigen gekeken.

¹³ Er zijn geen gegevens van middelbare scholieren die alleen aan teamsporten of individuele sporten doen bekend.

Tabel 4.2 Sportfrequentie favoriete sport van middelbare scholieren

	Frequentie (n)	%
<i>Sportfrequentie</i>		
Minder dan 1x per week	2	0.8%
1x per week	54	21.2%
2x per week	71	28.0%
3x of meer per week	127	50.0%

3.4 Meetinstrument en operationalisatie

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de al bestaande vragenlijst 'Sport en Maatschappij' van het onderzoek 'Vechtsport als bron van integratie' van het WJH Mulier Instituut. Er is hiervoor gekozen omdat de schriftelijke vragenlijst naar verwachting een goede weergave is van de concepten die uit de theorie naar voren zijn gekomen. De opgestelde vragen kunnen goed dienen om een inzicht te verkrijgen in de bijdrage die sportdeelname levert aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk. Er worden in deze schriftelijke enquête vragen gesteld over de sociaaldemografische achtergrond en sportdeelname van middelbare scholieren. Naast algemene vragen zijn er ook stellingen opgenomen. Deze stellingen zijn aan de hand van een vier-punts Likertschaal te beantwoorden. Men heeft de keuze uit de volgende antwoordcategorieën: helemaal niet mee eens, niet mee eens, mee eens en helemaal mee eens. Als er een stelling niet van toepassing is op de respondent kan men dit aangeven bij antwoordmogelijkheid: weet niet/ niet van toepassing.

De vragen en stellingen die geen of beperkte betrekking hebben op het doel van dit onderzoek zullen buiten beschouwing worden gelaten. De complete vragenlijst wordt in bijlage 1 weergegeven. De vragen die relevant zijn voor dit onderzoek worden in vijf onderdelen in de bestaande vragenlijst weergegeven. In bijlage 2 staat een schematische weergave van de operationalisatie van de concepten.

Sociaaldemografische achtergrond

Deze vragen hebben betrekking op de achtergrondkenmerken van de onderzoeksgroep. Algemene vragen over de geboortedatum, geslacht, nationaliteit en opleidingsniveau worden in dit deel gesteld. In totaal bestaat dit concept uit vijf items.

Sportdeelname

Dit concept wordt gemeten door vijf items die gebaseerd zijn op de dimensies binnen het concept te weten: wel/geen sportdeelname, sportvereniging en teamsporten/individuele sporten. Allereerst wordt er aan middelbare scholieren gevraagd of zij aan sport deelnemen. Als middelbare scholieren wel aan een sport deelnemen, dienen ze in te vullen welke sport(en) zij het meest beoefenen. Op basis hiervan kan worden bepaald of het een teamsport of individuele sport betreft. Daarnaast wordt gevraagd of ze lid zijn van een vereniging van de beoefende sport.

Zelfbeeld

In de vragenlijst worden negen stellingen over het concept zelfbeeld voorgelegd. Deze stellingen hebben zowel betrekking op de relatie tussen het zelfbeeld en het sociale netwerk als de relatie tussen het zelfbeeld, sportdeelname en sociaal netwerk. Twee voorbeelden van stellingen zijn; *"Ik ben tevreden over mezelf als persoon"* en *"Ik ben goed in sport vergeleken met leeftijdsgenoten van hetzelfde geslacht"*.

Motivatie

In dit onderzoek wordt gekeken naar de motivatie van middelbare scholieren om sociale contacten op te doen tijdens de deelname aan sport. Dit concept wordt door één stelling onderzocht, namelijk: *"Ik doe aan sport omdat ik nieuwe vrienden wil maken"*.

Sociaal netwerk

Er worden acht stellingen voorgelegd met betrekking tot het sociale netwerk van middelbare scholieren. In dit onderzoek bestaat het concept 'sociaal netwerk' uit drie dimensies: grootte, etnische diversiteit en hechtheid. Eén stelling heeft betrekking op de dimensie 'grootte' van het sociale netwerk. Deze luidt als volgt: *"Ik heb weinig vrienden of vriendinnen"*. Bij de dimensie 'etnische diversiteit' wordt ook gebruik gemaakt van één stelling namelijk: *"Ik heb vrienden uit verschillende culturen"*. Zes stellingen hebben betrekking op de dimensie 'hechtheid' van het sociale netwerk. Een voorbeeldstelling is: *"Met mijn vrienden kan ik goed over persoonlijke problemen praten"*.

3.5 Validiteit en betrouwbaarheid meetinstrument

Zoals in de vorige paragraaf naar voren is gekomen staan in dit onderzoek vijf concepten centraal; sociaaldemografische gegevens, sportdeelname (ja/nee, lidmaatschap vereniging (ja/nee) en individueel sport/teamsport), motivatie, zelfbeeld en sociaal netwerk. Van de eerste twee concepten worden in hoofdstuk 4 de frequenties en percentages weergegeven. Motivatie, waarbij alleen gericht wordt op de motivatie om nieuwe sociale contacten op te doen tijdens sportdeelname, wordt in dit onderzoek gemeten door één item. De verdere uitwerking hiervan komt tevens in het volgende hoofdstuk aan de orde.

Echter, de concepten zelfbeeld en sociaal netwerk dienen eerst te worden getoetst op validiteit en betrouwbaarheid, voordat verdere analyses gedaan kunnen worden. Door middel van een factoranalyse is gekeken uit welke factoren (met bijbehorende items) de concepten zelfbeeld en sociaal netwerk bestaan. De betrouwbaarheid van de verschillende hoofdconcepten en dimensies is berekend. Tot slot worden nieuwe variabelen aangemaakt van de concepten of dimensies.

Zelfbeeld

Allereerst is er een factoranalyse uitgevoerd met de items die betrekking hebben op het zelfbeeld van de middelbare scholieren. In tabel 3.2 worden de resultaten van de factoranalyse weergegeven. De factoranalyse toont aan dat het concept zelfbeeld uit drie factoren bestaat.

In de eerste factor zijn vier items samengevoegd die betrekking hebben op de zelfwaardering van de middelbare scholieren. In de tweede factor komen drie items aan bod die betrekking hebben op de waardering van de middelbare scholieren over hun 'sportieve kunnen', hun sportieve prestaties. De laatste factor komt te vervallen. Dit komt doordat één item binnen deze factor op meerdere factoren laadt, waardoor dit item wordt verwijderd. Hierdoor blijft er slechts één item over. Een enkel item kan geen dimensie vormen.

Op basis van de factoranalyse worden twee items verwijderd. Dit zijn de items: "*Ik ben tevreden over mijn sportieve vaardigheden*" en "*Ik vertrouw andere mensen niet snel*". Binnen het concept zelfbeeld kunnen twee dimensies worden onderscheiden, namelijk: 'zelfwaardering' en 'waardering sportief kunnen'.

Tabel 3.2 Factoranalyse zelfbeeld

	Factor 1	Factor 2	Factor 3
	Zelfwaardering	Waardering sportief kunnen	Komt te vervallen
Ik ben tevreden met mijn leven	0,80		
Ik voel mezelf gelukkig	0.77		0.30
Ik ben tevreden over mezelf als persoon	0.76		
Ik ben tevreden over hoe ik eruit zie	0.71		
Ik ben snel vergeleken met leeftijdsgenoten van hetzelfde geslacht		0.82	
Ik ben goed in sport vergeleken met leeftijdsgenoten van hetzelfde geslacht		0.72	
Ik ben sterk vergeleken met leeftijdsgenoten van hetzelfde geslacht		0.62	
<i>Ik ben tevreden over mijn sportieve vaardigheden*</i>	0.48	0.54	
<i>Ik vertrouw andere mensen niet snel (Recode)*</i>			0.86

* Verwijderde items

Door middel van een betrouwbaarheidsanalyse is gekeken of de items in deze formatie betrouwbaar zijn of dat er nog meer items verwijderd dienen te worden om de betrouwbaarheid te waarborgen. Op basis van de betrouwbaarheidsanalyse zijn geen andere items verwijderd.

Uit tabel 3.3 is te lezen dat de Cronbach's Alpha van het concept zelfbeeld hoger is dan 0.76. Dit betekent een hoge betrouwbaarheid met betrekking tot het gehele concept zelfbeeld. Ook zijn beide dimensies voldoende betrouwbaar voor verdere analyses. De Cronbach's Alpha van de dimensie 'zelfwaardering' is 0.78, wat gezien kan worden als zeer betrouwbaar. Ook de dimensie 'waardering sportief kunnen' (Cronbach's Alpha is 0.64) is voldoende betrouwbaar.

Tabel 3.3 Betrouwbaarheid hoofdconcepten en dimensies

	Aantal items	Cronbach's Alpha
Zelfbeeld	7	0.76
Zelfwaardering	4	0.78
Waardering sportief kunnen	3	0.64

Sociaal netwerk

Het concept sociaal netwerk bestaat uit drie dimensies; grootte, hechtheid en etnische diversiteit. De dimensies 'grootte' en 'etnische diversiteit' worden gemeten aan de hand van een tweetal items. Daarom is een factoranalyse niet nodig.

Voor de dimensie hechtheid is wel een factoranalyse uitgevoerd. In tabel 3.4 worden de resultaten van de factoranalyse weergegeven. De factoranalyse toont aan dat dimensie 'hechtheid' uit één factor bestaat. Alle zes de items hebben betrekking op de hechtheid van het sociale netwerk. Op basis van de factoranalyse worden geen items uit deze dimensie verwijderd.

Tabel 3.4 Factoranalyse dimensie hechtheid

	Factor 1
	Hechtheid
Mijn vrienden zijn erg belangrijk voor me	0.68
Mijn ouders/verzorgers zijn erg belangrijk voor me	0.66
Mijn medesporters zijn erg belangrijk voor me	0.63
Met mijn ouders kan ik goed over persoonlijke problemen praten	0.62
Met mijn vrienden kan ik goed over persoonlijke problemen praten	0.59
Met anderen waar ik samen mee sport kan ik goed over persoonlijke problemen praten	0.55

Vervolgens is een betrouwbaarheidsanalyse gedaan om te onderzoeken of de items in deze formatie betrouwbaar zijn of dat er items verwijderd dienen te worden om de betrouwbaarheid te waarborgen. Op basis van de betrouwbaarheidsanalyse worden geen verdere items verwijderd. Uit tabel 3.5 is af te lezen dat de Cronbach's Alpha van de dimensie hechtheid 0.68 is. Dit kan als voldoende betrouwbaar worden gezien.

Tabel 3.5 Betrouwbaarheidsanalyse dimensie hechtheid

	Aantal items	Cronbach's Alpha
Hechtheid	6	0.68

Op basis van de factoranalyse en de betrouwbaarheidsanalyse is voor de dimensie 'hechtheid' binnen het concept 'sociaal netwerk' een nieuwe variabele aangemaakt. De zes items die hechtheid meten, zijn samengevoegd en daarvan is het gemiddelde berekend. Dit vormt de nieuwe dimensie 'hechtheid'.

3.6 Methode van analyse

Om de vragenlijsten te kunnen analyseren is er gebruik gemaakt van het programma SPSS. Dit is een statistisch programma dat via verschillende methodes, de data kan analyseren. De volgende methoden zijn voor dit onderzoek gebruikt te weten: een beschrijvende analyse, een Chi Square Test en een Independent Sample Test. Als laatste wordt een regressieanalyse uitgevoerd om te kijken welke onafhankelijke variabele(n) de meest bepalende factor is die zorgt voor verschillen en/of overeenkomsten tussen de sportdeelname van verschillende groepen middelbare scholieren. Hiervoor zal een multiple regressie uitgevoerd worden. Er is voor deze analyses gekozen omdat met deze methoden de gestelde hypothesen getoetst kunnen worden.

Chi Square Test

De Chi Square Test is een analysetechniek waarbij (in dit geval) twee concepten tegenover elkaar in een kruistabel worden gezet. Aan de hand van deze methode wordt duidelijk wat de percentages zijn met betrekking tot middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen en middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen. Ook worden de percentages duidelijk met betrekking tot middelbare scholieren met een positief zelfbeeld en middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld. Vervolgens wordt bij een Chi Square Test de betrouwbaarheid tussen de gevonden verschillen van beide groepen geanalyseerd. Wanneer dit het geval het is, kan worden gesteld dat er een statistisch significant ($p < 0.1$ = matig, $p < 0.05$ = sterk of $p < 0.01$ = zeer sterk) verschil tussen de onderzochte groepen bestaat. Dit betekent dat er samenhang tussen de concepten bestaat en dat de hypothesen kunnen worden bevestigd. Is dit niet het geval, dan worden de hypothesen verworpen. Omdat bij meerdere hypothesen verschillende dimensies van sociaal netwerk zijn gemeten, zijn deze hypothesen gedeeltelijk bevestigd en ook verworpen.

Independent Samples Test

Voor alle hypothesen wordt vervolgens een Independent Samples Test gedaan. Hiermee is het mogelijk om (het tweede deel van) de hypothesen te toetsen. De samenhang tussen de dimensies van sociale netwerken van (sportende en niet-sportende) middelbare scholieren met verschillende achtergrondkenmerken (hypothese 2 t/m 5) worden zodoende getoetst. Ook wordt de samenhang tussen de drie dimensies van sociaal netwerk en de sportdeelname (al dan niet lid van sportvereniging, verenigingsteamsport/ individuele sport) van middelbare scholieren geanalyseerd. Daarnaast wordt de samenhang tussen het positieve zelfbeeld van (sportende) middelbare scholieren en de dimensies van het sociale netwerk geanalyseerd (hypothese 9 en 10). Bij het interactie-effect 'motivatie' (hypothese 11) tussen sportdeelname en sociaal netwerk worden sportende middelbare scholieren die sporten vanwege het opdoen van sociale contacten vergeleken met middelbare scholieren die niet sporten vanwege het opdoen van sociale contacten.

Als uiteindelijk blijkt dat er een significant verschil tussen beide groepen bestaat, kunnen de hypothesen worden bevestigd. Als dit niet het geval is, bestaat er geen samenhang tussen de groepen die in de hypothesen worden onderscheiden en worden de hypothesen verworpen. Bij de Independent Samples Test zijn de items (grootte en etnische diversiteit) en de schaal (hechtheid) die de drie dimensies van sociaal netwerk meten, aan de hand van een 4-punts Likert-schaal gemeten. De items en de schaal van de drie dimensies zijn positief gecodeerd, waarbij er geen centraal middelpunt is. Dit wil zeggen dat een 1 het laagst mogelijke aantal is en wat gelijk staat aan 'zeer klein/laag'. Wanneer het gemiddelde gelijk staat aan een 2 is het 'klein/laag'. Een 3 staat daarbij gelijk aan 'groot/hoog' en wanneer het gemiddelde een 4 is, is het 'zeer groot/hoog' te noemen. Wanneer bijvoorbeeld de hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen gelijk is 3.02, kan dit gezien worden als 'groot/hoog'.

Bij hypothese 1 en 9 vindt een splitsing met betrekking tot de afhankelijk variabele plaats. Middelbare scholieren worden hier opgedeeld in twee groepen. Middelbare scholieren die antwoordcategorieën '1' of '2' hebben gekozen, worden gezien als de groep 'klein/laag'. Middelbare scholieren die antwoordcategorieën '3' of '4' hebben gekozen, worden gezien als de groep 'groot/hoog'. Middelbare scholieren die bijvoorbeeld gemiddeld gezien een '2' scoren op de dimensie 'zelfwaardering', vallen onder de groep middelbare scholieren met een lage zelfwaardering. Hierdoor zijn resultaten die voort komen uit de Chi Square Test beter interpreteerbaar.

Multiple regressieanalyse

Door middel van een meervoudige regressieanalyse is het mogelijk om de waarden van de drie dimensies van het sociale netwerk (grootte, hechtheid en etnische diversiteit) aan de hand van meerdere onafhankelijke variabelen te voorspellen. In dit onderzoek zijn dit de sociaaldemografische achtergronden (leeftijd, geslacht, etniciteit en opleidingsniveau en opleiding x etniciteit), zelfbeeld (zelfwaardering en waardering sportief kunnen) sportdeelname (deelname aan sport, lidmaatschap sportvereniging, deelname aan alleen teamsporten en deelname aan alleen individuele sporten) en motivatie (motivatie vanwege opdoen sociaal netwerk). De variabele teamsport/individuele sport is bij deze analyse gesplitst in twee afzonderlijke onafhankelijke variabelen te weten 'deelname aan alleen teamsporten' en 'deelname aan alleen individuele sporten'. Door dit te doen kunnen alle onderzochte variabelen door middel van een meervoudige regressieanalyse worden onderzocht. De R^2 zal aangeven wat het percentage verklaarde variantie is dat wordt voorspeld door alle onafhankelijke dimensies. Aan de hand van de Beta zal duidelijk worden welke dimensie de meest bepalende factor is die zorgt voor de verschillen tussen de sociale netwerken van groepen middelbare scholieren.

4. Analyse en resultaten

In het theoretisch kader zijn een aantal hypothesen geformuleerd. De hypothesen worden in dit hoofdstuk geanalyseerd op hun correctheid. Daarnaast vindt er bij een aantal concepten (etniciteit, opleidingsniveau, lidmaatschap van een sportvereniging, team- of individuele sporten en motivatie) een uitgebreide analyse plaats, door middel van interactie-effecten. Als laatste zal door middel van een meervoudige regressieanalyse worden onderzocht in welke mate de verschillende onafhankelijke variabelen, onder constanthouding van elkaar, bijdragen aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk van middelbare scholieren. Op deze manier wordt ook duidelijk welke onafhankelijke variabele het beste de verschillen van het sociale netwerk van verschillende groepen middelbare scholieren verklaart.

4.1 Analyse hypothesen

Om te onderzoeken of de bestaande verwachtingen betreffende de relaties tussen de concepten bevestigd worden, is eerst een Chi Square Test gedaan. Vervolgens zijn alle hypothesen aan de hand van een Independent Samples Test geanalyseerd. Daarbij wordt alle samenhang tussen de afhankelijke variabelen en de drie dimensies van het sociale netwerken onderzocht. Vervolgens zal er een terugkoppeling naar de hypothese worden gemaakt. Als laatste zijn drie meervoudige regressieanalyses gedaan. Hieronder worden de resultaten per opgestelde hypothese besproken.

4.1.1 Sportdeelname en sociale netwerk (H1)

Op basis van de literatuur is een eerste veronderstelling gedaan, namelijk dat middelbare scholieren die aan sport deelnemen daardoor een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben. Hierbij hoort de volgende hypothese:

Hypothese 1

Naar verwachting hebben middelbare scholieren die deelnemen aan sport een a) groter, b) hechter en c) meer etnisch divers sociaal netwerk, dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen.

In tabel 4.2 komt naar voren dat zowel middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen (94.3%) als niet-sporters (93.1%) een groot sociaal netwerk hebben. Kleine sociale netwerken onder sportende middelbare scholieren (5.7%) en middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen (6.9%), zijn er in mindere mate. Uit de analyse komt echter naar voren dat er geen significant verschil bestaat tussen de grootte van de sociale netwerken van middelbare scholieren die al dan niet een sport beoefenen.

Tabel 4.3 Grootte sociaal netwerk van middelbare scholieren die wel (n= 268) en niet (n= 90) aan sport deelnemen

	Klein sociaal netwerk	Groot sociaal netwerk
	%	%
Middelbare scholieren (N= 359)	6.0%	94.0%
Middelbare scholieren die wel een sport beoefenen (n= 268)	5.7%	94.3%
Middelbare scholieren die geen sport beoefenen (n= 90)	6.9%	93.1%

$Chi^2 = 0.16, p = 0.69$

In de volgende analyse (tabel 4.4) komt naar voren dat middelbare scholieren die aan sport deelnemen (96.8%) een significant hechter sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen (85.4%).

Tabel 4.4 Hechtheid sociaal netwerk van middelbare scholieren die wel (n= 268) en niet (n= 90) aan sport deelnemen

	Geen hecht sociaal netwerk	Wel hecht sociaal netwerk
	%	%
Middelbare scholieren (N= 359)	5.0%	95.0%
Middelbare scholieren die wel een sport beoefenen (n= 268)	3.2%	96.8%
Middelbare scholieren die geen sport beoefenen (n= 90)	14.6%	85.4%

$Chi^2 = 9.45, p = 0.00$

Tot slot blijkt uit tabel 4.5 dat een groter percentage middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen (80.0%) een significant meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen (70.5%). Op basis van deze analyse kan worden gesteld dat middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen een meer etnische divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen. Sportdeelname draagt dus in dit opzicht niet bij aan een meer etnisch divers sociaal netwerk.

Tabel 4.5 *Etnische diversiteit sociaal netwerk van middelbare scholieren die wel (n= 268) en niet (n= 90) aan sport deelnemen*

	Klein etnisch divers sociaal netwerk	Groot etnisch divers sociaal netwerk
	%	%
Middelbare scholieren (N= 359)	27.0%	73.0%
Middelbare scholieren die wel een sport beoefenen (n= 268)	29.5%	70.5%
Middelbare scholieren die geen sport beoefenen (n= 90)	20.0%	80.0%

$Chi^2 = 2.89, p = 0.09$

Aan de hand van een Independent Samples Test is aangetoond dat de grootte van het sociale netwerk niet samenhangt met de deelname aan sport. Middelbare scholieren die aan sport deelnemen ($M = 3.17$) hebben wel een significant hechter sociaal netwerk dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen ($M = 3.02$) ($t(257) = 1.98, p = 0.05$). Daarnaast bestaan er geen significante verschillen betreffende de etnische diversiteit van het sociale netwerk tussen de twee groepen.

Tabel 4.6 *Grootte, hechtheid en etnische diversiteit sociaal netwerk voor sportende (n= 268) en niet sportende middelbare scholieren (n= 90)*

<i>Middelbare scholieren</i>	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
Middelbare scholieren (N= 359)	3.43	0.66	3.14	0.45	2.89	0.81
Middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen (n= 268)	3.44	0.66	3.17**	0.41	2.87	0.82
Middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen (n= 90)	3.40	0.66	3.02**	0.58	2.93	0.78

** Significant op het niveau van $p < 0.05$

Terugkoppeling hypothese

In hypothese 1 wordt verondersteld dat sportdeelname leidt tot een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk. Uit de analyses is naar voren gekomen dat het sociale netwerk van middelbare scholieren die aan sport deelnemen niet significant groter is dan het sociale netwerk van middelbare scholieren die niet deelnemen aan een sport. Dit deel (a) van hypothese 1 kan dus worden verworpen. Er bestaat echter wel een samenhang tussen de al dan niet

sportdeelname van middelbare scholieren en de hechtheid van hun sociaal netwerk. Sportende middelbare scholieren hebben een hechter sociaal netwerk dan niet-sportende middelbare scholieren. Dit betekent dat deel (b) van hypothese 1 wordt bevestigd. Tot slot kan op basis van tabel 4.4 niet worden bevestigd dat sportdeelname bijdraagt aan een meer etnisch divers sociaal netwerk. Omdat middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen een meer etnisch divers sociaal netwerk hebben, wordt ook deel c) van hypothese 1 verworpen.

Ondanks dat deel a) en c) van de hypothese worden verworpen, zijn de hypothesen 2, 3, 4 en 5 (sociaaldemografische achtergrond) wel geanalyseerd. Deze analyses kunnen alsnog leiden tot interessante uitspraken met betrekking tot de sociale netwerken van middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden.

4.1.2 Leeftijd, sportdeelname en sociale netwerk (H2)

Een tweede veronderstelling is dat middelbare scholieren in de leeftijd 12 tot en met 15 jaar meer aan sport doen dan oudere middelbare scholieren (16 tot en met 18 jaar). Omdat zij meer aan sport doen, wordt verwacht dat zij een groter sociaal netwerk hebben omdat zij tijdens de sport meer sociale contacten kunnen opdoen. Hierbij hoort de volgende hypothese:

Hypothese 2

Jongere (12 tot en met 15 jaar) middelbare scholieren doen meer aan sport dan oudere middelbare scholieren (16 tot en met 18 jaar). Jongere middelbare scholieren zullen naar verwachting een groter sociaal netwerk hebben dan oudere middelbare scholieren.

Uit tabel 4.7 komt naar voren dat jongere middelbare scholieren met de leeftijd 12 t/m 15 jaar niet significant meer aan sport deelnemen dan oudere middelbare scholieren. Van de jongere middelbare scholieren doet 77.4% aan sport, van de oudere middelbare scholieren doet 70.8% aan sport.

Tabel 4.7 Deelname aan sport voor middelbare scholieren in de leeftijd 12 t/m 15 (n= 218) en middelbare scholieren (n= 137)

	Wel deelname aan sport	Geen deelname aan sport
	%	%
Middelbare scholieren (N= 359)	74.9%	25.1%
Middelbare scholieren in de leeftijd 12 t/m 15 jaar (n= 218)	77.4%	22.6%
Middelbare scholieren in de leeftijd 16 t/m 18 jaar (n= 137)	70.8%	29.2%

$Chi^2= 1.95, p= 0.16$

Tevens is onderzocht of er verschillen bestaan in de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van de sociaal netwerken van jongeren en ouderen die al dan niet sporten. Vervolgens is een vergelijking gemaakt met alle (wel en niet-sportende) jongeren en ouderen. De analyses tonen aan dat er geen samenhang bestaat tussen de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van de sociale netwerken en sportende en niet-sportende jongere middelbare scholieren. Daarnaast komt naar voren dat oudere middelbare scholieren die aan sport deelnemen ($M= 3.47$) een significant groter sociaal netwerk hebben dan oudere middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen ($M= 3.24$) ($t(61.17) 1.66 p= 0.1$). Verder komt naar voren dat er geen verschillen bestaan in de mate van hechtheid en etnische diversiteit van oudere middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen.

Als de scores tussen sportende jongeren en ouderen worden vergeleken, komt naar voren dat oudere sportende middelbare scholieren een groter en hechter sociaal netwerk hebben dan sportende jongere middelbare scholieren (bij etnische diversiteit is dit even hoog). Wel blijkt dat de gehele groep jongeren een groter sociaal netwerk heeft dan oudere middelbare scholieren. Dit verschil is echter niet significant. Daarnaast bestaan er ook geen verschillen in de mate van hechtheid en etnische diversiteit van de sociale netwerken van jongere en oudere middelbare scholieren. De sportdeelname zorgt er dus niet voor dat jongeren een groter sociaal netwerk hebben dan ouderen. Ook zorgt de sportdeelname er niet voor dat jongere middelbare scholieren een hechter en meer divers sociaal netwerk hebben dan oudere middelbare scholieren, dit is zelfs minder hecht en minder etnisch divers.

Tabel 4.8 Grootte van sociale netwerken van middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen (N= 359) op basis van leeftijd

Leeftijd	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
Jongeren (n= 218)	3.45	0.64	3.14	0.41	2.89	0.82
Ouderen (n= 137)	3.40	0.70	3.18	0.44	2.91	0.79
Jongeren die wel aan sport deelnemen (n= 169)	3.43	0.67	3.15	0.40	2.88	0.84
Jongeren die niet aan sport deelnemen (n= 49)	3.52	0.55	3.05	0.51	2.94	0.78
Ouderen die wel aan sport deelnemen (n= 97)	3.47*	0.66	3.20	0.42	2.88	0.81
Ouderen die niet aan sport deelnemen (n= 40)	3.24*	0.75	3.08	0.52	2.97	0.74

* Significant op het niveau van $p < 0.1$

Terugkoppeling hypothese

In de hypothese werd verondersteld dat jongere middelbare scholieren een groter sociaal netwerk zouden hebben. Dit zou verklaard kunnen worden doordat zij meer aan sport deelnemen. Echter, uit de analyses is gebleken dat jongeren niet significant meer sporten dan oudere middelbare scholieren. Daarnaast hebben jongeren geen significant groter sociaal netwerk dan ouderen. Er kan dus niet worden gesteld dat doordat jongeren meer aan sport deelnemen, zij een groter sociaal netwerk hebben. Op grond van deze bevindingen wordt hypothese 2 verworpen.

4.1.3 Geslacht, sportdeelname en sociaal netwerk (H3)

In dit onderzoek wordt ook verwacht dat er verschillen bestaan tussen jongens en meisjes die op de middelbare school zitten en hun sportdeelname. Jongens zouden meer aan sport doen, en daardoor een groter sociaal netwerk hebben. Hierbij hoort de volgende hypothese:

Hypothese 3

Jongens die op de middelbare school zitten, doen meer aan sport dan meisjes die op de middelbare school zitten. Jongens hebben naar verwachting een groter sociaal netwerk dan meisjes.

Door middel van een Chi Square test is onderzocht of er een verschil bestaat betreffende de sportdeelname van jongens en meisjes. Uit de analyse komt naar voren dat jongens significant meer aan sport deelnemen dan meisjes ($\text{Chi}^2 = 11.76$, $p = 0.00$). Maar liefst 88.6% van de jongens op de middelbare school neemt deel aan sport, in vergelijking met 66.9% van de meisjes.

Tabel 4.9 Deelname aan sport voor jongens (n= 184) en meisjes (n= 173) op de middelbare school

	Wel deelname aan sport	Geen deelname aan sport
	%	%
Middelbare scholieren (N= 359)	74.9%	25.1%
Jongens die op de middelbare school zitten (n= 184)	82.6%	17.4%
Meisjes die op de middelbare school zitten (n= 173)	66.9%	33.1%

Chi²= 11.76, p= 0.00

Omdat jongens significant meer aan sport doen dan meisjes, wordt onderzocht of jongens ook een significant groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan meisjes. Echter, in tabel 4.10 is te lezen dat geslacht geen samenhang vertoont met een groter, hechter en etnisch divers sociaal netwerk van jongens en meisjes. Ook bestaat er geen verschil in de grootte, hechtheid en etnische diversiteit tussen sportende jongens en niet-sportende jongens. Sportende meisjes die op de middelbare school zitten ($M = 3.24$), hebben wel een significant hechter sociaal netwerk dan meisjes die niet aan sport deelnemen en op de middelbare school zitten ($M = 2.94$) ($t(29.59) 2.50$ $p = 0.02$). Ook hebben sportende meisjes een hechter sociaal netwerk dan jongens die al dan niet aan sport deelnemen en dan de totale groep meisjes die op de middelbare school zitten. Verder komt naar voren dat meisjes die niet aan sport deelnemen ($M = 3.08$) een significant meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan meisjes die wel aan sport deelnemen ($M = 2.88$) ($t(164) -1.69$ $p = 0.09$). Niet-sportende meisjes hebben daarnaast een meer etnische divers sociaal netwerk dan sportende en niet-sportende jongens en dan gehele groep meisjes die op de middelbare school zitten.

Tabel 4.10 Grootte van sociale netwerken van middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen (N= 359) op basis van geslacht

<i>Geslacht</i>	<i>Sociaal netwerk</i>					
	<i>Grootte</i>		<i>Hechtheid</i>		<i>Etnische diversiteit</i>	
	<i>M</i>	<i>S.D.</i>	<i>M</i>	<i>S.D.</i>	<i>M</i>	<i>S.D.</i>
Jongens (n= 184)	3.46	0.64	3.11	0.44	2.83	0.90
Meisjes (n= 173)	3.39	0.68	3.17	0.45	2.95	0.71
Jongens die wel aan sport deelnemen (n= 152)	3.48	0.65	3.11	0.41	2.87	0.88
Jongens die niet aan sport deelnemen (n= 32)	3.40	0.62	3.13	0.62	2.68	0.98
Meisjes die wel aan sport deelnemen (n= 115)	3.39	0.69	3.24**	0.41	2.88*	0.75
Meisjes die niet aan sport deelnemen (n= 57)	3.39	0.68	2.94**	0.55	3.08*	0.62

* *Significant op het niveau van $p < 0.1$*

** *Significant op het niveau van $p < 0.05$*

Terugkoppeling hypothese

In hypothese 3 werd verondersteld dat jongens op de middelbare school meer aan sport deelnemen dan meisjes. Op basis van de bevindingen kan dit worden bevestigd. Geslacht correleert sterk met sportdeelname. Echter, jongens hebben geen significant groter sociaal netwerk dan meisjes. Ook hebben sportende jongens en meisjes geen significant groter sociaal netwerk dan niet sporters. Sportdeelname zorgt er niet voor dat er verschillen bestaan in de grootte van de sociale netwerken van al dan niet sportende jongens en meisjes die op de middelbare school zitten. Er kan dus niet worden gesteld dat jongens doordat ze meer aan sport deelnemen, een groter sociaal netwerk hebben dan meisjes. Dit deel van de hypothese wordt dus verworpen.

4.1.4 Etniciteit, sportdeelname en sociale netwerk (H4)

In dit onderzoek wordt tevens verwacht dat er verschillen bestaan tussen de sportdeelname van niet-Westerse allochtone middelbare scholieren en Westerse middelbare scholieren. Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren doen naar verwachting minder aan sport. Door hun mindere deelname aan sport wordt verwacht dat zij een kleiner en minder etnisch divers sociaal netwerk hebben. De volgende hypothese is opgesteld om dit te toetsen:

Hypothese 4

Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren doen minder aan sport dan Westerse middelbare scholieren. Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren zullen naar verwachting een a) kleiner en b) minder etnisch divers sociaal netwerk dan Westerse middelbare scholieren hebben.

Uit de analyse komt naar voren dat niet-Westerse allochtone middelbare scholieren significant minder aan sport deelnemen ten opzichte van Westerse middelbare scholieren ($\chi^2 = 33.21$, $p = 0.00$). Van de niet-Westerse allochtone jongeren die in Nederland op een middelbare school zitten neemt 46.9% deel aan sport. Terwijl 81.3% van de Westerse middelbare scholieren aan sport deelneemt.

Tabel 4.11 Deelname aan sport voor Westerse ($n = 289$) en niet-Westerse ($n = 65$) middelbare scholieren

	Wel deelname aan sport	Geen deelname aan sport
	%	%
Middelbare scholieren (N= 359)	74.9%	25.1%
Westerse middelbare school ($n = 289$)	81.3%	18.7%
Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren ($n = 65$)	46.9%	53.1%

$\chi^2 = 33.21$, $p = 0.00$

Uit tabel 4.11 komt naar voren dat niet-Westerse allochtone middelbare scholieren ($M = 3.56$) en Westerse middelbare scholieren ($M = 3.40$) significant verschillen in de grootte van hun sociale netwerk ($t(103.33) -1.98$, $p = 0.05$). Niet-Westerse allochtonen hebben een groter sociaal netwerk dan Westerse middelbare scholieren. Als gekeken wordt naar de grootte van sociale netwerken van sportende Westerse en niet-Westerse allochtone middelbare scholieren, dan blijken deze groter te zijn dan niet-sportende Westelingen en niet-Westerlingen. Echter, deze verschillen zijn niet significant. Verder komt naar voren dat er geen verschillen bestaan in de

mate van hechtheid van Westerse- en niet-Westerse allochtone middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen.

Er bestaat wel een samenhang tussen de sportdeelname van niet-Westerlingen en de mate van hechtheid van hun sociale netwerken ($t(34.66) 1.90 p= 0.07$). Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren die aan sport deelnemen ($M= 3.26$), hebben een hechter sociaal netwerk dan niet-Westerse allochtone middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen ($M= 2.92$). Daarnaast hebben ze ook een hechter sociaal netwerk dan Westerse middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen ($M= 3.15$). Sportdeelname zorgt er voor dat niet-Westerse allochtone middelbare scholieren een hechter sociaal netwerk krijgen.

Als laatste komt naar voren dat Westerse middelbare scholieren ($M= 2.76$) een significant minder etnisch divers sociaal netwerk hebben dan niet-Westerse allochtone middelbare scholieren ($M= 3.39$) ($t(337) -5.90 p= 0.00$). Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren die aan sport deelnemen ($M= 3.55$), hebben een significant meer etnisch divers sociaal netwerk dan niet-Westerse allochtone middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen ($M= 3.24$) ($t(60.47) 2.16 p= 0.04$). In dit opzicht kan sport worden gezien als een factor die bijdraagt aan een meer etnisch divers sociaal netwerk voor niet-Westerse allochtone middelbare scholieren.

Tabel 4.12 Grootte van sociale netwerken van middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen ($N= 359$) op basis van etniciteit

<i>Etniciteit</i>	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
Westerse middelbare scholieren ($n= 289$)	3.40**	0.67	3.15	0.41	2.76***	0.81
Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren ($n= 65$)	3.56**	0.56	3.09	0.59	3.39***	0.61
Westerse middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen ($n= 235$)	3.42	0.67	3.15	0.41	2.77	0.81
Westerse middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen ($n= 54$)	3.34	0.71	3.14	0.46	2.69	0.80
Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen ($n= 30$)	3.59	0.63	3.26*	0.48	3.55**	0.51
Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen ($n= 34$)	3.53	0.51	2.92*	0.66	3.24**	0.11

* Significant op het niveau van $p < 0.1$

** Significant op het niveau van $p < 0.05$

*** Significant op het niveau van $p < 0.01$

Naast een directe samenhang tussen etniciteit en sociaal netwerken en een indirecte samenhang dat via sportdeelname gaat, zijn er nog twee interactie-effecten in het theoretisch kader naar voren gekomen. Allereerst zal gekeken worden naar mogelijke verschillen met betrekking tot de sociale netwerken van jongens en meisjes die een verschillende afkomst hebben. Vervolgens zal onderzocht worden of het opleidingsniveau voor verschillen tussen middelbare scholieren die een verschillende afkomst hebben, zorgt.

Etniciteit en geslacht

In het theoretisch kader is naar voren gekomen dat er een samenhang bestaat tussen de sociaaldemografische achtergronden etniciteit en geslacht met betrekking op de sportdeelname van middelbare scholieren. Uit tabel 4.13 komt naar voren er een significant verschil bestaat met betrekking tot de sportdeelname van middelbare scholieren die een verschillende afkomst en geslacht hebben ($Chi^2 = 44.54, p = 0.00$). Bevestigd kan worden dat Westerse meisjes meer aan sport deelnemen (75.8%) dan niet-Westerse allochtone meisjes (34.2%). Ook blijken ze meer aan sport deel te nemen dan niet-westerse allochtone jongens (68.0%). Echter, Westerse jongens nemen het meeste deel aan sport (85.1%). Dat niet-westerse allochtone middelbare scholieren als groep minder aan sport deelnemen is te wijten aan de lage sportdeelname van niet-Westerse allochtone meisjes.

Tabel 4.13 Sportdeelname jongere (n= 218) en oudere (n= 137) middelbare scholieren die een lage (n= 178) of hoge (n= 174) opleiding volgen.

	Wel deelname aan sport	Geen deelname aan sport
	%	%
Westerse jongens (n= 156)	85.9%	14.1%
Westerse meisjes (n= 132)	75.8%	24.2%
Niet-Westerse allochtone jongens (n= 25)	68.0%	32.0%
Niet-Westerse allochtone meisjes (n= 39)	34.2%	65.8%

$Chi^2 = 44.54, p = 0.00$

Uit onderstaande analyses komt naar voren dat er een samenhang bestaat tussen Westerse jongens en Westerse meisjes die al dan niet aan sport deelnemen en de grootte van hun sociaal netwerk ($t(243.33) = 2.11, p = 0.04$). Westerse jongens ($M = 3.49$) hebben een groter sociaal netwerk dan westerse meisjes ($M = 3.31$). Er bestaat echter geen samenhang tussen de hechtheid en etnische diversiteit van de sociale netwerken van Westerse jongens en meisjes. Daarnaast komt uit tabel 4.14 naar voren dat er een samenhang bestaat tussen de grootte van

de sociale netwerken van niet-Westerse allochtone jongens en meisjes ($t(69) = -2.41, p = 0.02$). Niet-Westerse allochtone meisjes ($M = 3.68$) hebben een groter sociaal netwerk dan niet-Westerse allochtone jongens ($M = 3.35$).

Tabel 4.14 Grootte, hechtheid en etnische diversiteit van de sociale netwerken van jongere ($n = 218$) en oudere ($n = 137$) middelbare scholieren die een lage ($n = 178$) of hoge ($n = 174$) opleiding volgen.

Etniciteit en Geslacht	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
Westerse middelbare scholieren ($n = 289$)	3.40**	0.67	3.15	0.41	2.76***	0.81
Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren ($n = 65$)	3.56**	0.56	3.09	0.59	3.39***	0.61
Westerse jongens ($n = 156$)	3.49**	0.63	3.12	0.42	2.71	0.88
Westerse meisjes ($n = 122$)	3.31**	0.72	3.19	0.40	2.79	0.75
Niet-Westerse allochtone jongens ($n = 35$)	3.35**	0.65	3.13	0.53	3.42	0.50
Niet-Westerse allochtone meisjes ($n = 39$)	3.68**	0.48	3.08	0.63	3.33	0.66

** Significant op het niveau van $p < 0.05$

*** Significant op het niveau van $p < 0.01$

Wanneer wordt gekeken naar de bijdrage die sportdeelname levert aan de sociale netwerken van al dan niet sportende Westerse jongens dan komt naar voren dat er geen verschillen bestaan¹⁴. Daarnaast kunnen er ook geen betrouwbare uitspraken worden gedaan over verschillen tussen westerse meisjes die al dan niet sporten en hun sociale netwerken. Enerzijds wordt dit veroorzaakt doordat er geen significante verschillen zijn gemeten en anderzijds omdat de groepen te klein zijn om te worden geanalyseerd. Sportdeelname draagt in dit opzicht dus niet bij aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk voor Westerse jongens en meisjes. Daarnaast kunnen er ook geen betrouwbare uitspraken worden gedaan over verschillen tussen al dan niet sportende niet-Westerse allochtone jongens en meisjes. Dit wordt veroorzaakt doordat alle groepen te klein zijn om te kunnen analyseren.

¹⁴ In tabel 7.2 (bijlage 3) staat de samenhang tussen al dan niet sportende Westerse en niet-Westerse middelbare scholieren weergegeven.

Etniciteit en opleidingsniveau

In de theorie is een tweede interactie-effect naar voren gekomen. Deze houdt in dat de sociaaldemografische achtergronden etniciteit en opleidingsniveau samenhang vertonen met de sociale netwerken van middelbare scholieren die al dan niet sporten. In de tabel komt echter naar voren dat er geen verschillen bestaan tussen Westerse en niet-Westerse lager en hoger opgeleide middelbare scholieren en hun mogelijke sportdeelname. Omdat de groep niet-Westerse allochtone middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen uit 9 respondenten bestaat, wordt deze groep in de volgende analyses buiten beschouwing gelaten.

Tabel 4.15 Sportdeelname jongere (n= 218) en oudere (n= 137) middelbare scholieren die een lage (n= 178) of hoge (n= 174) opleiding volgen.

	Wel deelname aan sport	Geen deelname aan sport
	%	%
Westerse lager opgeleide middelbare scholieren (n= 119)	76.5%	23.5%
Westerse hoger opgeleide middelbare scholieren (n= 164)	83.6%	16.4%
Niet-Westerse allochtone lager opgeleide middelbare scholieren (n= 55)	71.2%	28.8%
Niet-Westerse allochtone hoger opgeleide middelbare scholieren (n= 9)	66.7%	33.3%

$Chi^2 = 3.92, p = 0.27$

Vervolgens is gekeken of het interactie-effect correleert met de sociale netwerken van al dan niet sportende middelbare scholieren. Uit de analyses (tabel 4.16) is naar voren gekomen dat er sprake is van een samenhang tussen Westerse lager opgeleide en Westerse hoger opgeleide middelbare scholieren ($t(224.09) -2.82 p= 0.01$). Westerse hoger opgeleide middelbare scholieren ($M= 3.49$) hebben een groter sociaal netwerk dan Westerse lager opgeleide middelbare scholieren ($M= 3.26$). Ook bestaat er een significant verschil tussen Westerse lager opgeleide en Westerse hoger opgeleide middelbare scholieren en de mate van de etnische diversiteit van hun sociale netwerken ($t(267) 2.79 p= 0.01$). Er komt naar voren dat Westerse lager opgeleide middelbare scholieren ($M= 2.91$) een meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan Westerse hoger opgeleide middelbare scholieren ($M= 2.64$). Wel hebben Westerse lager en hoger opgeleide middelbare scholieren een kleiner en minder etnisch divers sociaal netwerk dan niet-Westerse allochtone middelbare scholieren. Uit de analyses komt tevens naar voren dat niet-Westerse allochtone lager en hoger opgeleide middelbare scholieren niet verschillen in de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van hun sociale netwerken.

Tabel 4.16 Grootte, hechtheid en etnische diversiteit van de sociale netwerken van jongere (n= 218) en oudere (n= 137) middelbare scholieren die een lage (n= 178) of hoge (n= 174) opleiding volgen.

<i>Etniciteit en Opleidingsniveau</i>	<i>Sociaal netwerk</i>					
	<i>Grootte</i>		<i>Hechtheid</i>		<i>Etnische diversiteit</i>	
	<i>M</i>	<i>S.D.</i>	<i>M</i>	<i>S.D.</i>	<i>M</i>	<i>S.D.</i>
Westerse lager opgeleide middelbare scholieren (n= 119)	3.26***	0.71	3.16	0.40	2.91***	0.79
Westerse hoger opgeleide middelbare scholieren (n= 164)	3.49***	0.62	3.15	0.42	2.64***	0.80
Niet-Westerse allochtone lager opgeleide middelbare scholieren (n= 55)	3.57	0.57	3.09	0.62	3.35	0.62

*** *Significant op het niveau van $p < 0.01$*

Vervolgens is gekeken of sportdeelname positief bijdraagt aan de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van Westerse en niet-Westerse lager en hoger opgeleide middelbare scholieren¹⁵. Uit de analyses is naar voren gekomen dat sportdeelname niet bijdraagt aan de sociale netwerken voor alle vier de groepen. Dit wordt veroorzaakt doordat groepen te klein zijn en er geen significante verschillen zijn, waardoor er geen betrouwbare uitspraken kunnen worden gedaan.

Terugkoppeling hypothese

In hypothese 4 werd verondersteld dat niet-Westerse allochtone middelbare scholieren minder aan sport deelnemen dan Westerse middelbare scholieren. In tabel 4.11 komt naar voren dat niet-Westerse allochtone middelbare scholieren veel minder aan sport deelnemen dan Westerse middelbare scholieren. Er is aangetoond dat dit veroorzaakt wordt door de lage sportdeelname van niet-Westerse allochtone meisjes. Dit deel van de hypothese kan worden bevestigd. Een Westerse afkomst correleert sterk met een grote sportdeelname.

Uit de theorie is naar voren gekomen dat niet-Westerse allochtone middelbare scholieren, mede vanwege hun mindere sportdeelname, naar verwachting een kleiner en minder etnisch divers sociaal netwerk hebben dan Westerse middelbare scholieren. Uit de analyses komt echter naar voren dat niet-Westerse allochtone middelbare scholieren, ondanks hun mindere sportdeelname, een groter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan Westerse middelbare scholieren (dit wordt voornamelijk veroorzaakt door niet-Westerse allochtone meisjes). Daar komt bij dat sportende niet-Westerse allochtone middelbare scholieren een groter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben. Sportdeelname levert een positieve bijdrage aan een groter en meer etnisch divers wordend sociaal netwerk voor niet-Westerlingen. Er werd echter gesteld dat juist

¹⁵ In tabel 7.3 (bijlage 4) staat de samenhang tussen al dan niet sportende Westerse en niet-Westerse laag en hoog opgeleide middelbare scholieren weergegeven.

Westerse middelbare scholieren een groter en meer etnisch divers sociaal netwerk zouden hebben. Op basis van deze resultaten kan worden gesteld dat dit niet het geval is. Deze delen (a en b) van de hypothese worden daarom verworpen.

4.1.5 Opleidingsniveau, sportdeelname en sociale netwerk (H5)

Er wordt in dit onderzoek verwacht dat er verschillen bestaan tussen de sportdeelname van middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen en middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen. Daarnaast leidt de sportdeelname van middelbare scholieren met hogere opleiding tot een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk. De volgende hypothese is opgesteld om dit te toetsen:

Hypothese 5

Middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen doen meer aan sport dan middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen. Verwacht wordt dat middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen, een groter sociaal netwerk hebben dan lager opgeleide middelbare scholieren.

Uit de analyse komt naar voren dat hoger opgeleide middelbare scholieren sterk correleren met een grote sportdeelname ($\chi^2 = 35.02$, $p = 0.00$). Van de hogere opgeleiden doet 88.5% aan sport, terwijl 61% van de lager opgeleide middelbare scholieren aan sport deelneemt.

Tabel 4.17 Deelname aan sport voor lager ($n = 178$) en hoger ($n = 174$) opgeleiden

	Wel deelname aan sport	Geen deelname aan sport
	%	%
Middelbare scholieren (N= 359)	74.9%	25.1%
Middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen ($n = 178$)	61.0%	39.0%
Middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen ($n = 174$)	88.5%	11.5%

$\chi^2 = 35.03$, $p = 0.00$

Uit de analyses (tabel 4.18) komt naar voren dat de grootte van het sociale netwerk van hoger- en lager opgeleide middelbare scholieren significant verschilt ($t(337.27) = -1.93$, $p = 0.05$). Hoger opgeleide middelbare scholieren ($M = 3.49$) hebben een groter sociaal netwerk dan lager opgeleide middelbare scholieren ($M = 3.35$). De mate van hechtheid van het sociale netwerk tussen beide groepen is echter gelijk. Wel verschilt de mate van etnische diversiteit tussen beide

groepen ($t(335) 4.43 p=0.00$). Lager opgeleide middelbare scholieren ($M= 3.07$) hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan hoger opgeleide middelbare scholieren ($M= 2.69$). Als middelbare scholieren worden gescheiden op basis van opleidingsniveau, komt naar voren dat sportdeelname niet leidt tot een groter en meer etnisch divers sociaal netwerk. Wel vertoont sportdeelname een positieve samenhang met de mate van hechtheid van de sociale netwerken van lager opgeleide middelbare scholieren ($t(126) 1.68 p= 0.1$). Lager opgeleide middelbare scholieren die aan sport deelnemen ($M= 3.19$), hebben een hechter sociaal netwerk dan lager opgeleiden die niet aan sport deelnemen ($M= 3.03$). Ook hebben zij een hechter sociaal netwerk dan hoger opgeleide middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen. De sportdeelname van lager opgeleide middelbare scholieren zorgt er mede voor dat zij een hechter sociaal netwerk verkrijgen. Bij hoger opgeleide middelbare scholieren vertoont sportdeelname geen samenhang met de mate van hechtheid van hun sociale netwerken.

Tabel 4.18 Grootte, hechtheid en etnische diversiteit van de sociale netwerken van middelbare scholieren (N= 359) die een lagere (n= 178) of hogere (n= 174) opleiding volgen en al dan niet aan sport deelnemen.

Opleidingsniveau	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
Lager opgeleiden (n= 178)	3.35**	0.69	3.14	0.48	3.07***	0.77
Hoger opgeleiden (n= 174)	3.49**	0.62	3.15	0.41	2.69***	0.81
Lager opgeleiden die wel aan sport deelnemen (n= 108)	3.32	0.71	3.19*	0.41	3.10	0.82
Lager opgeleiden die niet aan sport deelnemen (n= 69)	3.39	0.65	3.03*	0.61	3.01	0.69
Hoger opgeleiden die wel aan sport deelnemen (n= 154)	3.50	0.61	3.16	0.42	2.71	0.79
Hoger opgeleiden die niet aan sport deelnemen (n= 20)	3.40	0.68	2.88	0.08	2.53	1.00

* *Significant op het niveau van $p < 0.1$*

** *Significant op het niveau van $p < 0.05$*

*** *Significant op het niveau van $p < 0.01$*

In het theoretisch kader komt tevens naar voren dat het sociale netwerk van lager en hoger opgeleide middelbare scholieren verschilt wanneer er een verdeling wordt gemaakt op basis van leeftijd (interactie-effect).

Opleidingsniveau en leeftijd

Uit tabel 4.19 komt naar voren dat er een significant verschil bestaat bij het interactie-effect tussen de sociaaldemografische achtergronden 'leeftijd' en 'opleidingsniveau' wanneer het betrekking heeft op de sportdeelname van middelbare scholieren ($\text{Chi}^2 = 38.28, p = 0.00$). Jongere middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen (89.2%), doen het meest aan sport. Ook sporten oudere middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen (87.3%) erg veel. Er doet echter maar 53.0% van de oudere middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen aan sport.

Tabel 4.19 Sportdeelname jongere (n= 218) en oudere (n= 137) middelbare scholieren die een lage (n= 178) of hoge (n= 174) opleiding volgen.

	Wel deelname aan sport	Geen deelname aan sport
	%	%
Lager opgeleide jongere middelbare scholieren (n= 109)	65.7%	34.3%
Lager opgeleide oudere middelbare scholieren (n= 66)	53.0%	47.0%
Hoger opgeleide jongere middelbare scholieren (n= 102)	89.2%	10.8%
Hoger opgeleide oudere middelbare scholieren (n= 71)	87.3%	12.7%

Chi² = 38.28, p = 0.00

Uit de analyses (tabel 4.20) komt naar voren dat de sociale netwerken van lager opgeleide jongere en oudere middelbare scholieren alleen significant verschillen in de mate van etnische diversiteit ($t(167) 1.70 p = 0.09$). Lager opgeleide oudere middelbare scholieren ($M = 3.16$) hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan lager opgeleide jongere middelbare scholieren ($M = 3.05$). Verder komt uit de analyse naar voren dat de hechtheid van de sociale netwerken van hogere opgeleide jongere en oudere middelbare scholieren significant verschillen ($t(113.98) -2.05 p = 0.04$). Hoger opgeleide oudere middelbare scholieren ($M = 3.24$) hebben een hechter sociaal netwerk dan hoger opgeleide jongere middelbare scholieren ($M = 3.08$).

Tabel 4.20 Grootte, hechtheid en etnische diversiteit van de sociale netwerken van jongere (n= 218) en oudere (n= 137) middelbare scholieren die een lage (n= 178) of hoge (n= 174) opleiding volgen.

Opleidingsniveau en Leeftijd	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
Lager opgeleide jongere middelbare scholieren (n= 109)	3.42	0.60	3.19	0.43	3.05*	0.77
Lager opgeleide oudere middelbare scholieren (n= 66)	3.24	0.82	3.11	0.45	3.16*	0.71
Hoger opgeleide jongere middelbare scholieren (n= 102)	3.45	0.67	3.08**	0.40	2.71	0.84
Hoger opgeleide oudere middelbare scholieren (n= 71)	3.55	0.53	3.24**	0.43	2.68	0.78

* Significant op het niveau van $p < 0.1$

** Significant op het niveau van $p < 0.05$

Vervolgens is gekeken of sportdeelname bijdraagt aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk van jongere en oudere middelbare scholieren die een lage of hoge opleiding volgen¹⁶. Uit de analyses komt echter naar voren dat er geen betrouwbare uitspraken gedaan kunnen worden met betrekking tot de bijdrage die sportdeelname levert aan het sociale netwerk van jongere en oudere middelbare scholieren die een lage of hoge opleiding volgen. Dit wordt veroorzaakt doordat er geen significante verschillen bestaan en doordat verschillende groepen te klein zijn om te analyseren.

Terugkoppeling hypothese

Verondersteld werd dat hoger opgeleide middelbare scholieren meer aan sport deelnemen dan lager opgeleide middelbare scholieren. Op basis van de analyses kan dit worden bevestigd. Dit wordt veroorzaakt doordat ongeveer maar de helft van de oudere lager opgeleide middelbare scholieren aan sport deelneemt. Omdat hogere opgeleide meer aan sport deelnemen, wordt verwacht dat zij een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen. In tabel 4.18 valt te lezen dat hoger opgeleide middelbare scholieren een groter sociaal netwerk hebben dan lager middelbare scholieren. Omdat er echter geen verschillen bestaan tussen de grootte van de sociale netwerken van lager en hoger opgeleide middelbare scholieren die wel en niet aan sport deelnemen, kan niet met zekerheid worden gesteld dat het verschil veroorzaakt wordt door de deelname aan sport.

¹⁶ In tabel 7.4 (bijlage 5) staat de samenhang tussen al dan niet sportende jongere en oudere middelbare scholieren die een lage of hoge opleiding volgen weergegeven.

4.1.6 Sportvereniging en sociaal netwerk (H6)

In dit onderzoek wordt verondersteld dat het lid zijn van een sportvereniging een positieve bijdrage levert aan de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van het sociale netwerk van sportende middelbare scholieren. De volgende hypothese is opgesteld om dit te toetsen:

Hypothese 6

Middelbare scholieren die lid zijn van een sportvereniging zullen naar verwachting een a) groter, b) hechter en c) meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan al dan niet sportende middelbare scholieren die geen lid van een sportvereniging zijn.

In tabel 4.21 komt naar voren dat het lid zijn van een sportvereniging positief correleert met de grootte van het sociale netwerk ($t(269.1) 1.66 p= 0.1$). Middelbare scholieren die lid zijn van een sportvereniging hebben een groter sociaal netwerk ($M= 3.47$) dan middelbare scholieren die geen lid van een sportvereniging zijn¹⁷ ($M= 3.35$). Ook hebben zij een groter sociaal netwerk dan middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen ($M= 3.44$) en dan middelbare scholieren die niet sporten ($M= 3.40$). Tevens hebben middelbare scholieren die wel lid zijn van een sportvereniging een hechter sociaal netwerk ($M= 3.17$) dan middelbare scholieren die geen lid zijn van een sportvereniging ($M= 3.06$). Daarnaast bestaat er geen verschil tussen de etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren die al dan niet lid van een sportvereniging zijn.

Wanneer wordt gekeken naar verschillen tussen het sociale netwerk van alleen sportende middelbare scholieren die al dan niet lid zijn van een sportvereniging, dan komt naar voren dat er een verschil bestaat in de grootte van hun sociale netwerk ($t(58.04) 2.12, p= 0.04$). Sportende middelbare scholieren die wel lid zijn van een sportvereniging hebben een groter sociaal netwerk ($M= 3.47$) dan sportende middelbare scholieren die geen lid zijn van een sportvereniging ($M= 3.23$). Verder bestaan er geen verschillen met betrekking tot de mate van hechtheid en etnische diversiteit van het sociale netwerk van beide groepen.

¹⁷ Deze is opgebouwd uit zowel sportende middelbare scholieren die geen lid van een sportvereniging zijn en middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen.

Tabel 4.21 Grootte, hechtheid en etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren die al dan niet lid van een sportvereniging zijn.

<i>Sportvereniging</i>	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
Middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen (n= 268)	3.44	0.66	3.17**	0.41	2.87	0.82
Middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen (n= 90)	3.40	0.66	3.02**	0.58	2.93	0.78
Middelbare scholieren die wel lid van een sportvereniging zijn (n= 224)	3.47*	0.65	3.17*	0.42	2.85	0.84
Middelbare scholieren die geen lid van een sportvereniging zijn (n= 134)	3.35*	0.67	3.06*	0.51	2.94	0.76
Sportende middelbare scholieren die wel lid van een sportvereniging zijn (n= 224)	3.47**	0.65	3.17	0.98	2.85	0.84
Sportende middelbare scholieren die geen lid van een sportvereniging zijn (n= 44)	3.23**	0.68	3.11	0.59	2.98	0.72

* Significant op het niveau van $p < 0.1$

** Significant op het niveau van $p < 0.05$

Sportvereniging en sociaaldemografische achtergronden

Als gekeken wordt naar de samenhang tussen de verschillende sociaaldemografische achtergronden van sportende middelbare scholieren en het al dan niet lid zijn van een sportvereniging¹⁸ komt naar voren dat er geen betrouwbare uitspraken over de verschillen in de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van de sociale netwerken gedaan kunnen worden. Dit wordt veroorzaakt doordat onderzochte groepen te klein zijn om te analyseren.

Terugkoppeling hypothese

In de hypothese werd verondersteld dat sportende middelbare scholieren die wel lid zijn van een sportvereniging, naar verwachting een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan al dan niet sportende middelbare scholieren die geen lid van een sportvereniging zijn. Op basis van de analyse kan worden bevestigd dat sportende middelbare scholieren die lid van een sportvereniging zijn, een groter sociaal netwerk hebben dan al dan niet sportende middelbare scholieren die geen lid van een sportvereniging zijn. Daarnaast is naar voren gekomen dat ook sportende jongens-, oudere- en lager opgeleide middelbare scholieren die wel lid van een sportvereniging zijn, sterk correleren een groot sociaal netwerk. Hiermee wordt deel a) van de hypothese bevestigd. Echter, het lidmaatschap van een sportvereniging vertoont geen samenhang met de mate van hechtheid van het sociale netwerk van sportende middelbare

¹⁸ In tabel 7.5 (bijlage 6) staat de samenhang tussen middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden en het al dan niet lid zijn van een sportvereniging weergegeven.

scholieren (met overeenkomende en verschillende sociaaldemografische achtergronden). Als laatste is naar voren gekomen dat er ook geen samenhang is tussen het al dan niet lid zijn van een sportvereniging en de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van sportende middelbare scholieren (met overeenkomende en verschillende sociaaldemografische achtergronden). Lidmaatschap van een sportvereniging correleert niet met een hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk. Deel b) en c) van de hypothese worden verworpen.

4.1.7 Teamsporten, individuele sporten en sociale netwerk (H7 en H8)

Er wordt in dit onderzoek verondersteld dat wanneer middelbare scholieren aan teamsporten deelnemen, zij een hechter sociaal netwerk hebben dan wanneer middelbare scholieren alleen aan individuele sporten deelnemen. Om dit te toetsen is de volgende hypothese opgesteld:

Hypothese 7

De deelname aan alleen teamsporten zal voor middelbare scholieren naar verwachting meer leiden tot een hechter sociaal netwerk dan dat bij individuele sporten het geval is.

Ook wordt in dit onderzoek verondersteld dat middelbare scholieren die alleen aan individuele sporten deelnemen, een meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die alleen aan teamsporten deelnemen. Om dit te toetsen is de volgende hypothese opgesteld;

Hypothese 8

De deelname aan alleen individuele sporten zal voor middelbare scholieren naar verwachting meer leiden tot een meer etnisch divers sociaal netwerk dan dat bij teamsporten het geval is.

In tabel 4.22 komt naar voren dat er geen samenhang bestaat tussen de mate van grootte van het sociale netwerk van sportende middelbare scholieren die alleen aan teamsporten of aan individuele sporten deelnemen. Zoals al eerder bleek hangt de sportdeelname niet samen met een groter sociaal netwerk. Dit is ook het geval wanneer er een verdeling in sportdeelname wordt gemaakt. Daarnaast verschilt de mate van hechtheid van het sociale netwerk van sportende middelbare scholieren die alleen aan teamsporten of aan individuele sporten deelnemen niet. Als laatste komt naar voren dat het deelnemen aan alleen een teamsport of individuele sport wel samenhangt met een etnisch divers sociaal netwerk ($t(201) 1.75 p= 0.08$). Sportende middelbare scholieren die alleen aan teamsporten deelnemen ($M= 2.87$), hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan sportende middelbare scholieren die alleen aan individuele sporten deelnemen ($M= 2.67$).

Tabel 4.22 Grootte, hechtheid en etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren die alleen aan teamsporten (n= 128) of alleen aan individuele sporten (n= 85) deelnemen.

<i>Teamsporten en individuele sporten</i>	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
Middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen (n= 268)	3.44	0.66	3.17**	0.41	2.87	0.82
Middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen (n= 90)	3.40	0.66	3.02**	0.58	2.93	0.78
Sportende middelbare scholieren die alleen aan teamsporten deelnemen (n= 128)	3.48	0.62	3.17	0.44	2.87*	0.76
Sportende middelbare scholieren die alleen aan individuele sporten deelnemen (n= 85)	3.33	0.75	3.10	0.41	2.67*	0.89

* Significant op het niveau van $p < 0.1$

** Significant op het niveau van $p < 0.05$

Teamsporten, individuele sporten en sociaaldemografische achtergronden

Daarnaast is gekeken naar de samenhang tussen de verschillende sociaaldemografische achtergronden (geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsniveau) van sportende middelbare scholieren die alleen aan teamsporten of aan individuele sporten deelnemen¹⁹. Er bestaat een sterke samenhang tussen sportende meisjes die alleen aan teamsporten of aan individuele sporten deelnemen en de grootte van hun sociale netwerken ($t(31.35) 2.76 p= 0.01$). Meisjes die alleen aan teamsporten deelnemen ($M= 3.60$), hebben een groter sociaal netwerk dan sportende meisjes die alleen aan individuele sporten deelnemen ($M= 3.04$)²⁰. Daarnaast is hun sociaal netwerk groter dan dat van jongens die al dan niet aan sport deelnemen ($M= 3.48$ en $M= 3.40$). Ook is hun sociale netwerk groter dan dat van meisjes die niet aan sport deelnemen ($M= 3.39$). Echter, het sociale netwerk van meisjes die alleen aan individuele sporten deelnemen is kleiner dan de sociale netwerken van jongens en meisjes die al dan aan sport deelnemen.

Tevens blijkt dat sportende hoger opgeleide middelbare scholieren die alleen aan teamsporten deelnemen ($M= 3.59$) een significant groter sociaal netwerk hebben dan sportende hoger opgeleiden die alleen aan individuele sporten deelnemen ($M= 3.33$) ($t(125) 2.36 p= 0.02$). Daarnaast is het sociale netwerk van sportende hoger opgeleide middelbare scholieren die alleen aan teamsporten of aan individuele sporten doen groter dan dat van al dan niet sportende lager opgeleide middelbare scholieren.

¹⁹ In tabel 7.6 (bijlage 7) staat de samenhang tussen sportende middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden en het deelnemen aan alleen teamsporten of individuele sporten weergegeven.

²⁰ De groep meisjes die alleen aan individuele sporten deelnemen is echter kleiner dan 30.

Er bestaat daarnaast ook een samenhang tussen de mate van hechtheid van de sociale netwerken van sportende oudere middelbare scholieren en het deelnemen aan alleen teamsporten of individuele sporten ($t(70) = 1.68$, $p = 0.1$). Sportende oudere middelbare scholieren die alleen aan teamsporten deelnemen ($M = 3.25$), hebben een significant hechter sociaal netwerk dan sportende oudere middelbare scholieren die alleen aan individuele sporten deelnemen ($M = 3.08$). Voor oudere middelbare scholieren blijkt dus dat het deelnemen aan teamsporten bijdraagt aan een hechter sociaal netwerk. Echter, bij sportende oudere middelbare scholieren die alleen aan individuele sporten deelnemen, draagt hun sportdeelname in mindere mate bij aan hechter sociaal netwerk ten opzichte van jongere en oudere middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen ($M = 3.14$ en $M = 3.18$).

Als laatste komt naar voren dat de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van sportende jongens die alleen aan teamsporten of aan individuele sporten deelnemen correleren ($t(107) = 1.79$, $p = 0.08$). Sportende jongens die alleen aan teamsporten deelnemen ($M = 2.93$), hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan sportende jongens die alleen aan individuele sporten deelnemen ($M = 2.62$). Daarnaast hebben sportende jongens die alleen aan teamsporten deelnemen een meer etnisch divers sociaal netwerk dan wel en niet sportende jongens ($M = 2.87$ en $M = 2.68$). Het deelnemen aan teamsporten zorgt er voor dat jongens een meer etnisch divers sociaal netwerk krijgen.

Terugkoppeling hypothesen

Bij de eerste hypothese werd gesteld dat het deelnemen aan alleen teamsporten meer zou leiden tot een hechter sociaal netwerk dan dat bij individuele sporten het geval is. Uit de analyses komt echter naar voren dat er geen significante verschillen tussen beide groepen zijn. De hypothese kan op basis van deze resultaten worden verworpen.

In de tweede hypothese werd verondersteld dat individuele sporten in meerdere mate zouden leiden tot een meer etnisch divers sociaal netwerk dan teamsporten. Op basis van de analyses kan echter worden geconcludeerd dat dit niet het geval is. Middelbare scholieren die alleen aan teamsporten deelnemen, hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan sportende middelbare scholieren die alleen aan individuele sporten deelnemen. Daarnaast hebben sportende middelbare scholieren die alleen aan individuele sporten deelnemen een minder etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen. Individuele sporten dragen dus niet bij aan een meer etnisch divers sociaal netwerk. De hypothese wordt verworpen.

4.1.8 Zelfbeeld, sportdeelname en sociale netwerk (H9)

Er wordt verondersteld dat er verschillen bestaan in sportdeelname van middelbare scholieren met een positief en negatief zelfbeeld. Middelbare scholieren met een positief zelfbeeld nemen naar verwachting meer deel aan sport. Door de grotere deelname aan sport en het positieve beeld dat ze van zichzelf hebben, wordt verwacht dat ze een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld. Om deze veronderstellingen te toetsen is de volgende hypothese opgesteld:

Hypothese 9

Middelbare scholieren met een positief zelfbeeld doen meer aan sport dan middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld. Er wordt dan ook verwacht dat middelbare scholieren met een positief zelfbeeld een a) groter, b) hechter en c) meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld.

In de factoranalyse is naar voren gekomen dat het concept zelfbeeld uit twee dimensies bestaat. De dimensies 'zelfwaardering' en 'waardering sportief kunnen' worden afzonderlijk geanalyseerd en besproken.

Zelfwaardering

In tabel 4.23 komt naar voren dat er geen verschil bestaat tussen de sportdeelname van middelbare scholieren die een lage of hoge zelfwaardering hebben. Omdat maar een klein aantal middelbare scholieren een laag zelfbeeld hebben, zal in het vervolg alleen middelbare scholieren met hoge zelfwaardering worden onderzocht.

Tabel 4.23 Deelname aan sport voor middelbare scholieren met een lage zelfwaardering (n= 17) en een hoge zelfwaardering (n= 292)

	Wel deelname aan sport	Geen deelname aan sport
	%	%
Middelbare scholieren (N= 359)	74.9%	25.1%
Middelbare scholieren met een lage zelfwaardering (n= 17)	64.7%	35.5%
Middelbare scholieren met hoge zelfwaardering (n= 292)	76.6%	23.3%

Chi² = 1.27, p = 0.26

Uit de analyse (tabel 4.24) komt naar voren dat er geen significante verschillen bestaan met betrekking tot de grootte en hechtheid van het sociale netwerk van al dan niet sportende middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering. Er bestaat echter wel een significant verschil tussen de mate van etnische diversiteit van de sociale netwerken van al dan niet sportende middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering ($t(279) 2.45 p= 0.02$). Sportende middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering ($M= 2.97$) hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering die niet aan sport deelnemen ($M= 2.69$). Daarnaast hebben ze een meer etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen ($M= 2.93$).

Tabel 4.24 Grootte, hechtheid en etnisch divers sociaal netwerk voor middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering ($n= 292$)

Zelfwaardering	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
Middelbare scholieren ($n= 359$)	3.43	0.66	3.14	0.45	2.89	0.81
Middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering ($n= 292$)	3.42	0.69	3.13	0.43	2.91	0.81
Middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen ($n= 268$)	3.44	0.66	3.17**	0.41	2.87	0.82
Middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen ($n= 90$)	3.40	0.66	3.02**	0.58	2.93	0.78
Sportende middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering ($n= 224$)	3.42	0.68	3.15	0.40	2.97**	0.78
Niet-sportende middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering ($n= 68$)	3.39	0.70	3.05	0.52	2.69**	0.90

** Significant op het niveau van $p < 0.05$

Zelfwaardering en sociaaldemografische achtergronden

Naast middelbare scholieren als geheel is ook onderzocht of er verschillen zijn tussen groepen middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden die een hoge zelfwaardering hebben²¹. Uit de analyse komt naar voren dat de leeftijd van middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering niet correleert met de dimensies van het sociale netwerk. Wel komt naar voren dat er een samenhang bestaat tussen al dan niet sportende meisjes met een hoge zelfwaardering en de mate van etnische diversiteit van hun sociale netwerken ($t(90.44) -2.10 p=$

²¹ In tabel 7.7 (bijlage 8) staat de samenhang tussen middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden die een hoge zelfwaardering hebben en al dan niet aan sport deelnemen weergegeven.

0.04). Sportende meisjes met een hoge zelfwaardering (M= 2.90) hebben een significant minder etnisch divers sociaal netwerk dan niet-sportende meisjes met een hoge zelfwaardering (M= 3.16). In dit opzicht draagt sport niet bij aan een meer etnisch divers sociaal netwerk. Verder komt naar voren dat er geen betrouwbare uitspraken gedaan kunnen worden over Westerse en niet-Westerse middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering. Dit komt doordat de onderzochte groepen te klein zijn om te analyseren. Als laatste blijkt het opleidingsniveau van al dan niet sportende middelbare scholieren met hoge zelfwaardering niet te correleren met de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van de sociale netwerken.

Waardering sportief kunnen

In tabel 4.25 is te zien dat er geen verschillen zijn in de sportdeelname van middelbare scholieren met lage waardering in sportief kunnen en middelbare scholieren met een hoge waardering in sportief kunnen. Wel doen beide groepen meer aan sport dan alle middelbare scholieren.

Tabel 4.25 Deelname aan sport voor middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen (n= 111) en hoge waardering sportief kunnen (n= 126)

	Wel deelname aan sport	Geen deelname aan sport
	%	%
Middelbare scholieren (N= 359)	74.9%	25.1%
Middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen (n= 111)	76.6%	23.4%
Middelbare scholieren met hoge waardering sportief kunnen (n= 126)	76.8%	23.2%

Chi² = 0.00, p = 0.97

In de analyse (tabel 4.26) komt naar voren dat er geen verschillen bestaan in de grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren met een lage en hoge waardering sportief kunnen. Er bestaat echter wel een significant verschil in de mate van hechtheid tussen beide groepen (t (178.13) -2.46 p= 0.02). Middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen (M= 3.25), hebben een hechter sociaal netwerk dan middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen (M= 3.09). Ook is er sprake van een sterke correlatie tussen de mate van etnische diversiteit van de sociale netwerken van middelbare scholieren en hun waardering sportief kunnen (t (229.94) -2.19 p= 0.03). Middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen (M= 3.00) hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen (M= 2.77).

In tabel 4.26 komt tevens naar voren dat er geen significante verschillen bestaan in de grootte van het sociale netwerk van al dan niet sportende middelbare scholieren met een lage en hoge waardering sportief kunnen. Er komt wel naar voren dat de mate van hechtheid van het sociale netwerk van al dan niet sportende middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen significant verschilt ($t(23.40) = 1.72$, $p = 0.1$). Sportende middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen ($M = 3.14$), hebben een hechter sociaal netwerk dan middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen en die niet aan sport deelnemen ($M = 2.88$)²². Verder bestaan er geen significante verschillen in de mate van etnische diversiteit van de sociale netwerken van al dan niet sportende middelbare scholieren met een lage zelfwaardering. Als laatste komt naar voren dat de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van de sociale netwerken van al dan niet sportende middelbare scholieren met een hoge waardering in sportief kunnen niet correleren.

Tabel 4.26 Grootte, hechtheid en etnisch divers sociaal netwerk voor middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen ($n = 111$) en een hoge waardering sportief kunnen ($n = 126$)

Waardering sportief kunnen	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
Middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen ($n = 111$)	3.43	0.61	3.09**	0.51	2.77**	0.76
Middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen ($n = 126$)	3.46	0.72	3.25**	0.41	3.00**	0.86
Sportende middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen ($n = 85$)	3.45	0.61	3.14*	0.46	2.71	0.72
Niet-sportende middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen ($n = 26$)	3.35	0.63	2.88*	0.62	2.96	0.86
Sportende middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen ($n = 96$)	3.44	0.73	3.25	0.38	3.03	0.87
Niet-sportende middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen ($n = 29$)	3.52	0.70	3.26	0.56	2.86	0.79

* Significant op het niveau van $p < 0.1$

** Significant op het niveau van $p < 0.05$

Waardering sportief kunnen en sociaaldemografische achtergronden

Ook is onderzocht of er verschillen bestaan tussen groepen middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden die een lage of hoge waardering sportief

²² De groep niet-sportende middelbare scholieren met een lage zelfwaardering is echter kleiner dan 30.

kunnen hebben²³. Uit de analyses komt echter naar voren dat betrouwbare uitspraken niet mogelijk zijn. Dit komt omdat alle groepen te klein zijn om te analyseren.

Terugkoppeling hypothese

Er werd verondersteld dat middelbare scholieren met een positief zelfbeeld meer aan sport deelnemen dan middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld. Op basis van de dimensies zelfwaardering en waardering sportief kunnen, kan gesteld worden dat niet het geval is. Omdat er geen significante verschillen bestaan tussen de onderzochte groepen wordt dit deel van de hypothese verworpen.

Ook werd verondersteld dat middelbare scholieren met een positief zelfbeeld een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld. Dit verschil zou voornamelijk tot stand komen doordat zij een positief zelfbeeld hebben en omdat ze meer aan sport deelnemen. Bij de dimensie zelfwaardering is alleen de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering onderzocht. Hier komt naar voren dat er alleen een significant verschil bestaat bij de mate van etnische diversiteit van de sociale netwerken van sportende en niet-sportende middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering. Sportdeelname draagt dus voor middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering wel bij aan een meer etnisch divers sociaal netwerk. Op basis van deze resultaten kan echter niet worden bevestigd dat middelbare scholieren met een positief zelfbeeld een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld.

Op basis van de dimensie waardering sportief kunnen, kan gesteld worden dat er geen verschillen bestaan in de grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren met een lage en hoge waardering sportief kunnen. Maar, middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen hebben wel een significant hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen. Daarnaast komt naar voren dat alleen de mate van hechtheid van het sociale netwerk van al dan niet sportende middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen correleert. Sportdeelname draagt positief bij aan een hechter sociaal netwerk voor middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen. Op basis

²³ In bijlage 9 staat in de tabellen de samenhang tussen middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden die een lage of hoge waardering sportief kunnen hebben en al dan niet aan sport deelnemen weergegeven.

van de resultaten wordt deel a) van de hypothese verworpen en worden de delen b) en c) bevestigd.

4.1.9 Motivatie, sportdeelname en sociale netwerk (H10)

In dit onderzoek wordt gekeken naar de motivatie van middelbare scholieren om aan sport deel te nemen. Hierbij wordt alleen gekeken naar de motivatie om tijdens de sportdeelname nieuwe vrienden te maken. Verondersteld wordt dat middelbare scholieren die aan sport deelnemen en dit doen omdat ze nieuwe sociale contacten willen opdoen, een groter sociaal netwerk hebben. Op basis hiervan is de volgende hypothese opgesteld:

Hypothese 10

Middelbare scholieren die aan sport deelnemen en dit doen omdat ze nieuwe contacten willen opdoen, hebben naar verwachting een groter sociaal netwerk, dan middelbare scholieren die aan sport deelnemen maar het opdoen van nieuwe sociale contacten niet als motivator noemen om aan sport deel te nemen.

Om uitspraken te kunnen doen over de motivatie is de groep die aan sport deelneemt opgedeeld in twee groepen: middelbare scholieren die wel aan sport doen om nieuwe sociale contacten op te doen en middelbare scholieren die niet aan sport doen om nieuwe sociale contacten op te doen. Uit onderstaande tabel komt naar voren dat 63.8% van de middelbare scholieren niet aan sport deelneemt om nieuwe vrienden te maken. Daarentegen geeft 36.2% van de middelbare scholieren aan wel aan sport deel te nemen om nieuwe sociale contacten op te doen.

Tabel 4.27 Middelbare scholieren die het opdoen van nieuwe sociale contacten niet (n= 162) of wel (n= 92) als motivatie zien om aan sport deel te nemen

	%
Middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten (n= 163)	63.8%
Middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten (n= 92)	36.2%

Vervolgens komt naar voren dat de motivatie om aan sport deel te nemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten geen samenhang vertoont met de grootte en etnische diversiteit van het sociale netwerk van sportende middelbare scholieren. Middelbare scholieren die aan sport deelnemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten (M= 3.22) hebben wel een

hechter sociaal netwerk dan middelbare scholieren die dit niet als motivatie zien (M= 3.11) (t (157.52) 1.89 p= 0.06).

Tabel 4.28 Grootte, hechtheid en etnische diversiteit sociaal netwerk van sportende middelbare scholieren die wel (n= 92) en niet (n= 162) aan sport deelnemen om nieuwe sociale contacten op te doen

<i>Motivatie</i>	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
Middelbare scholieren (n= 359)	3.43	0.66	3.14	0.45	2.89	0.81
Middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen (n= 90)	3.40	0.66	3.02	0.58	2.93	0.78
Middelbare scholieren die niet aan sportdeelname vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten (n= 162)	3.44	0.68	3.11*	0.45	2.849	0.84
Middelbare scholieren die wel sporten vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten (n= 92)	3.40	0.61	3.22*	0.42	2.89	0.73

* *Significant op het niveau van $p < 0.05$*

Motivatie en sociaaldemografische achtergronden

Naast verschillen tussen sportende middelbare scholieren is ook onderzocht of er verschillen zijn tussen groepen sportende middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden die aan sport deelnemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten²⁴. Uit de analyses komt naar voren dat er een samenhang bestaat tussen de leeftijd van middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten en de grootte en hechtheid van hun sociale netwerken. Sportende jongere middelbare scholieren die aan sport deelnemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten (M=3.50) hebben een groter sociaal netwerk dan jongere middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten (M= 3.30) (t (111.79) 1.84 p= 0.07).

Er bestaat daarnaast ook een samenhang tussen beide groepen en de mate van hechtheid van hun sociale netwerken (t (74.46) -1.82 p= 0.07). Sportende middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen vanwege de nieuwe sociale contacten (M= 3.28) hebben een hechter sociaal netwerk dan sportende middelbare scholieren (M= 3.12) die dit wel als motivatie zien.

²⁴ In bijlage 10 staat de samenhang tussen middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden die al dan niet aan sport deelnemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten weergegeven.

Uit de analyses komt ook naar voren dat er een samenhang bestaat tussen de mate van etnische diversiteit van de sociale netwerken van jongens en meisjes die al dan niet aan sport deelnemen vanwege de nieuwe sociale contacten. Jongens die niet aan sport deelnemen vanwege de nieuwe sociale contacten ($M= 3.04$), hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan jongens die wel sporten vanwege de nieuwe sociale contacten ($M= 2.73$) ($t(133) -1.96$ $p= 0.05$). Bij meisjes is het andersom. Meisjes die wel aan sport deelnemen vanwege nieuwe sociale contacten ($M= 3.00$), hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan meisjes die niet aan sport deelnemen vanwege nieuwe sociale contacten ($M= 2.70$) ($t(80.42) 2.11$ $p= 0.04$).

Verder komt uit de analyses naar voren dat Westerse middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen vanwege de nieuwe sociale contacten ($M= 3.22$) een hechter sociaal netwerk hebben dan Westerlingen die dit wel als motivatie zien ($M= 3.11$) ($t(135.99) -1.75$ $p= 0.08$). Als laatste is gebleken dat hoger opgeleide middelbare scholieren die al dan niet aan sport deelnemen vanwege de nieuwe sociale contacten sterk correleren met de mate van hechtheid van de sociale netwerken ($t(109.51) -2.43$ $p= 0.02$). Hoger opgeleide middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen vanwege de nieuwe sociale contacten ($M= 3.26$) hebben een hechter sociaal netwerk dan hoger opgeleide middelbare scholieren die dit wel als motivatie zien ($M= 3.08$).

Terugkoppeling hypothese

Verondersteld werd dat middelbare scholieren die aan sport doen om nieuwe sociale contacten op te doen, een groter sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen om nieuwe sociale contacten op te doen. Uit de analyse komt naar voren dat er geen significant verschil te onderscheiden is. De hypothese wordt dus op basis van de analyses verworpen.

4.2 Meervoudige regressieanalyse

Eerder in dit onderzoek zijn een tiental hypothesen getoetst op hun correctheid. Om na te gaan in welke mate de dimensies van belang zijn voor de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden zijn drie meervoudige regressieanalyses uitgevoerd²⁵.

Grootte sociaal netwerk van middelbare scholieren

Wanneer er wordt gekeken naar de grootte van de sociale netwerken van middelbare scholieren, dan komt uit tabel 4.29 naar voren dat 10.3% van de variantie 'grootte sociaal netwerk' verklaard wordt door de onderzochte dimensies. Uit de analyse komt naar voren dat dit model betrouwbaar is. Uit de tabel komt verder naar voren dat de dimensie opleidingsniveau ($\beta = 0.21$, $p = 0.01$) het grootste effect heeft op de grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Daarnaast kan geconstateerd worden dat middelbare scholieren die een hoge opleiding volgen, onder constanthouding van de overige dimensies, de grootste kans op een groot sociaal netwerk hebben. Ook verklaart de variabele etniciteit een groot deel van de grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren (18%) ($\beta = 0.33$, $p = 0.02$). Vooral niet-Westerse allochtone middelbare scholieren hebben, onder constanthouding van de overige dimensies, ten opzichte van Westerse allochtone middelbare scholieren een groter sociaal netwerk. De dimensies leeftijd, geslacht, opleidingsniveau x etniciteit, waardering sportief kunnen, deelname aan sport, lidmaatschap sportvereniging, deelname aan alleen teamsporten, deelname aan alleen individuele sporten en motivatie vanwege het opdoen sociaal netwerk hebben onder constanthouding van de overige dimensies geen effect op de grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren.

Hechtheid sociaal netwerk van middelbare scholieren

Als wordt gekeken naar de hechtheid van de sociale netwerken van middelbare scholieren, dan komt naar voren dat 12.4% van de variantie 'hechtheid sociaal netwerk' verklaard wordt door de onderzochte dimensies. In tabel 4.29 is te zien dat dit model significant is. In de tabel valt af te lezen dat de onafhankelijke variabele waardering sportief kunnen, onder constanthouding van de overige dimensies, het grootste effect heeft op de hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren ($\beta = 0.23$, $p = 0.01$). Middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen hebben, onder constanthouding van de overige dimensies, een hechter sociaal netwerk dan middelbare scholieren met lage waardering sportief kunnen. Daarnaast heeft ook de variabele geslacht een groot effect op de mate van hechtheid van het sociale netwerk van

²⁵ In bijlage 11 wordt in tabel 7.15 de codering voor de vergelijkingsgroepen weergegeven.

middelbare scholieren ($\beta = 0.22$, $p = 0.02$). Geconstateerd is dat meisjes die op de middelbare school zitten een hechter sociaal netwerk hebben dan jongens die op de middelbare school zitten. Als laatste heeft ook de onafhankelijke variabele motivatie vanwege het opdoen van sociaal netwerk een groot effect op de mate van hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren ($\beta = -0.21$, $p = 0.01$). Middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten hebben een hechter sociaal netwerk dan middelbare scholieren die dit wel als motivatie zien. De dimensies leeftijd, etniciteit, opleidingsniveau, opleidingsniveau x etniciteit, deelname aan sport, lidmaatschap sportvereniging, deelname aan alleen teamsporten en deelname aan alleen individuele sporten hebben onder constanthouding van de andere dimensies geen effect op de mate van hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren.

Etnische diversiteit sociaal netwerk van middelbare scholieren

Als laatste is geconstateerd dat 21.3% van de variantie 'etnische diversiteit' verklaard wordt door de onderzochte dimensies. Dit gehele model is betrouwbaar. De onafhankelijke variabele etniciteit heeft het grootste effect op de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren ($\beta = 0.33$, $p = 0.00$). Niet-westerse allochtone middelbare scholieren hebben, onder constanthouding van de overige dimensies een meer etnisch divers sociaal netwerk dan Westerse middelbare scholieren. Ook heeft de deelname aan sport, onder constanthouding van de andere dimensies een groot (negatief) effect op de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren ($\beta = -0.24$, $p = 0.03$). Middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen, hebben onder constanthouding van de andere dimensies een meer etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren die wel aan sport deelnemen. Verder draagt de onafhankelijke variabele opleidingsniveau, onder constanthouding van de andere dimensies bij aan een meer etnisch divers sociaal netwerk van middelbare scholieren ($\beta = -0.19$, $p = 0.01$). Middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen hebben onder constanthouding van de overige dimensies een meer etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen. Ook heeft de onafhankelijke variabele waardering sportief kunnen, onder constanthouding van de andere dimensies een effect op de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren ($\beta = 0.17$, $p = 0.02$). Middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen hebben, onder constanthouding van de andere dimensies een meer etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren met lage waardering sportief kunnen. Als laatste is geconstateerd dat de deelname aan alleen individuele sporten, onder constanthouding van de andere dimensies een effect heeft op de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren ($\beta = 0.17$, $p = 0.06$). Middelbare scholieren die niet aan individuele sporten deelnemen,

hebben onder constanthouding van de andere dimensies een meer etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren die wel alleen aan individuele sporten deelnemen. De dimensies leeftijd, geslacht, opleidingsniveau x etniciteit, zelfwaardering, lidmaatschap sportvereniging, deelname aan alleen teamsporten en motivatie vanwege het opdoen sociaal netwerk hebben onder constanthouding van de andere dimensies geen effect op de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren.

Tabel 4.29 Controle van alle onafhankelijke variabelen op het sociale netwerk van middelbare scholieren (N= 359)

	Sociaal netwerk					
	Grootte		Hechtheid		Etnische diversiteit	
	B	β	B	β	B	β
<i>Sociaaldemografische achtergrond</i>						
Leeftijd	-0.03	-0.02	0.09	0.10	-0.02	-0.01
Geslacht	-0.06	-0.05	0.19	0.22**	0.06	0.04
Etniciteit	0.33	0.18***	-0.02	-0.02	0.71	0.33***
Opleidingsniveau	0.29	0.21***	-0.03	-0.03	-0.31	-0.19**
Opleidingsniveau x Etniciteit	-0.01	-0.01	-0.06	-0.12	0.07	0.09
Etniciteit x Geslacht						
Leeftijd x Opleidingsniveau						
<i>Zelfbeeld</i>						
Zelfwaardering	0.40	0.15**	0.22	0.12	-0.24	-0.07
Waardering sportief kunnen	-0.01	-0.01	0.20	0.23***	0.28	0.17**
<i>Sportdeelname</i>						
Deelname aan sport	0.13	0.08	0.04	0.04	-0.49	-0.24**
Lidmaatschap sportvereniging	-0.22	-0.15	-0.12	-0.13	-0.08	-0.05
Deelname aan alleen teamsporten	0.06	0.04	0.09	0.10	0.25	0.15
Deelname aan alleen individuele sporten	0.08	0.05	0.05	0.05	0.32	0.17*
<i>Motivatie</i>						
Motivatie vanwege opdoen sociaal netwerk	0.13	0.09	-0.20	-0.21**	-0.03	-0.01
	R ² = 0.10**		R ² = 0.12**		R ² = 0.21***	

* Significant op het niveau van $p < 0.1$
 ** Significant op het niveau van $p < 0.05$
 *** Significant op het niveau van $p < 0.01$

5. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de deelvragen die aan de hand van de analyses uit paragraaf 4.1 en 4.2 worden beantwoord. Vervolgens zal de onderzoeksvraag van het onderzoek worden beantwoord. Dit leidt tot een aantal conclusies. Uiteindelijk leiden de conclusies tot aanbevelingen met betrekking tot een vervolgonderzoek en het Nederlands sportbeleid.

5.1 Beantwoording deelvragen

In dit onderzoek zijn, aan de hand van de onderzoeksvraag, vier deelvragen opgesteld. Om de deelvragen te beantwoorden zijn een aantal hypothesen opgesteld. De gevonden resultaten hebben er toe geleid dat de hypothesen zijn bevestigd of verworpen. De conclusies worden per deelvraag besproken.

5.1.1 De samenhang tussen sportdeelname en sociale netwerk

Eerst wordt de deelvraag weergegeven. Vervolgens wordt kort ingegaan op verwante literatuur. Hierna worden de gevonden resultaten vergeleken met de gevonden literatuur. Dit zal leiden tot een aantal conclusies. De resultaten zijn geanalyseerd aan de hand van een Chi Square Test, een Independent Samples Test en een meervoudige regressieanalyse.

Deelvraag 1

In hoeverre is er samenhang tussen sportdeelname en het sociale netwerk (grootte, hechtheid, etnische diversiteit) van middelbare scholieren?

Sportdeelname en sociaal netwerk

In de literatuur kwam naar voren dat sportdeelname een manier is om sociale contacten op te doen en om te onderhouden, het heeft een socialiserende functie (Bottenburg & Schuyt, 1996; Elling & De Knop, 2001; Elling, 2004). Daarnaast kan sportdeelname bijdragen aan een hechter sociaal netwerk doordat er waarden als samenwerken, elkaar te vertrouwen en elkaar te respecteren worden geleerd (Kearney, 1992; Duyvendak & Veldboer, 2001). Ook is gebleken dat Nederlands sportbeleid er op gericht is dat alle etnische groeperingen kunnen deelnemen aan sport. Tevens kwam naar voren dat middelbare scholieren veel aan sport deelnemen (81%) (Kamphuis & Van den Dool, 2008). Vanwege de verwachte positieve samenhang tussen sportdeelname en sociale netwerk, werd verondersteld dat sportende middelbare scholieren een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen.

In dit onderzoek is naar voren gekomen dat sportdeelname, onder constanthouding van de andere dimensies geen effect heeft op de grootte en hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Echter, sportdeelname levert op basis van een Independent Samples Test (tabel 4.6) wel een positieve bijdrage aan een hechter sociaal netwerk. Daarnaast heeft sportdeelname, onder constanthouding van de overige dimensies wel een effect op de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Ondanks het positieve effect zijn er geen verschillen geconstateerd tussen sportende en niet-sportende middelbare scholieren en de mate van etnische diversiteit van hun sociale netwerk. Het negatieve effect van sportdeelname op de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren wordt voornamelijk veroorzaakt door de hoge sportdeelname van Westerse allochtone middelbare scholieren. Deze groep heeft dan ook een minder etnisch divers sociaal netwerk ten opzichte van niet-Westerse middelbare scholieren. Daarnaast wordt het veroorzaakt door de lage sportdeelname van niet-Westerse allochtone meisjes. Zij hebben namelijk een meer etnisch divers sociaal netwerk ten opzichte van andere etnische groepen.

Daarnaast kan een verklaring voor het geconstateerde verschil (tussen de hypothese en het resultaat met betrekking tot de samenhang tussen sportdeelname en de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren) zijn dat in dit onderzoek onduidelijk is of middelbare scholieren voornamelijk met al bestaande vrienden aan hun sport deelnemen of dat zij aan sport deelnemen zonder al bestaande vrienden. Bestaande vrienden kunnen overeenkomende achtergronden bezitten waardoor middelbare scholieren gedurende hun sportdeelname minder vaak sporten met anderen die andere sociaaldemografische achtergronden bezitten.

Dat sportdeelname geen bijdrage levert aan een groter sociaal netwerk voor middelbare scholieren kan worden verklaard doordat middelbare scholieren niet aan sport deelnemen vanwege de nieuwe sociale contacten die het mogelijk oplevert. Middelbare scholieren die aan sport deelnemen, doen dit voornamelijk met al bestaande vrienden en zijn niet op zoek naar nieuwe vrienden. Een sociaal netwerk wordt voornamelijk op investeringsplaatsen zoals school en werk groter gemaakt. Gedurende hun sportdeelname komt men elkaar weer tegen (door samen of tegen elkaar te sporten).

Sportvereniging en sociaal netwerk

Wanneer middelbare scholieren lid worden van een sportvereniging, dan komen zij terecht in een vooraf gestructureerd netwerk (Digel, 1985 in Van Bottenburg & Schuyt, 1996). Dit netwerk vergroot de kans op het verkrijgen van een groter en meer etnisch divers sociaal netwerk. Daarnaast is de sportvereniging een goede manier om al bestaande vriendschappen hechter te maken (Elling & De Knop, 2000; Elling, 2001). Op basis van de literatuur is verondersteld dat middelbare scholieren die lid zijn van een sportvereniging een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die geen lid zijn van een sportvereniging.

Dit onderzoek heeft aangetoond dat het lidmaatschap van een sportvereniging, onder constanthouding van de overige dimensies geen direct effect heeft op de grootte, hechtheid en etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Wel is naar voren gekomen dat het lidmaatschap van een sportvereniging van middelbare scholieren een bijdrage levert aan de grootte en hechtheid van hun sociale netwerk. Dat het lidmaatschap van een sportvereniging wel een bijdrage aan de grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren levert, wordt voornamelijk indirect veroorzaakt doordat ouderen, jongens en lager opgeleide middelbare scholieren die lid zijn van een sportvereniging een sterke correlatie met een groter sociaal netwerk vertonen. Daarnaast worden bij sportverenigingen voornamelijk teamsporten beoefend en deze zorgen er voor dat het lidmaatschap van een sportvereniging indirect een bijdrage levert aan een hechter sociaal netwerk van middelbare scholieren.

Dat het lidmaatschap van een sportvereniging niet bijdraagt aan een meer etnisch divers sociaal netwerk kan verklaard worden doordat niet-Westerse allochtone middelbare scholieren in mindere mate lid zijn van een sportvereniging maar wel een erg etnisch divers sociaal netwerk hebben. Als laatste is geconstateerd dat sportende middelbare scholieren die lid zijn van een sportvereniging een groter sociaal netwerk hebben dan sportende middelbare scholieren die geen lid zijn van een sportvereniging.

Teamsporten, individuele sporten en sociaal netwerk

In de literatuur is geconstateerd dat teamsporten in meerdere mate bijdragen aan een hechter sociaal netwerk dan dat bij individuele sporten het geval is. Gedurende een teamsport leert men samenwerken en elkaar bijvoorbeeld te respecteren, wat kan resulteren in een hechter sociaal netwerk (Kearney, 1992; Duyvendak & Veldboer, 2001). In dit onderzoek is echter geconstateerd dat de deelname aan alleen teamsporten of alleen aan individuele sporten, onder constanthouding van de andere dimensies geen effect heeft op de mate van hechtheid van het

sociale netwerk. Beide vormen van sportdeelname dragen niet bij aan verschillen tussen de mate van hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Dit is logisch omdat eerder al was geconstateerd dat de gehele sportdeelname van middelbare scholieren geen effect had op de mate van hechtheid van het sociaal netwerk. Een verklaring voor het verschil tussen de literatuur en dit onderzoek kan zijn dat de socialiserende waarde van sport wordt overschat. Gedurende de deelname aan sport (zowel in teamverband als individueel verband) kan er sprake zijn van onderlinge concurrentie. Daarnaast worden middelbare scholieren niet (of in mindere mate) altijd toegelaten tot subgroepen. Ze bezitten bijvoorbeeld verschillende sociaaldemografische achtergronden waardoor ze niet op 'dezelfde lijn' zitten. Dit kan er aan bijdragen dat de mate van hechtheid niet versterkt gedurende de sportdeelname van middelbare scholieren. Geconcludeerd kan worden dat op basis van dit onderzoek de deelname aan alleen teamsporten en ook de deelname aan alleen individuele sporten voor middelbare scholieren niet bijdraagt aan een hechter sociaal netwerk.

Ook is in de literatuur naar voren gekomen dat middelbare scholieren gedurende individuele sporten in meerdere mate in contact komen met mensen die andere sociaaldemografische achtergronden bezitten. Gemengd sporten zorgt voor een meer etnisch divers sociaal netwerk (Elling & De Knop, 2000). In dit onderzoek is echter geconstateerd dat de deelname aan alleen individuele sporten, onder constanthouding van de overige dimensies een negatief effect heeft op de mate van een etnisch divers sociaal netwerk. Vooral middelbare scholieren die aan teamsporten deelnemen hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk. Dit wordt dan ook voornamelijk door jongens, niet-Westerse allochtone en lager opgeleide middelbare scholieren veroorzaakt. Zij doen vaker aan teamsporten zoals veldvoetbal. Hierdoor leveren teamsporten een grotere bijdrage aan een meer etnisch divers sociaal van middelbare scholieren. Middelbare scholieren met een hoger opleidingsniveau doen meer aan individuele sporten en die hebben ook een minder etnisch divers sociaal netwerk. Daarnaast zijn vaker Westerse middelbare scholieren hoger opgeleid. Ook zij hebben een minder etnisch divers sociaal netwerk. Dit veroorzaakt indirect dat de deelname aan alleen individuele sporten een negatief effect vertoont met de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren.

5.1.2 De samenhang tussen verschillende sociaaldemografische achtergronden, sportdeelname en sociale netwerk

Allereerst wordt de deelvraag weergegeven. Vervolgens wordt de deelvraag aan de hand van de opgestelde hypothesen (hypothese 2, 3, 4 en 5) beantwoord. Om deze hypothesen te toetsen, is gebruik gemaakt van een Chi Square Test, een Independent Samples Test en meervoudige regressieanalyses. Vooraf werd al verondersteld dat sportdeelname positief bij zou dragen aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk voor middelbare scholieren.

Deelvraag 2

In welke mate hangen verschillende sociaaldemografische achtergronden samen met de sportdeelname van middelbare scholieren en hun sociale netwerk?

Leeftijd, sportdeelname en sociaal netwerk

Jongere middelbare scholieren zijn vaker op zoek naar een identiteit en ontmoeten daardoor vaker andere mensen. Oudere middelbare scholieren willen zich juist meer onderscheiden ten opzichte van anderen (Geenen, 1999). Daarnaast doen jongeren meer aan sport (Kamphuis & Van den Dool, 2008). Verondersteld is dat jongere middelbare scholieren een groter sociaal netwerk hebben dan oudere middelbare scholieren. In dit onderzoek is geconstateerd dat leeftijd geen effect heeft op mate van grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Leeftijd zorgt er niet voor dat er verschillen bestaan met betrekking tot de grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Geconcludeerd kan worden dat jongere middelbare scholieren geen groter sociaal netwerk hebben dan oudere middelbare scholieren.

Leeftijd blijkt echter wel indirect via sportdeelname een bijdrage te leveren aan de grootte van het sociale netwerk van oudere middelbare scholieren. Gebleken is dat oudere middelbare scholieren die aan sport deelnemen een groter sociaal netwerk hebben dan oudere middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen. Dit kan verklaard worden doordat vooral hoger opgeleide middelbare scholieren een oudere leeftijd hebben. Een hogere opleiding correleert sterk met een groter sociaal netwerk van middelbare scholieren.

Geslacht, sportdeelname en sociaal netwerk

Jongens nemen meer deel aan sport dan meisjes (Kamphuis & Van den Dool, 2008). Daarnaast hebben jongens meer keuzemogelijkheden om te sporten. Jongens zijn minder gelimiteerd in hun bewegingsruimte dan meisjes (Geenen, 1999). Verondersteld is dan ook dat jongens een groter sociaal netwerk hebben dan meisjes. In dit onderzoek is geconstateerd dat jongens veel vaker dan meisjes aan sport deelnemen (dit wordt vooral veroorzaakt door de lage sportdeelname van

niet-Westerse allochtone meisjes). Geslacht correleert sterk met sportdeelname. Daarnaast is naar voren gekomen dat geslacht geen effect heeft op de mate van grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Ook zorgt de deelname aan sport er niet voor dat er verschillen bestaan in de mate van grootte van het sociale netwerk van jongens en meisjes die op de middelbare school zitten. Een verklaring voor de gelijke grootte van het sociale netwerk van jongens en meisjes kan indirect via de variabele etniciteit veroorzaakt zijn. Westerse jongens en Westerse meisjes verschillen significant in de grootte van hun sociaal netwerk. Westerse jongens hebben een groter sociaal netwerk. Er is echter ook geconstateerd dat niet-Westerse allochtone meisjes een groter sociaal netwerk hebben dan niet-Westerse allochtone jongens. Daarnaast hebben niet-Westerse allochtone meisjes een groter sociaal netwerk dan Westerse jongens en meisjes. Hierdoor bestaan er geen verschillen in de gehele groep jongens en meisjes die op de middelbare school zitten. Dat vooral niet-Westerse allochtone meisjes een groot sociaal netwerk hebben is opvallend. Een verklaring hiervoor kan zijn dat zij in meerdere mate op zoek zijn naar sociale contacten via investeringsplaatsen (school en digitale netwerksites zoals MSN en Hyves) die wel een positief effect hierop hebben (sportdeelname had geen effect op een groter sociaal netwerk). Ze sporten dan ook in mindere mate dan andere etnische groepen. Hierdoor hebben zij meer tijd en kansen om via deze investeringsplaatsen een groter sociaal netwerk op te bouwen.

Etniciteit, sportdeelname en sociaal netwerk

In de Nederlandse samenleving is er sprake van een hiërarchisch ordeningsprincipe (Elling, 2004). Niet-westerse allochtonen krijgen daardoor minder kansen om bijvoorbeeld aan sport deel te nemen en de sociale effecten van sport te kunnen ervaren (onderwaardering). Westerse middelbare scholieren nemen dan ook meer deel aan sport (Kamphuis & Van den Dool, 2008). Verondersteld werd dat Westerse middelbare scholieren een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan niet-Westerse allochtone middelbare scholieren. In de analyse wordt bevestigd dat Westerse middelbare scholieren (81%) vaker aan sport deelnemen dan niet-Westerse allochtone middelbare scholieren (47%). Dit wordt vooral veroorzaakt door de lage sportdeelname van niet-Westerse allochtone middelbare scholieren (meisjes). Er kan op basis van deze analyse worden geconcludeerd dat Westerse middelbare scholieren positief samenhangen met een grote sportdeelname.

In dit onderzoek is geconstateerd dat etniciteit, onder constanthouding van de andere dimensies een effect heeft op de mate van grootte en etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Etniciteit draagt van de onderzochte dimensies het meeste bij (33%) aan de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. De

onafhankelijke variabele etniciteit zorgt er echter niet voor dat er verschillen bestaan in de mate van hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Waar werd verwacht dat Westerse middelbare scholieren een groter en meer etnisch divers sociaal netwerk zouden hebben dan niet-Westerse allochtone middelbare scholieren, heeft dit onderzoek aangetoond dat niet-Westerse allochtone middelbare scholieren een groter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben. Een verklaring voor het gevonden verschil tussen de literatuur en dit onderzoek met betrekking tot de grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren met verschillende etnische achtergronden is dat vooral niet-Westerse allochtone meisjes (en in mindere mate niet-Westerse allochtone jongens) minder aan sport deelnemen en daardoor meer tijd en kansen hebben om via andere investeringsplaatsen (school en digitale netwerksites) een groter sociaal netwerk op te bouwen, dan dat bij Westerse middelbare scholieren het geval is. Ook correleert etniciteit met de grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren wanneer een onderscheid wordt gemaakt in het opleidingsniveau. Westerse middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen hebben een minder groot sociaal netwerk dan de overige etnische groepen die een lagere of hogere opleiding volgen (dit doordat zij in hun vrijetijd minder actief zijn dan hoger opgeleiden). Geconcludeerd kan worden dat niet-Westerse allochtone middelbare scholieren een groter sociaal netwerk hebben dan Westerse middelbare scholieren.

Een verklaring voor het gevonden verschil tussen de literatuur en dit onderzoek met betrekking tot de etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren met verschillende etnische achtergronden is dat niet-Westerse allochtone middelbare scholieren vooral een lagere opleiding volgen. Een lager opleidingsniveau correleert met een meer etnisch divers sociaal netwerk. Daarnaast kan het verklaard worden doordat wanneer niet-Westerse allochtone in de Nederlandse samenleving terecht komen, zij in aanraking komen met een diversiteit aan mensen met verschillende sociaaldemografische achtergronden. Willen zij zich aanpassen dan moeten zij in contact komen met verschillende mensen. Hierdoor is het sociaal netwerk van niet-Westerse allochtone middelbare scholieren meer etnisch divers dan dat bij Westerse middelbare scholieren het geval is. Daarnaast draagt sportdeelname indirect bij aan een meer etnisch divers sociaal netwerk voor niet-Westerse allochtone middelbare scholieren. Sportdeelname beïnvloedt dus wel de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van niet-Westerse allochtone middelbare scholieren. Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren krijgen door middel van de deelname aan sport een meer etnisch divers sociaal netwerk.

Als laatste is geconstateerd dat wanneer etnische groepen worden gescheiden op basis van sportdeelname, etniciteit wel bijdraagt aan de mate van hechtheid van het sociale netwerk van

middelbare scholieren met verschillende etnische achtergronden. Niet-Westerse allochtone middelbare scholieren die aan sport deelnemen hebben een hechter sociaal netwerk dan niet-Westerse middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen. Sportdeelname levert dus een positieve bijdrage aan de mate van hechtheid van het sociale netwerk van niet-Westerse allochtone middelbare scholieren. Hierdoor is er geen verschil geconstateerd tussen de gehele groepen Westerse- en niet-Westerse allochtone middelbare scholieren en heeft etniciteit geen effect op de mate van hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren.

Opleidingsniveau, sportdeelname en sociaal netwerk

Hoger opgeleide middelbare scholieren hebben een actievare vrijetijd dan lager opgeleide middelbare scholieren. Ze nemen daarnaast vaker deel aan (georganiseerde) sport (Kamphuis & Van den Dool, 2008). Ook staan hoger opgeleiden eerder open voor nieuwe ervaringen en hechten veel waarde aan het sociale contact met anderen. Verwacht werd dan ook dat hoger opgeleide middelbare scholieren een groter sociaal netwerk hebben dan lager opgeleide middelbare scholieren. In dit onderzoek is naar voren gekomen dat opleidingsniveau, onder constanthouding van de andere dimensies een effect heeft op de mate van grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Het opleidingsniveau draagt zelfs van de onderzochte dimensies het meeste bij (21%) aan de mate van grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Bevestigd kan worden dat middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen een groter sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen. Er bestaat echter geen verschil in de grootte van het sociale netwerk van lagere en hogere opgeleide middelbare scholieren die wel en niet aan sport deelnemen. Geconcludeerd kan worden dat er wel een verschil bestaat in de grootte van het sociale netwerk van lagere en hogere opgeleide middelbare scholieren maar dat dit niet verklaard wordt door de deelname aan sport.

Tevens is aangetoond dat opleidingsniveau, onder constanthouding van de overige dimensies een effect heeft op de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Middelbare scholieren die een lagere opleiding op een VMBO school volgen, hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren die een hogere opleiding volgen. Dit kan verklaard worden doordat vooral niet-Westerse allochtone middelbare scholieren een lagere opleiding op deze scholen volgen en zij hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan Westerse middelbare scholieren. Doordat er geen verschillen bestaan in de mate van etnische diversiteit van lager- en hoger opgeleide middelbare scholieren die wel en niet aan sport deelnemen, kan niet worden gesteld dat sportdeelname bijdraagt aan de mate van etnische diversiteit van beide groepen.

Als laatste is geconstateerd dat een lager opleidingsniveau indirect via sportdeelname wel correleert met de mate van hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen en aan sport deelnemen, hebben een hechter sociaal netwerk dan middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen en niet aan sport deelnemen. Dit wordt veroorzaakt doordat vooral sportende niet-Westerse allochtone middelbare scholieren een lagere opleiding volgen. Deze groep heeft ten opzichte van de andere etnische groepen een hechter sociaal netwerk.

5.1.3 De samenhang tussen zelfbeeld en sociale netwerk

Hieronder wordt eerst de deelvraag weergegeven. Vervolgens wordt de deelvraag aan de hand van hypothese 9 beantwoord. Om te toetsen of de concepten en dimensies samenhang vertonen, is gebruik gemaakt van een Independent Samples Test en meervoudige regressieanalyses. Vooraf werd al verondersteld dat sportdeelname positief bijdraagt aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk voor middelbare scholieren.

Deelvraag 3

In welke mate hangt het zelfbeeld van middelbare scholieren samen met hun sociale netwerk?

Middelbare scholieren die een positief zelfbeeld hebben, gaan eerder sociale contacten aan met anderen. Daarnaast hebben zij een groot vertrouwen in zichzelf en in anderen, wat kan zorgen voor een hechter sociaal netwerk (Baremans, 1999). Middelbare scholieren die een negatief zelfbeeld hebben, hebben minder sociale vaardigheden en mijden vaker het sociale contact met anderen (Bottenburg & Schuyt, 1996; Baremans, 1999). Er is dan ook verondersteld dat middelbare scholieren met een positief zelfbeeld een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren met een negatief zelfbeeld.

Door middel van een factoranalyse is het concept zelfbeeld in twee dimensies gedeeld. Dit zijn 'zelfwaardering' en 'waardering sportief kunnen'. Uit de analyse is naar voren gekomen dat de groep ondervraagde middelbare scholieren met een lage zelfwaardering te klein is bevonden om te kunnen onderzoeken met betrekking tot verschillen in het sociale netwerk. Er is in dit onderzoek geen verschil in de sportdeelname van middelbare scholieren met een lage en hoge zelfwaardering.

Bevestigd kan worden dat een hoge zelfwaardering, onder constanthouding van de overige dimensies een positief effect heeft op de mate van grootte van het sociale netwerk van

middelbare scholieren. Er is ook geconstateerd dat sportdeelname geen bijdrage levert aan de mate van grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering. Geconcludeerd kan worden dat een sociaal netwerk niet gedurende de sportdeelname van middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering wordt vergroot, maar dit gebeurt op andere investeringsplaatsen (school, werk of digitale netwerksites).

Vervolgens is geconstateerd dat zelfwaardering, onder constanthouding van de andere dimensies geen effect heeft op de mate van hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Daarnaast draagt de sportdeelname van middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering niet bij aan een hechter sociaal netwerk. Een verklaring kan zijn dat vooral (niet-Westerse) jongens die op de middelbare scholieren zitten, een hogere zelfwaardering hebben. Deze groep heeft echter ook een minder hecht sociaal netwerk dan (niet-Westerse allochtone) meisjes die op de middelbare school zitten. Maar (niet-Westerse allochtone) meisjes die op de middelbare scholieren zitten, hebben ook een minder hoge zelfwaardering. Door deze contrasten kan zelfwaardering geen effect hebben op de mate van hechtheid van middelbare scholieren.

In dit onderzoek is ook geconstateerd dat zelfwaardering, onder constanthouding van de andere dimensies geen effect heeft op de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Echter, sportdeelname zorgt er wel voor dat er een verschil bestaat in de mate van etnische diversiteit van middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering. Sportende middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen. Een verklaring kan zijn dat vooral hoger opgeleiden een hogere zelfwaardering hebben. Zij hebben echter ook een minder etnisch divers sociaal netwerk dan middelbare scholieren met andere sociaaldemografische achtergronden (zoals lager opgeleiden en niet-Westerse allochtone middelbare scholieren). Hierdoor kan zelfwaardering geen effect hebben op de mate van etnische diversiteit van middelbare scholieren.

In dit onderzoek is een tweede dimensie met betrekking tot het zelfbeeld van middelbare scholieren naar voren gekomen namelijk 'waardering sportief kunnen'. Er is naar voren gekomen dat waardering sportief kunnen, onder constanthouding van de overige dimensies een effect heeft op de mate van hechtheid en etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Waardering sportief kunnen draagt van de onderzochte dimensies het meeste bij (23%) aan de mate van hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren. De variabele heeft echter, onder constanthouding van de andere dimensies geen effect op de mate van grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Bevestigd kan worden dat

middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen een hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren met lage waardering sportief kunnen.

Het positieve effect van waardering sportief kunnen op de mate van hechtheid wordt vooral verklaard door de groepen lager opgeleiden en niet-Westerse allochtone middelbare scholieren die aan sport deelnemen. Omdat zij aan sport deelnemen hebben ze vaker een hoge waardering sportief kunnen. Enerzijds kunnen ze goed sporten, maar anderzijds vinden deze twee groepen ook vaker van zichzelf dat ze goed zijn in sport. Bij hoger opgeleide en Westerse middelbare scholieren is dit vaker in mindere mate het geval.

Het positieve effect van waardering sportief kunnen op de mate van etnische diversiteit wordt vooral verklaard door de gehele groep lager opgeleide middelbare scholieren en sportende niet-Westerse allochtone middelbare scholieren. Deze groepen hebben vaker een hoge waardering in sportief kunnen van zichzelf en ze hebben ook een meer etnisch divers sociaal netwerk dan andere groepen middelbare scholieren met een andere achtergrond. Geconcludeerd kan worden dat opleidingsniveau en etniciteit bijdragen aan een meer etnisch divers sociaal netwerk voor middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen.

Dat waardering sportief kunnen geen effect heeft op de mate van grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren kan verklaard worden doordat sportdeelname geen invloed heeft op de mate van grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Middelbare scholieren die aan sport deelnemen hebben in meerdere mate een hoge waardering sportief kunnen dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen. Hierdoor heeft indirect waardering sportief kunnen ook geen effect op de mate van grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren.

Vervolgens is naar voren gekomen dat de mogelijke sportdeelname van middelbare scholieren met een lage of hoge waardering sportief kunnen niet zorgt voor verschillen tussen de mate van grootte en etnische diversiteit van hun sociale netwerk. Sportdeelname draagt niet bij aan het geconstateerde verschil in de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren met een lage en hoge waardering sportief kunnen. De sportdeelname van middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen draagt wel extra bij aan de mate van hechtheid van het sociale netwerk. Sportende middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen worden vaak bij elkaar in lagere recreërende groepen ingedeeld (omdat ze minder goed in sport zijn). Binnen deze groepen ontstaat vaak een hecht sociaal netwerk. Ook hebben (niet-Westerse) meisjes vaker een lage waardering sportief kunnen. Zij

hebben echter ook een hechter sociaal netwerk dan andere sociaaldemografische achtergronden. Hierdoor kan een lage waardering sportief kunnen van sportende middelbare scholieren wel bijdragen aan een hechter sociaal netwerk.

5.1.4 De samenhang tussen motivatie en sociale netwerk

Allereerst wordt de deelvraag weergegeven. Vervolgens wordt de deelvraag aan de hand van hypothese 10 beantwoord. Om deze deelvraag te toetsen, is gebruik gemaakt van een Chi Square Test, een Independent Samples Test en een meervoudige regressieanalyse.

Deelvraag 4

In welke mate hangt de motivatie van middelbare scholieren om aan sport deel te nemen samen met hun sociale netwerk?

Middelbare scholieren die aan sport deelnemen kunnen zowel intrinsiek als extrinsiek gemotiveerd zijn. Middelbare scholieren kunnen bijvoorbeeld aan sport deelnemen om zodoende nieuwe sociale contacten op te doen (extrinsieke motivatie) (Van der Poel, 1999; Elling, 2004). Er werd verwacht dat de middelbare scholieren die dit als motivatie zien om aan sport deel te nemen een groter sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die dit niet als motivatie zien. In dit onderzoek is echter geconstateerd dat de motivatie om aan sport deel te nemen vanwege nieuwe sociale contacten, onder constanthouding van de overige dimensies geen effect heeft op de mate van grootte en etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Een verklaring kan zijn dat sportdeelname al bij voorbaat geen bijdrage levert aan de mate van grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Middelbare scholieren die dan aan sport deelnemen om zodoende nieuwe sociale contacten op te doen, ervaren dus niet (of in mindere mate) dit sociale effect van sport. Geconcludeerd kan worden dat de deelname aan sport vanwege nieuwe sociale contacten niet bijdraagt aan een groter sociaal netwerk voor middelbare scholieren.

Daarnaast is geconstateerd dat de motivatie om aan sport deel te nemen vanwege nieuwe sociale contacten, onder constanthouding van de andere dimensies een effect op de mate van hechtheid van het sociale netwerk. Middelbare scholieren die aan sport deelnemen vanwege nieuwe sociale contacten hebben een hechter sociaal netwerk dan middelbare scholieren die dit niet als motivatie zien. Dit wordt vooral veroorzaakt door (Westerse) meisjes. In dit onderzoek is geconstateerd dat zij een minder groot sociaal netwerk hebben dan andere groepen. Echter, meisjes die aan sport deelnemen hebben ook een hechter sociaal netwerk dan meisjes en jongens die niet aan sport deelnemen en dan jongens die wel aan sport deelnemen. Meisjes doen

dus vaker aan sport om zodoende hun sociale netwerk uit te breiden. Hierdoor heeft deze sportmotivatie een positieve invloed op de mate van hechtheid van middelbare scholieren.

5.2 Beantwoording onderzoeksvraag

Verondersteld werd dat sportdeelname een positieve bijdrage levert aan de sociale netwerken van middelbare scholieren. Door het beoefenen van een sport, zouden middelbare scholieren sneller in contact komen met andere mensen die zowel overeenkomende als verschillende achtergronden bezitten. Daarnaast werd verondersteld dat sportdeelname bijdraagt aan de hechtheid van sociale verbindingen van middelbare scholieren. Sportbeoefening zou in dit opzicht leiden tot een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk. Uit eerdere onderzoeken is echter gebleken dat dit niet met zekerheid te stellen is (Van Bottenburg & Schuyt, 1996; Elling, 2004). Sport is dan ook een complex systeem waarbij zowel insluiting als uitsluiting van jongeren plaats kan vinden (Elling, 2002). Omdat middelbare scholieren in de puberteit of adolescentie zitten, kunnen daarnaast verschillende zelfbeelden en motivaties er voor zorgen dat bij verschillende middelbare scholieren hun sportdeelname wel een bijdrage levert aan het sociale netwerk en bij andere middelbare scholieren kan dit een lagere of geen bijdrage leveren aan het sociale netwerk (Geenen, 1999; Nicolay, 1999; Elling & De Knop 2000). Dit heeft geleid tot de onderzoeksvraag die vervolgens zal worden beantwoord aan de hand van de conclusies met betrekking tot de deelvragen.

Onderzoeksvraag

In hoeverre draagt sportdeelname bij aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk van middelbare scholieren (met verschillende sociaaldemografische achtergrondkenmerken) en in welke mate spelen zelfbeeld en motivatie hierbij een rol?

In dit onderzoek is naar voren gekomen dat de sportdeelname van middelbare scholieren geen samenhang vertoont met de grootte en hechtheid van hun sociale netwerken. Sportdeelname vertoont wel een positieve samenhang met de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Er is echter wel geconstateerd (Independent Samples Test) dat middelbare scholieren die aan sport deelnemen, een hechter sociaal netwerk dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen.

Wanneer groepen middelbare scholieren worden vergeleken op basis van verschillende en overeenkomende sociaaldemografische achtergronden komen er conclusies naar voren die de literatuur bevestigen maar ook verwerpen. Als gekeken wordt naar verschillen in de sportdeelname van verschillende groepen dan komt naar voren dat vooral meisjes en niet-

westerse allochtone middelbare scholieren minder vaak aan sport deelnemen dan andere groepen middelbare scholieren. Dit wordt dan ook veroorzaakt door de erg lage sportdeelname van niet-westerse meisjes (34%). Ook nemen lager opgeleide middelbare scholieren minder vaak deel aan sport dan hoger opgeleide middelbare scholieren. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de lage sportdeelname van oudere lager opgeleide middelbare scholieren (53%).

In de analyses is naar voren gekomen dat de deelname aan sport voor een aantal groepen middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden positief bijdraagt aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk. Oudere sportende middelbare scholieren hebben een groter sociaal netwerk dan oudere middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen. Ze blijven echter nog steeds een kleiner sociaal netwerk houden dan jongere middelbare scholieren. Ook draagt de deelname aan sport voor meisjes bij aan een hechter sociaal netwerk. Niet-sportende meisjes hebben echter wel een meer etnisch divers sociaal netwerk. In dit opzicht draagt sport niet bij aan het sociale netwerk. Voor niet-Westerse allochtone middelbare scholieren blijkt de deelname aan sport wel bij te dragen aan een hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk. Als laatste is in dit onderzoek naar voren gekomen dat de sportdeelname van lager opgeleide middelbare scholieren positief bijdraagt aan een hechter sociaal netwerk. De deelname aan sport zorgt er echter niet voor dat er een verschil bestaat in de mate van hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren met een lager of hoger opleidingsniveau. Bij de overige groepen zijn door de mogelijke sportdeelname geen verschillen geconstateerd met betrekking tot hun grootte, hechtheid en etnische diversiteit van hun sociale netwerk.

Wanneer gekeken wordt naar het lidmaatschap van een sportvereniging dan komt naar voren dat dit, onder constanthouding van de andere dimensies geen effect heeft op de mate van grootte, hechtheid en etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Middelbare scholieren die wel lid zijn van een sportvereniging hebben echter wel een groter en hechter sociaal netwerk dan middelbare scholieren die geen lid zijn van een sportvereniging. Vervolgens is in dit onderzoek geconstateerd dat de deelname aan alleen teamsporten en de deelname aan alleen individuele sporten geen effect heeft op de mate van grootte en hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren. De deelname aan individuele sporten dragen echter negatief bij aan de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de grote deelname van vooral niet-Westerse allochtone jongens die alleen aan teamsporten zoals veldvoetbal doen. Ten slotte is geconstateerd dat vooral sportende meisjes en sportende hoger opgeleide middelbare scholieren die alleen aan teamsporten deelnemen ten opzichte van andere groepen een groter sociaal netwerk hebben.

In dit onderzoek is ook naar voren gekomen dat een hoge zelfwaardering van middelbare scholieren een positief effect heeft op een groter sociaal netwerk. Daarnaast is geconstateerd dat de deelname aan sport voor middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering positief bijdraagt aan de mate van hechtheid van hun sociale netwerk. Ook is naar voren gekomen dat sportdeelname negatief bijdraagt aan een meer etnisch divers sociaal netwerk voor sportende meisjes met een hoge zelfwaardering. Niet-sportende meisjes met een hoge zelfwaardering hebben een meer etnisch divers sociaal netwerk.

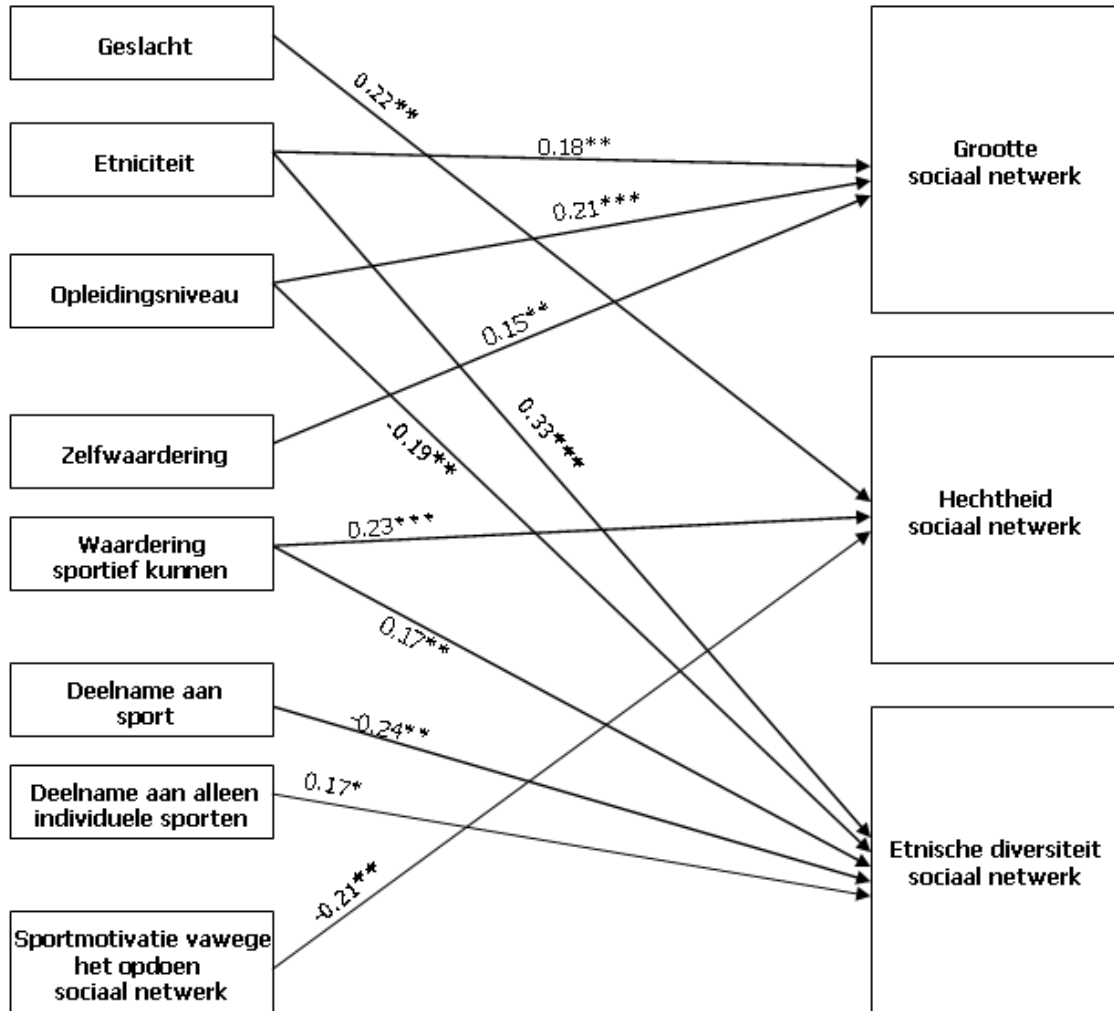
In dit onderzoek is een tweede dimensie met betrekking tot het zelfbeeld middelbare scholieren geconstateerd te weten 'waardering sportief kunnen'. Er is naar voren gekomen dat middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen een hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen. Voor middelbare scholieren met een lage waardering sportief kunnen draagt sportdeelname wel bij aan een hechter sociaal netwerk maar niet bij aan een meer etnisch divers sociaal netwerk. Bij middelbare scholieren met een hoge waardering sportief kunnen draagt sport niet bij aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk.

Als laatste is in dit onderzoek gebleken dat middelbare scholieren die aan sport deelnemen vanwege nieuwe sociale contacten een hechter sociaal netwerk hebben dan middelbare scholieren die dit niet als motivatie zien. Er bestaan echter geen verschillen in de mate van grootte en etnische diversiteit van het sociale netwerk van beide groepen middelbare scholieren. Er bestaat echter wel een verschil in de mate van grootte van het sociale netwerk van jongere middelbare scholieren die wel en niet aan sport deelnemen vanwege de nieuwe sociale contacten die het mogelijk oplevert. Jongere middelbare scholieren die het wel als motivatie zien om aan sport deel te nemen, hebben echter een kleiner sociaal netwerk dan jongere middelbare scholieren die het niet als motivatie hebben.

5.3 Onderzoeksmodel

Aan de hand van de literatuur is een conceptueel model gemaakt. Hierin wordt alle samenhang weergegeven die in het theoretisch zijn beschreven. Echter, na de uitvoering van drie meervoudige regressieanalyses is naar voren gekomen dat het conceptueel model niet overeen komt met de gevonden resultaten. Het onderzoeksmodel is een goede weergave van de directe samenhang tussen de dimensies van het sociale netwerk van middelbare scholieren en de onderzochte concepten en dimensies. De onafhankelijke variabelen leeftijd, lidmaatschap sportvereniging en deelname aan alleen teamsporten zijn niet in het onderzoeksmodel

opgenomen omdat zij geen effect hebben op de drie dimensies van het sociale netwerk van middelbare scholieren²⁶.



Figuur 6 Onderzoeksmodel

- * Significant op het niveau van $p < 0.1$
- ** Significant op het niveau van $p < 0.05$
- *** Significant op het niveau van $p < 0.01$

²⁶ In dit model zijn alleen de onafhankelijke variabelen weergegeven die direct van invloed zijn op de drie dimensies van het sociale netwerk van middelbare scholieren.

5.4 Aanbevelingen

In deze paragraaf worden de aanbevelingen weergegeven. Deze aanbevelingen hebben betrekking hebben op een vervolgonderzoek en op het Nederlands sportbeleid. De aanbevelingen worden gedaan aan de hand van de vooraf gestelde doelstelling en relevantie van het onderzoek.

Doelstelling

Inzicht verkrijgen in de bijdrage die sportdeelname levert aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk van middelbare scholieren (met verschillende sociaaldemografische kenmerken) en in welke mate zelfbeeld en motivatie hierbij een rol spelen, teneinde aanbevelingen te kunnen doen met betrekking tot het Nederlandse sportbeleid.

5.4.1 Vervolgonderzoek

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een al bestaande vragenlijst. Deze schriftelijke vragenlijst is opgesteld door het WJH Mulier Instituut en kon voor dit onderzoek goed worden gebruikt. In de vragenlijst werd voldoende gevraagd naar de sociaaldemografische achtergrond van middelbare scholieren en naar hun mogelijke sportdeelname. Ook is het concept zelfbeeld nadrukkelijk door middel van stellingen naar voren gekomen. Er bleken echter niet veel vragen en/of stellingen om het sociale netwerk van middelbare scholieren te meten relevant voor dit onderzoek. Ook is naarmate het onderzoek vorderde geconstateerd dat voor de motivatie om aan sport deel te nemen vanwege nieuwe sociale contacten niet voldoende vragen en/of stellingen voor handen waren. Doordat sommige concepten onderbelicht werden, kan het zijn dat deze resultaten minder betrouwbaar zijn. Voor een vervolgonderzoek is het verstandig om te kiezen voor een vragenlijst die specifiek wordt opgesteld aan de hand van de naar voren gekomen concepten waardoor de opgestelde hypothesen kunnen worden getoetst.

Daarnaast is naarmate het onderzoek vorderde naar voren gekomen dat wanneer groepen middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden werden vergeleken, de groepen te klein waren om te kunnen analyseren ($n < 30$). Om samenhang tussen verschillende sociaaldemografische achtergronden van al dan niet sportende middelbare scholieren en hun sociale netwerk te kunnen meten, is het verstandig om gedurende een vervolgonderzoek een grotere populatie te onderzoeken, waardoor meer specifieke verschillen en overeenkomsten in het sociale netwerk van middelbare scholieren naar voren komen.

Voor dit onderzoek is alleen gebruik gemaakt van kwantitatief onderzoek. Analyses worden gedaan aan de hand van ingevulde vragenlijsten. Concepten als sportdeelname en sociaaldemografische achtergronden zijn goed te analyseren door middel van kwantitatief

onderzoek. De dimensies 'zelfwaardering', 'waardering sportief kunnen' en 'motivatie om aan sport deel te nemen vanwege het opdoen van nieuwe sociale contacten' kunnen beter worden onderzocht aan de hand van kwalitatief onderzoek. Aan de hand van interviews kunnen specifieke vragen worden gesteld, waardoor de dimensies beter kunnen worden geanalyseerd. Voor een vervolgonderzoek is het nuttig om te kiezen voor een combinatie van zowel een kwalitatief onderzoek (diepte-interview) als een kwantitatief onderzoek (schriftelijke vragenlijst).

Voor een vervolgonderzoek is het verstandig vooraf goed onderzoek te doen naar de verschillende concepten die naast sportdeelname, zelfbeelden en motivaties van middelbare scholieren met overeenkomende en verschillende achtergrondkenmerken, een bijdrage kunnen leveren aan de sociale netwerken van middelbare scholieren. In dit onderzoek zijn uitspraken gedaan die alleen betrekking hebben op deze concepten. Maar sociale netwerken kunnen ook op andere manieren ontstaan (zoals op school, werk en ook op digitale netwerksites zoals MSN en Hyves). In dit onderzoek is bijvoorbeeld geconstateerd dat sportdeelname een positieve invloed heeft op de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Maar het is goed mogelijk dat zij dit niet alleen via sportdeelname maar ook via hun school of werk meer etnisch divers hebben gemaakt. Hier wordt in dit onderzoek geen rekening mee gehouden. Er wordt geconcludeerd dat dit volledig toe te schrijven is aan het concept sportdeelname. Voor een vervolgonderzoek is het interessant om verschillende investeringsplaatsen met elkaar te vergelijken, waar een sociaal netwerk groter, hechter en meer etnisch divers kan worden gemaakt.

5.4.2 Nederlands sportbeleid

De Nederlandse overheid richt zich met de beleidsprogramma's 'Bos-impuls' en 'Meedoen allochtone jeugd door sport' voornamelijk op de etnische minderheidsgroep niet-Westerse allochtone jongeren. Dit Nederlands sportbeleid moet er toe leiden dat alle jongeren woonachtig in Nederland evenveel (en een even grote kans krijgen om) aan sport deelnemen en daarbij de sociale aspecten van sport kunnen ervaren (VWS, 2006). Er wordt dan ook aangenomen dat sport positief bijdraagt aan de sociale integratie van de mensen (o.a. middelbare scholieren) die er aan deelnemen, met een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk als gevolg. In dit onderzoek is echter geconstateerd dat sportdeelname alleen een effect heeft op de mate van etnische diversiteit van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Ondanks dat sportdeelname geen effect heeft op de mate van hechtheid van het sociale netwerk van middelbare scholieren, hebben middelbare scholieren die aan sport deelnemen toch een hechter sociaal netwerk dan middelbare scholieren die niet aan sport deelnemen. Afgevraagd dient dan ook te worden of de beleidsprogramma's het gewenste resultaat hebben.

Sportdeelname

Allereerst is geconstateerd dat middelbare scholieren uit het schooljaar 2008-2009 in vergelijking met middelbare scholieren uit 2007 ongeveer evenveel (lichte daling) aan sport deelnemen (het percentage leden van een sportvereniging is ongeveer gelijk gebleven). De doelstelling van de programma's: jongeren moeten meer gaan sporten, wordt dus op basis van dit onderzoek niet bewerkstelligd. Om middelbare scholieren meer aan sport te laten deelnemen, kan de focus van de programma's meer op die groepen middelbare scholieren liggen die positief samenhangen met een of meerdere dimensies van het sociale netwerk van middelbare scholieren, maar die in mindere mate aan sport deelnemen dan de gemiddelde sportdeelname van alle middelbare scholieren. Uiteindelijk zal een groter percentage middelbare scholieren gaan sporten en ervaren meer middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden een of meerder sociale effecten van sportdeelname. Ook kunnen hierdoor teamsporten, individuele sporten en ook het lidmaatschap van een sportvereniging groeien en een positieve bijdrage leveren aan de dimensies van het sociale netwerk van middelbare scholieren.

Leeftijd

Beleidsprogramma's moeten meer gericht worden op oudere middelbare scholieren (en dan vooral op lager opgeleide ouderen). Er is geconstateerd dat oudere middelbare scholieren minder aan sport deelnemen dan de gemiddelde middelbare scholier. Echter, sportende oudere middelbare scholieren hebben wel een groter sociaal netwerk dan de gemiddelde middelbare scholier. Als gevolg van de focus kan dus de sportdeelname van middelbare scholieren stijgen en ervaren meer oudere middelbare scholieren het positieve effect van sportdeelname (een groter sociaal netwerk). Deze focus kan zich uiten in stimulerings- en promotieprojecten op middelbare scholen waar veel oudere lager opgeleide middelbare scholieren zitten.

Geslacht

Als tweede kunnen programma's zich richten op meisjes die op de middelbare school zitten. Geconstateerd is dat deze groep minder aan sport deelnemen dan de gemiddelde middelbare scholier. Echter, sportende meisjes hebben in meerdere mate een hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk dan sportende meisjes en jongens en niet-sportende jongens. Als gevolg van de programma's kan de sportdeelname van middelbare scholieren stijgen en ervaren meer meisjes die op de middelbare school zitten de positieve effecten van sportdeelname (een hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk). Deze programma's kunnen zich uiten in stimulerings- en promotieprojecten specifiek gericht op meisjes.

Etniciteit

Ook kan de focus gericht zijn op niet-Westerse allochtone middelbare scholieren (en dan vooral op niet-Westerse allochtone meisjes en niet-Westerse allochtone middelbare scholieren met een hoge zelfwaardering). Geconstateerd is dat deze groep beduidend minder aan sport deelnemen, maar dat als deze groep aan sport deelnemen, zij een hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk hebben dan andere etnische groepen die wel en niet aan sport deelnemen. Als gevolg van deze focus op niet-Westerse allochtone middelbare scholieren kan de sportdeelname van middelbare scholieren stijgen en ervaren meer niet-Westerse allochtone middelbare scholieren de positieve effecten van sportdeelname (een hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk). Deze focus kan zich uiten in stimulerings- en promotieprojecten op plaatsen waar veel niet-Westerse allochtone middelbare scholieren zich vaak bevinden. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren op scholen waar (voornamelijk scholen die lagere opleidingen aanbieden) veel niet-Westerse allochtone jongens en meisjes zitten. Daarnaast kunnen stimuleringsprojecten op publieke speelplaatsen (Cruiff-courts en basketbalveldjes) in grote steden plaatsvinden.

Opleidingsniveau

De Nederlandse overheid kan zich ook richten op middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen. Geconstateerd is dat middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen, minder aan sport deelnemen dan de gemiddelde middelbare scholier. Echter, sportende middelbare scholieren met een lagere opleiding hebben wel een hechter sociaal netwerk dan de gemiddelde middelbare scholier. Als gevolg hiervan kan de sportdeelname van middelbare scholieren stijgen en ervaren meer middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen het positieve effect van sportdeelname (een hechter sociaal netwerk). Deze focus kan zich uiten in stimulerings- en promotieprojecten op middelbare scholen die vooral lagere opleidingen (VMBO) aanbieden.

6. Discussie

In dit hoofdstuk zal een discussie plaatsvinden die gericht is op het verlopen proces gedurende dit onderzoek. Aan de hand van verschillende concepten wordt het onderzoek gereflecteerd.

6.1 Discussie en reflectie

Allereerst wordt gekeken naar de literatuurstudie dat heeft geleid tot het theoretisch kader. Vervolgens worden de beperkingen van de doelgroep bekeken. Daarna worden achtereenvolgens het conceptueel model, de methoden van onderzoek en de methoden van analyses besproken.

Theoretisch kader

In het theoretisch kader zijn een aantal onderzoeken opgesomd die betrekking hadden op een andere, maar wel vergelijkbare onderzoeksgroep (bijv. jongeren, 6-19 jarigen). De reden hiervoor was dat er geen concrete gegevens bekend waren over al dan niet sportende middelbare scholieren die een leeftijd van 12 t/m 18 jaar hebben. Wel kan worden gesteld dat middelbare scholieren met jongeren of 6 t/m 19 jarigen kunnen worden vergeleken, ze zijn echter niet exact hetzelfde. Veronderstellingen worden dan ook onder andere op basis van vergelijkbare onderzoeksgroepen gedaan.

Doelgroep

In dit onderzoek zijn alle middelbare scholieren van 12 t/m 18 jaar vergeleken. Middelbare scholieren die een lagere opleiding volgen, kunnen echter op hun 17^e al een opleiding afronden. De kans dat een 17 of 18 jarige lager opgeleid is, is dus een stuk kleiner. De groep werkende 17-18 jarigen (met afgeronde middelbare opleiding) hadden ook bij dit onderzoek betrokken kunnen worden. Maar dan heb je het niet meer alleen over middelbare scholieren. Daarnaast zijn zij moeilijk bereikbaar. Een andere grijs gebied met betrekking tot de doelgroep is in welke mate derde generatie Turken en Marokkanen zichzelf zien. Identificeren zij zich in meerdere mate met niet-Westerse allochtonen of zien zij zichzelf als volwaardig Nederlander?

Hypothesen

In hypothese 1 werd verondersteld dat sportdeelname positief bijdraagt aan een groter, hechter en meer etnisch divers sociaal netwerk van middelbare scholieren. Bij hypothese 2, 3, 4, 5, 9 en 10 is dan ook uitgegaan van deze veronderstellingen. Een grotere deelname aan sport werd gezien als een grotere kans op het ervaren van de sociale effecten voor middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden en zelfbeeld. Echter, sportdeelname had niet die bijdrage aan het sociale netwerk dat werd verwacht, waardoor de andere hypothesen ook minder betrouwbaar waren.

Conceptueel model

Hypothese 2, 3, 4, 5 en 9 worden in het conceptueel model met twee pijlen aangegeven (deze lopen via sportdeelname ja/nee naar sociaal netwerk). Dit is gedaan op basis van de geformuleerde hypothesen. Daarnaast is er voor de overzichtelijkheid gekozen om niet alle dimensies binnen de concepten te zetten. Na dit conceptueel model wordt in subparagrafen dieper ingegaan op de concepten met bijbehorende dimensies. Nadat de analyses zijn uitgevoerd en conclusies zijn geschreven, is een onderzoeksmodel samengesteld. Dit model is echter gebaseerd op de uitgevoerde meervoudige regressieanalyses en is een goede weergave van de directe effecten tussen de onderzochte concepten en de dimensies van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Hierdoor verschillen het conceptueel model en het onderzoeksmodel van elkaar. De extra invloed van sportdeelname op het sociaal netwerk van middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden is in dit model niet weergegeven.

Methoden van onderzoek

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een al bestaande vragenlijst. Een mogelijk nadeel hiervan was dat dit onderzoek geheel afhankelijk was van externe instanties. Uiteindelijk bleek bijvoorbeeld dat betrekkelijk weinig respondenten met een niet-Westerse allochtone afkomst waren benaderd. Doordat sommige groepen te klein waren, konden geen vergelijkingen tussen groepen worden gemaakt. Een oplossing kan zijn dat voor een vervolgonderzoek andere (grotere) en meer afnameplaatsen erbij worden betrokken, waardoor de populatie toe neemt.

In dit onderzoek zijn weinig variabelen van invloed op de mate van grootte van het sociale netwerk van middelbare scholieren. Dit kan verklaard worden doordat slechts één stelling hierover is gesteld. Wellicht hadden meer stellingen over deze dimensie geleid tot meer betrouwbare uitspraken.

Methoden van analyse

Voor dit onderzoek is op basis van de hypothesen gekozen voor vooral analyses (Chi Square Test en Independent Samples Test) die verschillende groepen met elkaar vergelijken. Omdat sommige groepen te klein waren konden hier geen analyses voor worden gedaan. Veel vergelijkingen tussen middelbare scholieren met verschillende sociaaldemografische achtergronden waren dus niet mogelijk. De focus had dus misschien meer moeten liggen op het effect (door middel van meerdere regressieanalyses) dat sportdeelname heeft op middelbare scholieren met verschillende achtergronden.

Literatuurlijst

Baarda, D.B., Goede, M. de & Dijkum, C van. (2007). *Basisboek statistiek met SPSS: handleiding voor het verwerken en analyseren van en rapporteren over (onderzoeks)gegevens*. Groningen: Wolters Noordhoff.

Baremans, B. (2002). Zelfbeeld. In B. Baremans; B. Geenen; D. Hiensch; D. Kamphuis; A. Luderus; I. Mol; M. Nagy; B. Nicolay & N. Rijvers (red.), *Sport en gedrag*. Arnhem: Angerenstein. p. 27-33.

Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: Denken en doen*. Amsterdam: Boom onderwijs.

Boer, B. de (2002). Motivatie. In B. de Boer; B. van Driel; R. Janssen; H. Mackaaij & S. Piterma (red.). *Regel het maar*. Arnhem: Angerstein. p. 69-72.

Bottenburg, M. van, Schuyt, K.(1996) *De maatschappelijke betekenis van sport*. Arnhem: NOC*NSF.

Bourdeaudhuij, I. de, Bouckaert, J. (2000). *Fysieke activiteit en gezondheid*. Gent: Universiteit Gent.

Bourdieu, P. (1992). Opstellen over smaak, habitus en het veldbegrip. Amsterdam: Van Genneep. In: Morrens, B. (2008). *Tijdschrift voor sociologie. Sociaal kapitaal en gezondheid: Een overzicht van de recente onderzoeksliteratuur*. Leuven: Uitgeverij Acco. p. 139-146.

Breedveld, K. & Tiessen-Raaphorst, A. (2006). Beoefening. In K. Breedveld & A. Tiessen-Raaphorst (red.). *Rapportage sport 2006*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau. p. 83-312.

Breedveld, K. (2003). Sport en bewegen. In: Zeijl, E. (red) *Rapportage jeugd, 2002*. Den Haag: SCP. p. 39-59.

Breedveld, A., Broek, A. van den. (2006).
<http://www.tijdbesteding.nl/hoelangvaak/vrijetijd/contacten/algemeen/20061018.html>.
Opgehaald op 15 juni 2009.

Buisman, A. (1995) *Jongeren over sport*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Bussemaker, J. (2008). Beleidsbrief: De kracht van de sport. In: Breedveld, K., Kamphuis, C. Tiessen-Raaphorst, A. (2008). *Rapportage sport 2008*. Den Haag/ 's Hertogenbosch: Sociaal en Cultureel Planbureau/ W.J.H. Mulier Instituut. p. 74.

Castiglione, D., Deth, J.W. van & Wolleb, G. (2008). *The handbook of social capital*. Oxford: Oxford University Press.

Coleman, J.S. (1990). Foundations of social theory. Cambridge/ London: The Belknap Press of Harvard University Press. In: *Tijdschrift voor sociologie. Sociaal kapitaal en gezondheid: Een overzicht van de recente onderzoeksliteratuur*. Leuven: Uitgeverij Acco. p. 139-146.

Crabbe, T. (2004). A sporting chance. Using sport to tackle drug use and crime. In: *Drugs: education, prevention & policy*, 6. p. 381-391.

- Digel, H. (1985). In: Bottenburg, M. van, Schuyt, K. (1996) *De maatschappelijke betekenis van sport*. Arnhem: NOC*NSF. p. 28-31.
- Dijkshoorn, H. (2002). *Ongezonde leefgewoonten in Amsterdam. Verschillen tussen Turken, Marokkanen en Nederlanders*. Amsterdamse Gezondheidsmonitor 1999-2000. GG&GD: Amsterdam.
- DSP (2000). *Sportdeelname Amsterdam, 1999*. Amsterdam: Gemeente Amsterdam (O+S).
- Duyvendak, J.W., Veldboer, L. (2001). *Meeting point Nederland. Over samenlevingsopbouw, multiculturaliteit en sociale cohesie*. Amsterdam: Boom.
- Elling, A, Knop, de. (1998). De sociaal-integrerende functie van sport. Een kwestie van interpretatie? In: *Beleid en maatschappij, 25/4*. p. 215-228.
- Elling, A., Knop, P. de (1999). *Naar eigen wensen en mogelijkheden*. Arnhem: NOC*NSF.
- Elling, A. Knop, P. de. (2000). *Gelijkheid van kansen & sport*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.
- Elling, A. (2001) *Sport integreert: praktijk of mythe?* Arnhem: NOC*NSF.
- Elling, A. (2002). *Ze zijn er (niet) voor gebouwd: In- en uitsluiting in de sport naar sekse en etniciteit*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- Elling, A. (2004). *Sport als sociale arena: In- en uitsluiting in de sport naar sekse en etniciteit*. Sint Armandsberg: PVLO.
- Berkel, J. van, Esveld, M. van, Weimar, M. (2005). *Combifuncties realiseren: Handboek voor kinderopvang, onderwijs, welzijn en sport*. Gouda: JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding.
- Geenen, B. (2002). Hfst. 20 De puberteit & Hfst. 21 De Adolescentie. In B. Baremans; B. Geenen; D. Hiensch; D. Kamphuis; A. Luderus; I. Mol; M. Nagy; B. Nicolay & N. Rijvers (red.), *Sport en gedrag*. Arnhem: Angerenstein. p. 161-174
- Gielen, G. (2003). *Onaantrekkelijk? Beeldvorming over het belang van fysieke aantrekkelijkheid*. Antwerpen - Apeldoorn: Garant.
- Groot, W.P. de. (1961). Thesaurismosis Hereditaria Ruiters-Pompen-Wyers. Thesis. Amsterdam. In: Landsheer, H., 't Hart, H., Goede, M. de & Dijk, J.A.G.M. van (2003). *Praktijkgestuurd onderzoek, methoden van praktijkonderzoek*. Groningen: Stenfert Kroese/ Wolters Noordhof.
- Hart, 't. J. (1999). Sportkeuze beïnvloed(t)? *Een onderzoek naar de wederzijdse beïnvloeding van het sociaal netwerk op de sportkeuze en de rol die het bewegingsonderwijs hierin speelt*. Departement Sociale wetenschappen: Vrijtijds wetenschappen. Tilburg: Universiteit van Tilburg.
- Hart, J. de, Knol, F. & Maas-Waal, C. (2002). Sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. In: Roes, T. (2002). *Sociale cohesie en sociale infrastructuur. Verkenning van beleidsmogelijkheden en bestuurlijke modellen*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. p. 9-18.
- Hartgers, M. (2008). Hfst. 3 Onderwijs. In Oudhof, K., Vliet, van der R. Hermans, B. (2008). *Jaarrapport Integratie 2008*. Rotterdam: Centraal voor de statistiek.

- Hoekman, R.; Meulen, R. van der.; Lucassen, J.; Elling, A. & Breedveld, K. (2007). *Sporters in beeld. Sportmonitor 2005-2006*. 's-Hertogenbosch: Mulier Instituut.
- Jackson, M.O. (2008). *Social and economic networks*. Princeton: Princeton University Press.
- Kamphuis, C., Dool, R. van den. (2008) Hoofdstuk 4: Sportdeelname. In: Breedveld, K., Kamphuis, C. Tiessen-Raaphorst, A. (2008). *Rapportage sport 2008*. Den Haag/'s Hertogenbosch: Sociaal en Cultureel Planbureau/ W.J.H. Mulier Instituut. p. 74-91.
- Kearney, A.T. (1992). *Sport als bron van inspiratie voor onze samenleving. Sport biedt unieke kansen voor de ontwikkeling van de maatschappij*. Amsterdam: NOC*NSF.
- Kirkcaldy, B.D. & Furnham, A. (1991). Extraversion, neuroticism, psychoticism and recreational choice. In: *Personality and individual differences*. 12, 7. p. 737-745.
- Landsheer, H., 't Hart, H., Goede, M. de & Dijk, J.A.G.M. van (2003). *Praktijkgestuurd onderzoek, methoden van praktijkonderzoek*. Groningen: Stenfert Kroese/ Wolters Noordhof.
- Meulen, R. van der (2007). *Brug over woelig water: lidmaatschap van sportverenigingen, vriendschappen, kennissenkringen en veralgemeend vertrouwen*. Amsterdam. Thela Thesis.
- Nicolay, B. (1999). Motivatie. In B. Baremans; B. Geenen; D. Hiensch; D. Kamphuis; A. Luderus; I. Mol; M. Nagy; B. Nicolay & N. Rijvers (red.), *Sport en gedrag*. Arnhem: Angerenstein. p. 211-215.
- Poel, H. van der. (1999). *Tijd voor vrijheid. Inleiding tot de studie van de vrijetijd*. Amsterdam: Boom.
- Portes, A. (1998). Social capital: Its origins and applications in modern society. Annual Review of Sociology. In: *Tijdschrift voor sociologie. Sociaal kapitaal en gezondheid: Een overzicht van de recente onderzoeksliteratuur*. Leuven: Uitgeverij Acco. p. 139-140.
- Putnam, R. (2000). Bowling alone: *The collapse and revival of American Community*. New York: Simon and Schuster.
- Rockafellow, B.D. & Saules, K.K. (2006). Substance use by college students: the role of intrinsic versus extrinsic motivation for athletic involvement. In: *Psychology of Addictive Behaviors*, 20. p. 279-287.
- Ryan, R.M. & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: classic definitions and new directions. In: *Contemporary Educational Psychology*, 25. p. 54-67.
- Saharso, S. (1992). Jan en alleman. Etnische jeugd over etnische identiteit, discriminatie en vriendschap. Utrecht: van Arkel. In: Elling, A. (2002). *Ze zijn er (niet) voor gebouwd: In- en uitsluiting in de sport naar sekse en etniciteit*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- Tajifel, H., Turner, J.C. (1986). The social identity theory of intergroup behaviour. In Elling, A. (2002). *Ze zijn er (niet) voor gebouwd: In- en uitsluiting in de sport naar sekse en etniciteit*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- Tamboer, J., Steenbergen, J. (2000). *Sportfilosofie*. Leende: Uitgeverij DAMON. p. 137-139

- Tijdsbestedingonderzoek. (2008). Alles over tijd. <http://www.spot-interactive.nl/downloads/Alles%20over%20tijd%202008.pdf>. Opgehaald op 12 augustus 2009.
- Veenman, J., Bakker, C., Niekerk, M. van, Smeets, H.M.A.G., Snel, E., Uniken Venema, P., Veld, T., Vollebergh, W. (1999). *Maatschappelijke tweeling & sociale cohesie. Toekomstperspectief voor de jeugd*. Den Haag: VWS/Van Gorcum.
- Verkuyten, M., Thijs, J. (1999). Nederlandse en Turkse jongeren over multiculturalisme. Cultuurbehoud, aanpassing, identificatie en groepsdiscriminatie. In: *Sociologische Gids* 99-5. p. 407-425.
- Vrooman, J.C. (2001). *Netwerken en sociaal kapitaal*. Amsterdam: Nederlandse Sociologische Vereniging/ SISWO/Instituut voor Maatschappijwetenschappen
- VWS, Ministerie van (1996). *Wat sport beweegt. Contouren en speerpunten voor het beleid van de rijksoverheid*. Den Haag: Sdu.
- VWS, Ministerie van (1996). Wat sport beweegt. Contouren en speerpunten voor het beleid van de rijksoverheid. Den Haag: Sdu. In: Elling, A (2002). *Ze zijn er (niet) voor gebouwd: In- en uitsluiting in de sport naar sekse en etniciteit*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- VWS, Ministerie van (2006). Tijd voor sport: *Meedoen voor allochtone jeugd door sport*. http://www.minvws.nl/images/meedoen_tcm19-98754.pdf. Opgehaald op 16 april 2009.
- Weert, C. van & Zeijl, E. (2008). Hfst. 5 Jeugd actief in de maatschappij. In: Boerdam, A. Mooren, F. van der, et al. (2008). *Jaarrapport 2008: Landelijke jeugdmonitor*. Den Haag: Centraal bureau voor de statistiek.
- WJH Mulier Instituut (2009). Centrum voor sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek. <http://www.mulierinstituut.nl/monitoring/rso/verantwoording>. Opgehaald op 16 april 2009.

Bijlagen

Bijlage 1	Gehele vragenlijst 'Sport en Maatschappij'	109
Bijlage 2	Schematische weergave van de operationalisatie van de concepten	117
Bijlage 3	Samenhang etniciteit, geslacht, sportdeelname en sociaal netwerk	118
Bijlage 4	Samenhang etniciteit, opleidingsniveau, sportdeelname en sociaal netwerk	119
Bijlage 5	Samenhang leeftijd, opleidingsniveau, sportdeelname en sociaal netwerk	120
Bijlage 6	Samenhang sportvereniging, sociaaldemografische achtergrond en sociale netwerk	121
Bijlage 7	Samenhang teamsporten, individuele sporten, sociaaldemografische achtergrond en sociale netwerk	123
Bijlage 8	Samenhang hoge zelfwaardering, sportdeelname, sociaaldemografische achtergrond en sociale netwerk	125
Bijlage 9	Samenhang waardering sportief kunnen, sportdeelname, sociaaldemografische achtergrond en sociale netwerk	127
Bijlage 10	Samenhang motivatie, sociaaldemografische achtergrond en sociale netwerk	130
Bijlage 11	Codering dimensies voor regressievergelijkingen	132